

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ TUTANAK DERGİSİ

44 ncü Birleşim
17 Mart 1981 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	16	Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu (1/51) (S. Sayısı : 166)	28:47
II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ	16:57		
1. — 492 Sayılı Harçlar Kanunu ve Bu Kanunu Değiştiren 27.3.1969 Tarihli 1137 Sayılı Kanun ile 21.11.1980 Tarihli 2345 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu (2/36) (S. Sayısı : 156)	16:28	3. — 6559 Sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu (1/144) (S. Sayısı : 167)	48:51
2. — Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız		4. — Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu (2/41) (S. Sayısı : 168)	51:57

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

13 Mart 1981 Cuma

Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Tazminatı hakkında (1/149) (S. Sayısı : 163),

644 sayılı Millî İstihbarat Teşkilat Kanununa Bir Ek Madde İle Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında (1/151) (S. Sayısı : 164),

Er, Onbaşı ve Kıta Çavuşlarının Günlük İstihkaklarına Sigara İlavesi Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair (1/150) (S. Sayısı : 162) ve

1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanununun

Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında (1/128) (S. Sayısı : 165) kanun tasarıları kabul edildi.

Gelecek toplantının yapılacağı gün ve saatin sonradan tespit edileceği belirtilerek birleşme saat 17.00'de son verildi.

Haydar SALTIK

Orgeneral

Millî Güvenlik Konseyi

Genel Sekreteri

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.30

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır.

Millî Güvenlik Konseyininin 44 ncü Birleşimini açıyorum.

II. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 492 sayılı Harçlar Kanunu ve bu Kanunu değiştiren 27.3.1969 tarihli 1137 sayılı Kanun ile 21.11.1980 tarihli 2345 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu raporu (1/36) (S. Sayısı : 156) (1)

BAŞKAN — Gündemimize göre kanun tasarı ve tekliflerini görüşeceğiz.

1 nci sırada, 492 sayılı Harçlar Kanunu ve bu Kanunu değiştiren 27.3.1969 tarihli 1137 sayılı Kanun ile 21.11.1980 tarihli 2345 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve bu konudaki Bütçe - Plan Komisyonu raporu mevcuttur.

Rapor 156 sıra sayısıyla basılıp dağıtılmıştır.

Komisyon Sözcüsü, sayın Bakan ve diğer ilgililer yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde kısa bir izahatta bulunmak üzere komisyona söz veriyorum.

Buyurun Sayın Küçükahmet.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 492 sayılı Harçlar Kanunu, belki madde sayısı itibarıyla çok büyük bir kanun değil; fakat Türkiye'de halen yürürlükte olan vergi kanunları içinde en kapsamlı olanıdır ve bir diğer özelliği de, zengin - fakir ve ihtiyar demeden herkesi ilgilendiren bir kanundur. Onun içindir ki, bu kanunda yapılacak her türlü değişiklik çok geniş bir kitleyi ilgilendirmektedir. Vaktiyle ka-

(1) 156 S. Sayılı basmayazı tutanağa eklidir.

nuñ teklifinde değişiklik geldiği zaman, bir kısım maddelerin o tarihte değiştirilmesi lazımken değiştirilmediği, bir kısım değişikliğin de kamunun kabul edemeyeceği oranlarda biraz yüksek tutulduğu görülmüştür. Bunları makul seviyelere indirmek ve vaktiyle gözden kaçırmış olan maddeleri de bir kere daha değerlendirmek üzere bir çalışma yaptık. Çalışmamızın tümü Maliye Bakanlığımızın ilgili personelinin de katkısıyla olmuştur. Bunun dışında Adalet Bakanlığının, Dışişleri Bakanlığının - maddelerle ilgileri oranında yetkili personelinin de istifade ettik. Huzurunuzda gelen kanun teklifi bu nedenledir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Tümü üzerinde söz almak isteyen arkadaşımız var mı?.. Yok.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum:

492 Sayılı Harçlar Kanunu ve Bu Kanunu Değiştiren 27.3.1969 Tarihli 1137 Sayılı Kanun ile 21.11.1980 Tarihli 2345 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 492 sayılı Harçlar Kanununun 13 ncü maddesinin (a) fıkrası aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir

a) Değeri 2500 lirayı geçmeyen dava ve takipler, (Ticari senetlere ait takipler hariç)

BAŞKAN — Sayın Küçükahmet, bu maddeyi izah eder misiniz?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Harçlar Kanunu bir kısım harçları davaların miktarıyla bağlı tutmuş, bunun altındaki miktarı harçtan muaf tutmuştur. Kanunun 13 ncü maddesinde bu miktar 100 liradır; bugünün geçim koşulları içinde bunun 2 500 liraya çıkarılmasının uygun olacağını düşündük. Burada yaptığımız değişiklik sadece 100 lirayı 2 500 liraya çıkarmaktan ibarettir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Herhalde Hükümetimiz de bu görüşe katılıyordu.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Katılıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2. — 492 sayılı Harçlar Kanununun 27.3.1969 tarih ve 1137 sayılı Kanunla değişik 86 ncü maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 86. — İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile çalışmak üzere yabancı memleketlere giden işçilere yalnız iki yıllık süre için verilen pasaportlar ile aynı süre içinde bu pasaportlarını refakat hanesinde kayıtlı olanlar veya kayıt edilecekler pasaport harcından muaftır,

BAŞKAN — Sayın Komisyon, bu maddeyi de izah eder misiniz?.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, burada iki değişiklik yaptık. Birincisi; İş ve İşçi Bulma Kurumunu ilave ederek işçi deyimine bir kanuniyet ve ciddiyet kazandırmaya çalıştık.

İkincisi; mevcut 86 ncü maddede işçiler (a) paragrafında, pasaportların refakat hanesinde kayıtlı olanlar (b) paragrafındaydı. Tatbikatta refakatta kayıtlı olanların işçilerle bağlantısı var mı yok mu konusu endişe yaratıyordu. Her ne kadar uygulama şimdi getirdiğimiz şekilde ise de, gene de bir ihtilaf konusuydu; hem ihtilafı ortadan kaldırmak, hem de uygulamaya bir yasallık kazandırmak için bu değişikliği yaptık.

Arz ederim.

BAŞKAN — Hükümet?..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Katılıyoruz.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — 492 sayılı Harçlar Kanununun 123 ncü maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Özel Kanunlardaki Hükümler :

Madde 123. — Özel kanunlarla harçtan muaf tutulan kişilerle, istisna edilen işlemlerden harç alınmaz.

Ancak, İş Kanununa tabi işçilerin ve çırakların iş mahkemelerindeki dava ve bu mahkemelerden almış oldukları ilâmların takiplerinde harçtan muafiyet, gündelikleri 200 lira veya aylık ücretleri 6 000 lirayı geçmeyen işçiler ve çıraklar hakkında uygulanır.

BAŞKAN — Buyurun Komisyon.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, mevcut kanunun 123 ncu maddesinde günlük 20 lira, aylık 600 liradır. Bugün aylık 600 liralık ücret tutarı yok. Bu nedenle, hem belli bir rakama bağlı olsun diye çeşitte çoğaltmalar kullandık, ama umumiyetle bu değişikliklerde 10 katını sabit kılmaya çalıştık. Burada da 20 lirayı 200, 600 lirayı da 6 000 olarak 10 katı artırdık. Yapılan değişiklik bundan ibarettir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Hükümet?

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Katılıyoruz.

3 ncu madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncu maddeyi okutuyorum.

MADDE 4. — 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli, 21.11.1980 tarih ve 2345 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değişik, Yargı Harçlarına ilişkin (1) sayılı tarifenin (A) Mahkeme Harçları bölümünün I - Başvurma Harcı Kısmı;

(B) İcra İflas Harçları bölümünün 1-3/g fıkrası ile,

(D) Diğer Yargı Harçları (Müsterek Kısım) bölümünün I - Suret Harçları kısmı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I - Başvurma Harcı :

Dilekçe veya tutanakla dava açma veya davaya müdahale veya tevdi mahallinin tayini, ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz, tespiti delail ile ilgili taleplerde,

1. Sulh mahkemelerinde ve icra tetkik mercilerinde, (200 TL.)

2. Asliye mahkemelerinde, idari yargı mercilerinde, (400 TL.)

3. Yargıtay ve Danıştayda (600 TL.)

(Mahkemenin yetkisizlik veya görevsizlik kararı vermesi sebebiyle yetkili veya görevli mahkemeye yeniden başvurulması halinde bu harç alınmaz.)

g) Menkul Tesliminde;

aa) İcra emrinin tebliği üzerine teslim halinde (Yüzde 1)

bb) İcra marifetiyle teslim halinde (Yüzde 2)

I - Suret Harçları :

a) İlamın her sayfasının suretinden (Fotokopiler dahil) (30 TL.)

b) Mahkeme ve merci zabıtnameleri ve diğer evrakın beher sayfasının suretle-

rinden (Fotokopiler dahil.) (30 TL.)

c) Avukatların tasdik ettiği vekâletname suretlerinden (Fotokopiler dahil) (50 TL.)

d) Sulh hâkimi tarafından tasdik edilen vekâletname suretlerinden (Fotokopiler dahil.) (50 TL.)

Re'sen verilmesi icap eden suretler hariç olmak üzere ceza mahkemelerinden alınacak suretlerden de aynı harçlar alınır.

BAŞKAN — Zannediyorum bunu da 10 misline çıkardınız değil mi? Çok eskiden 3 - 5 idi; 30 - 50 oldu, ki son değişiklikte seyyanen 75 lira idi.

Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet.

Sayın Başkanım, bu son listede, bundan evvel yaptığımız değişiklikte «fotokopi dahil» fıkrasını eklemiştik. Genellikle hukukla uğraşan arkadaşlar, daha ziyade dava takibeden avukatlar bunun kalkmasının uygun olacağını teklif ettiler. Yaptığımız incelemede, bu kanun vaktiyle çıktığında fotokopi yaygın bir şey değildi, bugün ise suret olarak yalnız fotokopi kullanılıyor. Bunu buradan silersen, esasen bu maddenin hiç geçerliliği olmayacaktır.

Esasen ister suret olarak kâğıt üzerinde, ister fotokopinin üzerinde mahkeme veya hâkim tasdik etsin, aynı hukuki sonucu doğurduğundan «fotokopi dahil» ibaresinin bu itiraza rağmen kalmasında yarar gördük, Maliye ve Adalet İşleri Temsilcisi de buna katıldılar, buyurduğunuz gibi eski rakamları 10 misline çıkardık, bundan evvel hepsini 75'er lira yapmıştık, o biraz fazla idi.

BAŞKAN — Şimdi, «Fotokopiler dahil» deyince fotokopiyi çıkarmak mecburiyeti avukata mı ait olacak, yargıya mı ait olacak?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, aslında yargıya ait olacak. Fakat işi çabuklaştırmak için ve onların elinde bu imkân olmadığı için avukatlar bunu çıkartıp getiriyorlar. O zaten burada alınan para, tasdik ettiği için aldığı paradır; mühürleyip imzalıyorlar.

BAŞKAN — Konmanın deyişlerinin sebebi odur.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Eğer buraya konmazsa, o zaman fotokopiyi çıkarınca para vermeyecekler değil mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet, hiç vermeyecekler, sureti parasız alacaklar.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?

Buyurun, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, ben 'bu görüşe katılmıyorum. Haddizatında istenen, tasdik edilen bir belge üzerinden harç almaksa, fotokopi olsun, daktilo edilene olsun, o belge üzerinden harç alınır. Ancak, resmi olarak tasdik edilmiş suret istenmediği hallerde hâkimlerin müsaadesiyle avukatların dosyadan fotokopi çıkarmak alışkanlıkları var ve yerleşmiştir.

Şimdi burada «fotokopiler dahil» dediği zaman, bu şekilde resmi tasdiğe ihtiyaç olmadan alınması icabeden suretler için de nevama harç isteneceği şeklinde bir yorum oluyor amaç, eğer makamın tasdikinden harç almaksa, bu amacın dışına çıkılıyor. Kaldı ki, fotokopi olsun, daktilo edilmiş olsun, burada istenen suret harcı almaktır veya mahkemenin diğer şeyleri için resmen verilen belgeden harç almaktır.

O bakımdan, bir yanlış anlaşılma olmasın diye tavzih edilmeye fayda var, sureti tasdik ediyorsa eğer bunun harcını alacaktır zaten.

BAŞKAN — Suret deyince zaten tasdikli olur, hepsi suret diyor çünkü..

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Fotokopi dediğiniz zaman tasdikli olmadan da surettir Başkanım, bunun fotokopisini çıkardığımız zaman o bunun suretidir, ama, tasdik ettiğimiz zaman, «aslı gibidir» dediğimiz zaman bir hüküm taşır.

O bakımdan, fotokopi bu tereddüdü yaratır ve belki de yanlış uygulamalara neden olabilir.

BAŞKAN — Adalet Bakanlığı Temsilcisi var mı burada efendim?.. Yok. Peki, Maliye Bakanlığı Temsilcisi, «suret» deyince ne anlaşılıyor, tasdikli midir, tasdiksiz midir?

AHMET SENVAR DOĞU (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, suret iki türdür. Biri kopyasını çıkarmaktır. Yani, demin Sayın Paşamın ifade ettiği şekilde, aynısını çıkarıp, önüne, arkasına tasdik şerhi vermeden kopyasını çıkarmaktır.

BAŞKAN — Kopyadır o.

AHMET SENVAR DOĞU (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Bu kopya oluyor efendim.

Biz mutlak surette istiyoruz ki, resmi bir yazışmada kullanılması için bu suret ayrıca tasdik edilsin.

Çünkü, fotokopide birtakım hileler yapmak mümkündür Sayın Başkanım.

Mesela, çekilirken üzerine beyaz bir kâğıt koyduğunuz zaman olayı gizleyebilmek, fotokopiyi belirsizleştirmek ve böyle kullanmak mümkün. Buna mani olmak için biz resmi yazışmalarımızda bunun mutlaka ayrıca tasdik edilmesi zorunluğunu getiriyoruz. İşte o zaman tasdik durumu söz konusu olunca, bu da harca tabi oluyor.

BAŞKAN — Suret deyince, ben de tasdiklisini alıyorum. Tasdiksiz ise zaten hiçbir kıymeti yoktur onun. Eğer öyle ise doğrudur ve mademki bir tasdik durumu vardır bunda, bir para almak lazım.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Fotokopi, suret yerine geçen bir parça oluyor, onun da tasdiki gerekiyor, söylediğiniz mahzurlar dolayısıyla. Buradaki kasıt, zannediyorum ki, suret olarak, fotokopi şeklinde bir suret. Öbürü de daktilo ile yazılmış bir suret..

BAŞKAN — Yalnız, avukat da, hazır her sayfa başına 30 lira suret harcı ödemek mümkün iken, kendisi bir de fotokopi masrafı yaptırıp bunu tasdik ettirmez herhalde. O zaman o ona 40 - 50 liraya mal olur. O zaman da adliyeye büyük iş düşer.

Eğer biz hem fotokopilere, hem de adliyenin çıkardığı suretlere aynı fiyatı verirsek, avukat o zaman normal olarak suret ister ve bu da bir sürü iş çıkarır adliye mekanizmasına. Fotokopi olduğu zaman, hiç olmazsa, bir sayfanın yazılmasında sarf edilecek emek kadar bir miktarı ondan düşürmek lazımdır, ama bunu takdir etmek de bir mesele.

Buyurun Küçükahmet.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, genellikle avukatların fotokopi istemelerinin nedeni, işin süratlendirilmesi amacına yöneliktir.

BAŞKAN — Ama, müvekkilinden alıyor onun parasını, kendisi vermiyor ki?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet, müvekkilinden alıyor.

Eğer gerek görülüyor, bu a, b, c, d fıkralarının altına, «fotokopilerden ücret, tasdikleri halinde alınır.» diye bir not da konulabilir.

BAŞKAN — O zaman, «fotokopiler dahil» diyeceğimize, «tasdikli fotokopiler dahil» diyebiliriz.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Mümkündür Sayın Başkanım, «takdikli fotokopiler» diyebiliriz.

BAŞKAN — Hepsine öyle diyeceğiz. Tasdiksiz olursa, o zaman harç alınmayacak demektir, değil mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN — Buyurun.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Bir şey aklıma geliyor.

Şimdi, esas sureti, asıl sureti ele alalım. Fotokopi bunun üstünden alındığı zaman tasdiki yoktur, o ana suretten, onun üstüne yapılacak anlamına geliyor, ben öyle anlıyorum, değil mi? Onun üstüne yapılacak.

BAŞKAN — Tabii onun üstüne yapılacak. Yoksa onun altını imzalar da beraber alır o. Esas değildir o, bir de onun üzeri tasdik edilecek, üzerine bir tahrifat yapılmış olmasın diye.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Evet.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, Yüksek Heyetinizin bu müzakeresi sonucunda fotokopilerin, resmen kullanılmak üzere çıkarılmış suretlerinden - ki onlar tasdikli olmak zorundadır - harç alınacağı, diğerlerinden harç alınmayacağı anlamı açıklıkla zabıtlara geçti. O nedenle kanunda bir değişiklik yapmaya lüzum kalmadan bu zabıtları icabedenlere, bu kısmını iktiza ettiği şekilde dağıtırız.

BAŞKAN — Ama, «tasdikli fotokopiler dahil» diye yazacağız. «Tasdikli fotokopiler dahil» dersek mesele kalmıyor.

Zaten bu, büyük şehirler içindir. Böyle kazalarda faraza nerede bulacaklar fotokopiyi? Bu, fotokopi makineleri ancak Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlerde bulunabilir. Yoksa, Ağrı'da yahut Iğdır'da herhalde bulamazsınız. Başka söz almak isteyen var mı efendim madde üzerinde?.. Yoktur.

O halde bu 4 ncü maddeyi :

I - Suret harçları kısmındaki a, b, c ve d fıkralarındaki «Fotokopiler dahil» kelimeleri, «Tasdikli fotokopiler dahil» şekliyle düzeltilmiş olarak oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

«Fotokopiler dahil» ibaresinin başına «tasdikli» kelimesini ilave etmek suretiyle «(Tasdikli fotokopiler dahil)» diye yazılacak.

5 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli, 21.11.1980 tarih ve 2345 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değişik, Konsolosluk Harçlarına ilişkin (5) sayılı tarifenin III - Maktu Harçlar bölümünün 3 ve 4 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. İmza ve Mühür Tasdiki :

a) Bulunulan yabancı memleketteki yerli makamlarla o memleketteki yabancı makamlar tarafından verilip Türk makamlarına veya Türk makamları tarafından verilip bulunulan yabancı memleketteki yerli ve yabancı makamlara ibraz edilecek olan yazılı kâğıt ve suretlerdeki imza ve mühürlerin veya tasdike müteallik imza ve mühürlerin metne şamil olmamak üzere tasdiki (Fotokopiler dahil) (300 TL.)

b) İmza ve mühürlerin metne şamil olmak üzere tasdiki (Fotokopiler dahil) (600 TL.)

4. Yabancı memlekette usulüne uygun olarak yetkili makamlar tarafından tanzim olunan yazı, kâğıt ve suretlerin o memlekette yürürlükte bulunan kanunlara uygun olduğunun tasdiki (Fotokopiler dahil) (300 TL.)

BAŞKAN — Sayın Küçükahmet, buyurunuz.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, izniniz olursa, kanunun bütünlüğü bakımından burada da «fotokopi»lerden evvel, «tasdikli» kelimesini ilave edelim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Ama burada «tasdik» kelimesi zaten var. «...tasdiki (Fotokopiler dahil)» diyor.

BAŞKAN — «Tasdiki» diyor.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Burada «Fotokopiler dahil» deyimi «tasdiki» kelimesinden sonra yazılı.

BAŞKAN — Yani, fotokopinin tasdiki demektir o; fotokopiler de dahil hepsinin tasdiki demektir. Yani tasdiksiz olmayacak. Zaten bunda tasdiksiz olmaz. Çünkü bu, avukatların alacağı bir şey değildir, yabancı memleketlerde alınan yazı, kâğıt veya suretlerin muhakkak tasdikli olması lâzım.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bundan evvel asıl kanun metninde (a) bendi 50 lira, (b) bendi 100 lira idi. 2345 sayılı Kanunda her ikisi de 750 lira olarak çıktı. Halbuki (a) bendi ile (b) bendi değişik; (a) bendi yalnız imza ve mühürü, (b)

bendi hem metni, hem imza ve mühürü tasdik ediyor. Binaenaleyh, kanunun asıl yapısındaki, birinin 50, ötekini onun iki misli olması hususu uygundur. Bu nedenle, (hem artırma miktarları da çoktu) bunları da düzeltmek için bu defa birini 300 ötekini 600 olarak arz ve teklif ediyoruz.

BAŞKAN — Çok daha eskiden ne kadardı?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — 50 ve 100 idi.

BAŞKAN — 50 ve 100 olarak birbirinin iki misli idi. Şimdi 6'şar misli artırılıyor.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — 6'şar misli her ikisini de artırdık.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen var mı 5 nci madde üzerinde?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okuyunuz.

MADDE 6. — 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli, 21.11.1980 tarih ve 2345 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile değişik, pasaport, ikamet tezkeresi, vize ve Dışişleri Bakanlığı Tasdik Harçlarına ilişkin (6) sayılı tarifenin I - Pasaport Harçları bölümünün 1 ve 4 ncü bentleri ile II - Vize Harçları bölümünün 1 ve 2 nci bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Umuma Mahsus Münferit ve Müşterek Pasaportlar :

(Konsolosluklarca verilen pasaportlar dahil)

3 ay için olanlar	(1 000 TL.)
6 ay için olanlar	(2 000 TL.)
1 yıl için olanlar	(3 000 TL.)
1 yıldan fazla süreli olanlar	(4 000 TL.)

Umuma mahsus münferit ve müşterek pasaportlarda pasaportta kayıtlı her kişi için ayrı ayrı harç alınır.

Süre uzatıldığı takdirde, konsolosluklarda yapılan süre uzatımları dahil, uzatılan sürenin karşılığı olan harç aynen alınır. Ancak öğretmen ve öğrencilerden kurulu gruplara ait ortak pasaportlar ile bu pasaport sürelerinin uzatılması halinde pasaportta kayıtlı her kişi için bu harcın yarısı alınır.

4. Kıbrıs'a seyahat edeceklerine ait olan pasaportlar :

3 ay için olanlar	(500 TL.)
6 ay için olanlar	(1 000 TL.)
1 yıl için olanlar	(1 500 TL.)
1 yıldan fazla süreli olanlar	(2 500 TL.)

Süre uzatımları için de aynı tutarda harç alınır. Refakatte kayıtlı olanların her birinden ayrı ayrı ve aynı miktarda harç alınır.

II. - Vize Harçları :

1. Giriş Vizeleri :

a) Tek giriş	(150 TL.)
b) Müteaddit giriş	(500 TL.)

2. Transit Vizeleri :

a) Tek transit	(150 TL.)
b) Çift transit	(300 TL.)

(1 ve 2 numaralı pozisyonlardaki müşterek pasaportlarda her şahıs için 1 ve 2 No. da gösterilen harçlar aynen alınır.)

BAŞKAN — Sayın Küçükahmet, buyurunuz.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, pasaport harçlarıyla ilgili olan bu kısım, Hariciye Bakanlığımızla temas edilerek, daha evvel gösterilen miktarlarda (normal, genel olan pasaportlarda) 500 lira ile 1 yıldan uzun sürelerde 1 000 liralık bir düşüm yapıldı. Her ne kadar 500 liralık bir düşüm bizatihi az görülüyorsa da, 5 kişilik, 6 kişilik bir aile efradının gitmesi halinde, aile de 3 - 5 bin liralık bir vergi yükünden kurtarılmış oluyor.

Kıbrıs'la ilgili olan miktarlarda bir değişiklik yapılmamıştır. Refakatta gidenlerin hepsinden bu harcın ayrı ayrı alınacağı yazılmıştır, esasen uygulama da Hariciye Bakanlığımızın ifadesine göre böyle yapılmaktadır. Ancak, kanunda böyle bir hüküm olmadığı için ihtilaf olduğu söylenmiştir. Kıbrıs'la ilgili olan, uygulamaya uydurulmuştur.

Vize harçlarına gelince; bizim vize aldığımız gibi, Türk vatandaşlarından da çeşitli memleketler vize almaktadır. Bizim bu harçları artırdığımız nispette onların da artırdığı ve bunların çok büyük rakamlara ulaştığı ifade edilmiştir. Vize harcında kur olarak dolar, 30 lira olarak kullanılmaktadır. Hakikaten 1 500 lira, örneğin çok büyük bir rakamdır; hele bir aile, 3 - 5 kişi için de büyük bir rakamdır. Biz, yabancılardan aldığımız gibi bizden de öyle alınıyor. Özellikle bunun üzerinde Hariciye Bakanlığımız ısrar etti; biz de kendilerini haklı bulduk. Rakamlar bu nedenle hepsinde düşürülmüştür.

BAŞKAN — Dolar 30 lira üzerinden muamele görüyor burada değil mi efendim, normal kur üzerinden değil?..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet efendim.

BAŞKAN — O zaman, 150 lira demek 5 dolar demektir.

Acaba buradaki mukabil büyükelçilikler ne kadar alır bizim dışarıya gidecek Türklerden vize harcı? Bir fikriniz var mı efendim? Mesela Almanya...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Hariciye Bakanlığının bize ifadesine göre 5 - 6 dolar, yani buradaki rakamlara paraleldir.

BAŞKAN — Bunun en doğrusu, bu konuda mütekabiliyet esas alınmalıdır. Yani o ülke ile mütekabiliyet esas alınmalı; eğer o 6 dolar alırsa ben de 6 dolar alırım, o 5 dolar alırsa ben de 5, o 4 dolar alırsa ben de 4 dolar alırım. Bunu mütekabiliyet esasına göre yapmak daha uygun olurdu. Çünkü, biz 5 dolar alıyoruz, bir de bakıyoruz ki mesela Hollanda 4 dolar alıyorsa o da şimdi 5 dolara çıkarır, bundan zararlı olan bizim işçiler olur.

Evet, buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, bizim Avrupa ülkelerinden şimdilik vize uyguladığımız ve bizim harç alacağımız tek - Batı ülkelerini kastediyorum - bir devlet var, diğerlerinden biz harç almıyoruz. Uygulamada da zannediyorum Almanya ve Hollanda bizden harç almıyor; Fransa'nın alıp almadığını bilmiyorum.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Bize misal olarak Macaristan'ı gösterdiler.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Doğu blokundan alıyoruz, biz de alıyoruz, onlar da tabii bizden mütekabiliyet esasına göre alıyorlar, Bulgarlar da alıyor.

BAŞKAN — Şimdi, Almanlar almıyor da vize harcı...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Daha biz koymadık onlara efendim.

BAŞKAN — Hayır, biz vize harcı alırsak, onlar da tabii koyar.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Evet, mütekabiliyet esasının girmesinde fayda var bu vize harçlarında efendim; yani Dışişlerine bu salahiyeti vermek lazım, bu yetkiyi vermek lazım. İle de alacağım dememek lazım; biz zarar ederiz daha çok.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Uygun bulursanız, maddenin altına; «Vize harçlarının mütekabiliyet esasına göre uygulanması hususunda Dışişleri Bakanlığınca yetkilidir.» diye bir paragraf ilave edelim.

BAŞKAN — Evet, olabilir. «1 ve 2 numaralı pozisyonlardaki müşterek pasaportlarda her şahıs için 1 ve 2 numarada gösterilen harçlar aynen alınır» dan sonra, ilave edelim. Hazırsa o kısa değişikliği okuyun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Vize harçlarının uygulanmasında mütekabiliyet esasına göre işlem yapmada Dışişleri Bakanlığı yetkilidir.»

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, bu konuda vergi kanunlarında daha evvel de «Maliye Bakanlığı yetkilidir» demiştik. Bu yetkiyi Maliye Bakanlığınca verirsiniz...

BAŞKAN — Maliye Bakanlığı tabii, harcı alacak olan Maliye Bakanlığıdır.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Haklı Sayın Bakanım, çünkü doların kurunu da Maliye Bakanlığınca tespit ediyor.

BAŞKAN — Sonra zaten, Dışişleri Bakanlığınca da yapsa Maliye Bakanlığınca namına yapıyor, para Maliyeye geliyor, Dışişlerine gitmiyor.

İlave ettiğimiz kısmı bir daha okur musunuz?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Vize harçlarının uygulanmasında mütekabiliyet esasına göre işlem yapmada Maliye Bakanlığınca yetkilidir.»

BAŞKAN — «Mütekabiliyet esasına göre harç almada», «işlem yapmada» değil, «Harçların tespitinde Maliye Bakanlığınca yetkilidir.»

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Harçların tespitine Maliye Bakanlığınca yetkilidir.

BAŞKAN — Şimdi bir daha okuyun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Vize harçlarının uygulanmasında mütekabiliyet esasına göre harçların tespitine Maliye Bakanlığınca yetkilidir.»

Parantez içindeki cümleden sonra yer alacak.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şöyle desek olmaz mı efendim? «Vize harçlarının mütekabiliyet esasına göre tespiti ve alınmasına Maliye Bakanlığınca yetkilidir.»

BAŞKAN — Tespit edilir ve alınır, tabii. Daha açık olur.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Vize harçlarının

mütekabiliyet esasına göre tespitine ve alınmasına Maliye Bakanlığı yetkilidir.»

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Maliye Bakanını» demek daha doğru olmaz mı?

BAŞKAN — Maliye Bakanlığı demek yerinde olur.

Bu 6 ncı madde üzerinde başka söz isteyen var mı efendim?

Buyurun efendim, Orgeneral Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Burada, öğretmen ve öğrencilerden kurulu gruplara ait ortak pasaportlar için bir kolaylık getirilmiş ve «yarısı alınır» denilmiş. Ama ortak pasaportun kendisinden değil, her şahıstan yarısı alınır deniyor, hem süre uzatımı halinde, hem de dışarı çıkma halinde. Bunlar acaba büyük bir yekûn tutuyor mu? Mademki bunlara bir kolaylık tanımışız; pasaportun sadece tümünden alsak şahıslardan almasak olmaz mı? Bir kaybımız olur mu? Yani mademki bir kolaylık sağlanmak isteniyor, toplu pasaportun yalnız kendisinden alsak daha doğru olmaz mı?

BAŞKAN — Ama pasaportun esasında ayrı ayrı alınması lazım.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Ama bunlara toplu pasaport veriliyor.

BAŞKAN — Yok, ayrı ayrı da alabilirler.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Ama toplu pasaport denmiş.

BAŞKAN — Kolay olsun diye toplu pasaport denmiş.

Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, toplu pasaportta öğrenciler bir grup halinde gidiyorlar ve bunlar için toplu bir pasaport hazırlanıyor. Burada tabii pasaport başına adet belli olmadığı için çok yüksektir. Ne tespit edilecektir; orada bir tereddüdümüz oluyor. Onun için pasaport başına ne alınması gerekeceği konusunda «tek başına pasaport aldığı takdirde ödeyeceği harcın yarısı alınır» denilmek suretiyle onlara hem % 50 bir tenzilat yapılmış oluyor (grup halinde) ve hem de miktar belli oluyor. O takdirde pasaport başına alınacak olan miktarın tespiti söz konusu olacak. Bu yönünde bir zorluk var.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen?..

Buyurun, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım,

bu tür geziler belki uzunca bir süre bilinen siyasi nedenlerle yapılamadı; ama yapılması hakikaten faydalı, yapılmasında hakikaten, gençlerin yetişmesi bakımından, ileride kendilerinden beklediğimizi sağlamak bakımından faydalar var. O bakımdan ben Sayın Komutanımın görüşlerine iştirak ederek, eğer tek tek alınması ıktiza ediyorsa, bu haddi % 50 değil, % 10'a indirelim efendim; genç öğrenciler daha rahat gidebilirler.

BAŞKAN — Evvelce bu suiistimale uğramış.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) Uğramaz Sayın Başkanım.

Yani 60'larda, 50'lerde bunları talebe cemiyetleri derlerlerdi ve müşterek pasaportu cemiyet çıkarır, diğer talebe cemiyetleriyle beraber giderlerdi. Yine de aynı usul uygulanacaktır tabii. Binaenaleyh, müşterek pasaportu bir sorumlu adına çıkaracaklar, diğerleri oraya kaydolacaklardır, ama herhangi bir üniversitenin bir üniversiteyi ziyareti, bir yüksekokulun bir yüksekokulu ziyareti, hatta teşmil edebilirsek, kültür amaçlarıyla gidenlerin de buna dahil edilmesi...

BAŞKAN — Onların içine öyle katılanlar olur ki... O listenin içine 3 - 5 kişiyi, bunlar da öğrencidir diye katarlar.

Mesela daktilo kursuna gidenler var ya bizde burada; ben de öğrenciyim der, daktilo öğreniyorum der, onlar da dahil olurlar, birçok suiistimale yol açar. Hiç olmazsa % 50 olsun.

Kaldı ki, bugünlerde bu uygulanmıyor, pek yakında uygulanması da mümkün değil. Gittiğine göre, parası var demektir bu öğrencilerin. Bunun parasını devlet vermiyor, kendisi veriyor, annesi, babası veriyor. O halde...

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Zaten, azami 500 lira oluyor. 3 aydan fazla sürmez. 3 aylığı 1 000 lira olduğuna göre % 50'si 500 lira; azami 500 lira.

BAŞKAN — Tabii 3 aylık süre kısa bir süredir. Evet, % 50'si 500 lira eder. 1 000 liranın yarısıdır.

Başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yoktur.

Başka söz almak isteyen olmadığına göre, 6 ncı maddeyi, bu maddenin son fıkrasına ilave edilen kısım da okutarak o şekliyle oylarınıza sunacağım.

Buyurunuz okuyunuz efendim :

«Vize harçlarının mütekabiliyet esasına göre tespitine ve alınmasına Maliye Bakanı yetkilidir.»

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, bu son ilave edilen kısım hakkında müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)

— Efendim endişem şuradan kaynaklanıyor : Anayasanın 61 nci maddesi uyarınca bu yetki, alt ve üst sınırları da belirlenmek suretiyle Bakanlar Kuruluna verilebiliyordu.

Şöyle bir öneri getirilirse daha uygun olacağını düşünmekteyiz. Vize harçlarını bir lira ile, üst sınırı da kanunla tespit edilerek, örneğin 1 000 lira arasında mütekabiliyet esasına göre tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir, şeklinde bir hüküm derpiş edilirse daha uygun olacağı düşüncesindeyiz.

Yani alt hududunu da koymak gerekiyor Anayasaya göre efendim. Örneğin bir lira ile - üst sınırı da kanunla tespit edilmiştir - 1 000 lira arasında mütekabiliyet esasına göre Bakanlar Kurulu tespite yetkilidir, şeklinde bir hükmün daha uygun olacağını düşünmekteyiz. Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor efendim?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Anayasanın bu maddesine kesinlikle aykırı değildir. Burada Maliye Bakanına verilen yetki, vergilerin ne nispetlerinin, ne de miktarlarının tespit yetkisidir; esasen bunlar buradaki «mütekabiliyet esası» kelimesi içinde vardır.

Karşı taraf bizden ne alıyorsa, Maliye Bakanlığı da onu alacaktır. Bu nedenle Anayasaya aykırılığı söz konusu değildir.

BAŞKAN — Buyurun Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, ben Anayasada vergi alma yetkisinin belirlenmiş şeklinin bu suretle en ufak bir şekilde gölgelenmesinin faydalı olmayacağı görüşündeyim. O bakımdan, Anayasaya uygun olduğu veya olmadığı yaklaşımından vazgeçerek, mademki bir yetki vermek istiyoruz Hükümete ve bu yetkiyi de mütekabiliyet esasını gözönünde tutarak kullan diyoruz; vize harçlarının alınmasında mütekabiliyet esasını gözönünde tutularak - taban ve tavan da tespit edilir - bir lira ile kanunda yazılı miktarlar arasında tespit edilir, diyebiliriz efendim.

BAŞKAN — Yani şöyle mi oluyor şimdi? «Vize harçlarının alınmasında mütekabiliyet esasını gözönünde tutularak 1 Türk Lirası ile 1 000 Türk Lirası arasında tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Yukarıdaki miktarlar arasında».

BAŞKAN — Yukarıdakinin fazlası da olabilir. Biz 150 lira deriz, onlar daha da fazla alabilirler. Onun için, üst sınır koymakta fayda var zannediyorum.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, mütekabiliyet esasını, bu koyduğumuz «1 lira ile 1 000 lira arasında...» ibaresi acaba sınırlamaz mı? Bunu niçin koyuyoruz? Daha da fazlası olursa; karşı taraftaki mütekabiliyet esasını 1 000 liradan fazla olursa?..

BAŞKAN — Efendim, Anayasa «alt ve üst sınırlar tespit edilir» diyor; onun için koyuyoruz.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Ama ne kadar olacağını bilemeyiz ki efendim.

«Mütekabiliyet» dedik mi, eski tabiriyle zaten kelimenin tahtında müstetirdir, vafında bu vardır. «Mütekabiliyet» dediğimiz zaman ne ise, odur. Asgarisi zaten 1 liradır, ondan daha aşağısı pek olmaz. Yani, bu kelime maksadı ifade ediyor gibi geliyor. Bence sınırlamamak lazım.

BAŞKAN — O zaman, «Vize harçlarının alınmasında mütekabiliyet esasını gözönünde tutularak tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir. demek lazım.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Evet. Bu, Anayasayı da etkilemez.

BAŞKAN — Yani, alt ve üst sınır tespit etmiyor, doğrudan doğruya mütekabiliyet ne ise onu tespit ediyoruz demektir; onun sınırı o oluyor. 100 lirayı 1 dolar olarak kabul edersek, 10 dolar alan var mı?..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Yok efendim; 5 doları geçen çok az.

BAŞKAN — O zaman geldiğinde, yeni bir kanun değişikliğiyle bu tespit edilebilir.

«Mütekabiliyet esasını gözönünde tutularak tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Bu kâfidir Sayın Başkanım. Çünkü, mütekabiliyet bir yerde 1'dir, 0'dır, 10'dur; alt sınır da üst sınır da bellidir. Buna göre yapılmış oluyor.

BAŞKAN — Ama 1 lira dersek, 1 liradan da aşağı olabilir; hiç almıyorsa; biz 1 lirayı nasıl alacağız, onun karşılığı nedir? Çünkü, kanunda 1 lira diye tespit ettiğimiz için sifıra getiremeyiz. Halbuki, o hiç almıyorsa ne olacak? O yönüyle, «Vize harçlarının tespitinde mütekabiliyet esasını gözönünde tutularak tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir.» dememiz lazım.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, «Vize harçlarının tespitinde mütekabiliyet esastır, bunu uygulamaya da Bakanlar Kurulu yetkilidir.» deriz. «Esas» kelimesi konulmalı; «esastır, buna dikkat edin» denilmeli.

BAŞKAN — Efendim, şimdi yeni bir öneri var.

«6 ncı maddenin sonuna eklediğimiz o fıkranın şöyle konulması Anayasaya uygunluğu bakımından daha doğru olur» deniyor (Ki, bu da Konsey Üyelerince uygun karşılandı) : «Vize harçlarının tespitine, müteakabiliyet esası gözönünde tutularak Bakanlar Kurulu yetkilidir.»

Şimdi bu şekliyle 6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyoruz : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum efendim :

MADDE 7. — 492 sayılı Harçlar Kanununa ekli, 21.11.1980 tarih ve 2345 sayılı Kanunun 2 ncı maddesiyle değişik, İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma harçlarına ilişkin (8) sayılı tarifinin VI - Meslek Erbabına Verilecek Tezkere, Vesika ve Ruhsatnamelerden Alınacak Harçlar bölümünün 18 nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; aynı bölümün sonuna aşağıdaki 20, 21 ve 22 ncı bentleri eklenmiş; VII - Okul Diplomaları bölümünün 3 ncü bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

18. Özel okul, özel dersane, özel kurs işletme ruhsatnameleri :

a) İlk tahsil seviyesindeki özel okullardan (özel anaokulları ve kreşler dahil) (Her yıl için) (10 000 TL.)

b) Orta tahsil seviyesindeki okullardan (orta ve lise kısmı için ayrı ayrı olmak üzere) (Her yıl için) (20 000 TL.)

c) Özel dersanelerden (Her yıl için) (20 000 TL.)

d) Özel daktilo, konfeksiyon, biçki, dikiş, radyo, televizyon, motor, trafik ve benzeri kurslardan (Her yıl için) (5 000 TL.)

(Kazanç temini gayesi bulunmayan ve genel eğitime yararlı olduğu Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik olunan özel okullar ve kurslar hariç).

20. Mütcahhitlik Karneleri :

(Karnede yazılı değer üzerinden (Geçerlilik süresi sonuna kadar) (Binde 0,5)

21. Emlak veya oto alımı, satımı ve kiralanması ile işgal edenlere verilen ruhsatlar (Her yıl için) (5 000 TL.)

22. Belediye hudutları dahilinde bulunan benzin istasyonlarına verilen ruhsatlar (Her yıl için) (10 000 TL.)

3. Üniversite ve akademiye bağlı fakülte ve yüksekokullarla diğer her çeşit yükseköğretim ve enstitülerden mezun olacaklara verilecek diplomalar. (250 TL.)

BAŞKAN — Efendim, bunlar yeni ilaveler.

Bunlar hakkında Komisyon sözcüsü arkadaşımızın söyleyeceklerini dinleyelim efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Harçlar Kanunu ruhsat müessesesini çeşitli vesilelerle, eczane, muayenehane vesaire, hepsi için bir vergilendirme, harç alma sistemi getirmiş, burada saydıklarımız Harçlar Kanununda yer almamaktadır; alınması gerektiği kanısındayız ve burada koyduğumuz miktarlar da benzeri diğer müesseselere verilenlerle bir paralellik sağlayacak miktarlardır. Bunların tamamı da yeni eklenmiştir.

Burada bizim Komisyon olarak endişemiz, acaba bir başka mevzuat dolayısıyla bunlar harç veriyor mu? Maliye Bakanlığımız «Harçlar Kanunu dışında harç alınmaz, bu nedenle vergi vermesi söz konusu değildir» diye bizi teyit ettiler. Bu nedenle, bunlar konmuştur.

Yalnız burada, akaryakıt bayilerinden belediye hudutları dışında olanlar esasen açık seçik kanun hükmünde var; 15 bin lira verecekler. Belediye hudutları dahilindeki akaryakıt bayileri bu durumda vergi vermiyor. Bunların belediye hudutları dışında bulunanlara nazaran daha az satış ve daha az kâr ettikleri bir vakta olmakla beraber, onların yılda ödedikleri 15 bin liraya karşılık bunların da yılda 10 bin lira harç ödemelerinin uygun olacağı kanısına vardık.

Arz ederim.

BAŞKAN — Yalnız, şunu öğrenmek istiyorum ben : Eczane açılırken bir ruhsat harcı ödüyor; bu harç bir defaya mahsus mu alınıyor her sene mi alınıyor?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Bir defaya mahsus alınıyor.

BAŞKAN — Burada her sene alıyoruz. Bu bir ayrıcalık olmuyor mu Küçükahmet?...

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım; harçlarında her sene ayrı ayrı alınanlar vardır, bir de bir defaya mahsus olmak üzere alınanlar vardır. Bu itibarla, özelliğine göre her yıl için belirli bir miktar konulabileceği gibi, üç sene için, hatta bazılarında beş sene için bir bedel alınır; bazan da bir defaya mahsus olmak üzere alınır. Yani bu şekilde, bir defada alınma var, her yıl için, üç sene veya beş sene için alınanlar vardır. Bu itibarla burada miktarıyla bunu ayarlamak mümkün. Ayrıca bu şekilde de olabilir.

BAŞKAN — Pekafta, bir şahıs benzin istasyonu açarken, ruhsat alırken evvelâ bir harç yatırmıyor mu?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, eski kanun önümde, her yıl için alınıyor; o sarıh. Karayolları Trafik Tüzüğü'nün 19/1, 19/2 maddesine göre -ki o tüzük de yanımdadır- belediye hudutları dışında açılacak akaryakıt bayilerine verilecek ruhsatlardan, «her yıl için 15 bin lira» denilmektedir. Burada fazla görülen rakamlar yüksek takdirlerinizle bir defa için de olabilir, iki yıl için de olabilir, her yıl için de olabilir. Hepsi için çeşitli hüküm var.

BAŞKAN — Belediye hudutları dışındakiler her yıl için 15 bin lira veriyordu zaten?...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Veriyorlar; eski metinde sarıh olarak var Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Peki, özel okullar, özel dersaneler var. Özel dersaneye bir şey demem; bunlar parayı kimden alacak?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Talebe velilerinden alacak. Biz biraz da bunun dışında kalan müesseseleri yüksek huzurlarınıza getirmek için bunu yaptık. Takdirlerinizle bir kısmı veya tamamı çıkabilir, rakam azaltılabilir, yıllık taksitlere veya daha uzun süreli taksitlere bağlanabilir Sayın Başkanım.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?

Buyurun Orgeneral Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, biraz evvel eczanelerden bahsedildi. Eczaneler bir defaya mahsus olmak üzere harç veriyorlar...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet, onlar bir defaya mahsus olmak üzere veriyor.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Peki, bunların da kazancı var, onun da var; niye bir ayrıcalık getiriliyor; bu bir. İkincisi, burada parantez içerisinde bir açıklama var : «Kazanç temini gayesi bulunmayan ve genel eğitime yararlı olduğu Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik olunan özel okullar ve kurslar hariç» deniliyor. Buradaki ifadenin içerisinde de özel okullar var, kurslar var. Tabii ki Millî Eğitim Bakanlığı belki bunlardan bazılarını tetkik edip uygun gördüklerinden almayacak.

BAŞKAN — Hayır, bunlar kazanç temin etmiyor, masrafı ne ise onları alıyor. Kâr amacı yok. Onlardan almayacak.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Onlar hiç vermeyecekler.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Onlar hiç vermeyecekler. Burada böyle bir hüküm getirildiğine göre, millî eğitime yardımcı olan şu müesseselerden hiç almamak yerine bir defa almak belki uygun olabilir diye akla gelir, millî eğitime yararlı oldukları cihetle; genel anlamda.

Özel dersaneyi ben de zaten mütalaa etmiyorum, o zaten kaldırılacak belki de, o garip bir şey; fakat diğer okullar için bir defaya mahsus olmak üzere diye kayıt koymak, eczanelerden alınan harçla bunun arasında paralellik sağlamak uygun olur diye düşünüyorum.

Yeni harçlar getirirken eşitliği bozmayalım. Bu işi ticaret halinde yapan kişi ile millî eğitime yardımcı olan müesseseyi bir tutmasak daha uygun olur zannedirim. Bir defaya mahsus olmak üzere alsın.

BAŞKAN — Evet, ne diyorsunuz?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Özellikle okullar için katlıyoruz Sayın Başkanım. Lütfederseniz, aşağıda belediye hudutları dışındaki akaryakıt istasyonları her yıl verdiği göre, bir paralellik sağlama bakımından belediye hudutları içindekiler de versin. Ama 10 bin lira üzerinde emirlerinize göre değişiklik yaparız.

BAŞKAN — Maliye Bakanlığından şunu öğrenmek istiyorum : Özel okul açma müsaadesi alınırken bir harç yatırılıyor mu?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Getirsek yatıracak.

BAŞKAN — Yani, ondan sonra her sene her sene yatırmıyor artık? (Bunu çıkarmazsak, mevcut kanuna göre?)

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Eczaneler gibi olacak Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Eczaneler gibi o da. Mesela özel bir dersane açtı, gidecek ruhsat alacak, onun bir harcını yatıracak. Özel okul açıyorum diyecek, kreş açıyorum diyecek. Bu kreşler, özel okullar millî eğitime bir nevi yardımcı oluyor, Sosyal Güvenlik Bakanlığına yardımcı oluyor bir kreş. Keşke Türkiye'nin her tarafında açılса. Biz şimdi bunlardan her sene harç aldık mı, bu parayı kreşe verilen çocukların ana babaları ödeyecek. Bu bir sosyal yardımdır. Biçki - dikmiş yurtları, motor tamir kursuna, televizyon kursuna radyo kursuna gidecek, ekmek parası kazanacak. Zaten bu kursu açan

şahıs bir bakkal dükkânı açar gibi, bir eczane açar gibi ruhsat harcını yatırıyor; kazancından da vergi veriyor. Üzerine bir de bunu niye alıyoruz şimdi? İkinci bir vergi oluyor. Bunu gelir vergisinden düşecek mi düşmeyecek mi?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Masraf yazabilir, vergisinden düşülür.

BAŞKAN — Masraf yazarsa ne olur? Gene aynı şey. O yönüyle ben buna pek taraftar değilim. Zaten bunların hepsi gelir vergisine tabi değil mi? Deftere de tabi. O halde vergisini verecek. Vergisini vereceğine göre ayrıca bunları niye alayım?

Acaba bundan evvelki kanunda belediye sınırları dışındakilere 15 bin lira harç konmuş da belediye sınırları içindakilere niye konmamış? Bunun bir sebebi olması gerek.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Belediye alıyor.

BAŞKAN — Belediye tabii alıyor.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Belediye sınırları dışındakilerden alınmasının nedeni, adı geçen tüzüğün Karayolları Kanunundan doğmasındandır. Karayolları Kanunu da belediye sınırları dışında uygulanacak ölkeleri ihtiva eder. Onun arkasından da tüzüğü ona bağlı olarak gelir, vergiyi de ona bağlı olarak almışlardır. Böylece belediyelerin sahaları içerisindeki benzinciler için de ayrı bir düzenleme gelmemiştir. Onu koymakta fayda var.

BAŞKAN — O zaten var. Onu koymasak da zaten alınacak, Belediye dışında.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Belediye dışındakiler için zaten var. Karayolları Kanunu da belediye sahasının dışında uygulandığı için, ona bağlı tüzükte getirilen bu mali yükümlülük yalnız belediye sınırları dışında kalmış. Şimdi bunu belediye sınırları içinde açılanlara teşmil etmemizde fayda var; ama diğerleri için büyük bir zorunluluk yok. Okullardan almasak da olabilir.

BAŞKAN — Belediye sınırları içindeki akaryakıt istasyonları acaba belediyelere bir şey veriyor mu?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Belediyelerin gelirleriyle ilgili kısımda ayrı bir rüsum var, onu alıyorlar.

BAŞKAN — Şundan dolayı alıyorlar, onu gayet iyi biliyorum : Benzin, faraza dışarıda belediye sınırları dışındaki istasyonlarda 52 lira ise, belediye sınırı içinde şehir içindakilere 52 lira bilmem 5 kuruş-

tur; o 5 kuruş belediye vergisidir. Onu alır. Onu her zaman alıyor zaten. O bakımdan, birçok otobüsler, kamyonlar vesaire daima, akaryakıtı belediye hudutları dışından almayı tercih ederler, ucuz olduğu için.

O halde o belediye hudutları dahilinde bulunanlara da koyalım diyoruz, bir o kalsın, diğer o emlak alım satımı, oto alım satımı, bunlar zaten vergilerini veren kişiler; bu ikinci bir vergi oluyor. Mütעהhitler de veriyor vergisini, vermiyor mu vergiyi?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tabii.

BAŞKAN — Ne diye şimdi mütעהhit diye ayrıca bir karnede yazılı değer üzerinden bir de ayrıca süresi sonuna kadar vergi alacağız? Biraz tuhaf oluyor.

Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, şimdi 18 nci madde eski mevcut 18 nci maddenin değişikliği. 19 dahil, 20 dahil daha sonrası 20-21-22 ilave. Şimdi 18 nci madde, mevcut 18 nci madde gereğince ilk tahsil seviyesindeki özel okullardan özel anaokulları ve kreşler dahil her yıl 10 bin lira.

(B) Orta tahsil seviyesi okullardan orta ve lise kısmı için ayrı ayrı olmak üzere her yıl 20 bin lira da var.

Şimdi okulun kendisi var, özel dersaneler var asıl ticaret maksadıyla kurulmuş olan. İlave, olan burada (C) ve (D) bendidir. Genelinde var bunlar zaten, «her yıl için» diye de kayıt var onlarda. Yani halen öyle, eskiden beri de öyle uygulanıyor. Halen buna, «(C) özel dersaneler her yıl için 20 bin», «D özel daktilo, konfeksiyon 5 bin» ilave olmuştur. Bu şüpheli tabii Sayın Başkanım; yalnız az bir miktar, 5 bin lira koyduk, kalkabilir de, tamamen takdirlerinize bağlı. (A) ve (B) bendi öteden beri var Sayın Başkanım.

BAŞKAN — 20 var mı?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Hayır, 20-21-22 yeni ilavedir.

BAŞKAN — Bunlar yeni ilave. Yalnız, özel daktilo kursu, konfeksiyon, biçki - dikiş, radyo - televizyon, motor v.s. kalsın. Bunlar ekmek parası için çalışanlardır.

Buyurun, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, evvelce bu şekilde kanunlaştı ve şu anda da eskiden beri alınan bir vergi olduğu için devam etsin. Ancak, burada, (A) fıkrasında arz edeceğim bir husus var :

Özel anaokulları ve kreşleri, mümkünse buradan çıkaralım, geçen defa gözümüzden kaçmış, onu çıkaralım. Diğer buyurduğunuz 20-21-22 konusu vardı. Müteahhitlik karnelerinden, «binde 5» dendiği zaman, 2 milyarlık bir müteahhitlik karnesinden 1 milyon lira alınacak; onu arz etmek isterim.

BAŞKAN — Binde 5 değil, binde sıfır 5.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Evet, binde sıfır 5; 2 milyarlık bir müteahhitlik karnesinden 1 milyon alınacaktır.

BAŞKAN — Bu kadar tutar mı?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tutar Sayın Başkanım. Eğer yanlışsa Maliye Bakanlığı düzeltsin; 2 milyarlık belge verilebiliyor değil mi efendim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Olabilir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Barajlara, su yollarına vesaireye yapacağı işin, yani alacağı taahhüdün en azından % 50'si müteahhitlik belgesi olması lazım ki, işe girebilsin. 4 milyarlık bir baraj veya kanal ihalesine giren birinci sınıf bir müteahhidin 2 milyarlık bir belgesi olması lazım her halde. E, bunun vereceği vergi 1 milyon ediyor. «Hizmeti üzerinden zaten vergiyi veriyor» diyoruz. Zorlama oluyor mu bilmiyorum efendim. Tabii Komisyon hesap ederken neye dayanarak «binde sıfır 5» dedi, bilmiyorum?

BAŞKAN — Doğrudur, 2 milyarda 1 milyon eder.

Şimdi, müteahhitlik karnelerinde rakam çok büyük tutulmuş. Evet binde sıfır 5 küçük gibi görünüyor ama, çarpınca görüyoruz ki muazzam bir rakam tutuyor.

Umumiyetle ne kadar alırlar efendim müteahhitler, var mıdır fikriniz?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Bayındırlık Bakanlığıyla konuştuk, halen talep edilen azami miktar 500 milyon.

BAŞKAN — 500 milyonluk işte 250 bin eder. Bu miktar binde sıfır bir de olabilir.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bu ilk uygulaması olacak. Hakiikaten azami miktarda bir hata olabilir. Uygun bulursanız «binde sıfır bir» olarak yapalım; ama buraya girsin.

BAŞKAN — Binde sıfır bir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şimdi bir sıkıntı-

mız daha olacak : Bu maddeyi bu sene nasıl uygulayacağız? Buna bir geçici madde de koymak icap eder. Çünkü diğer kanunları çıkardık, bu yıl içerisinde alınacaklar. «Bir ay içerisinde bu parayı verin» dersek, bir ay içerisinde bunu vermek imkânı olmayabilir. O nedenle, yeni ilave edilmiş olanlar için bir de geçici madde ile şunlar, şunlar, şunlar bu 3 ay içerisinde ödenir diyelim. Eğer bir sakınca görmezseniz Komisyonun o kısmı için bir de Bayındırlık Bakanlığı ile temas etmesinde fayda görürüm.

BAŞKAN — Yani iade edelim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tensip buyurursanız bu maddeyi iade edelim.

BAŞKAN — Efendim, burada zaten (d) fıkrası da var : «Özel daktilo, konfeksiyon, biçki, dikiş, radyo, televizyon...» Yani sanat sahibi olmak için, para kazanabilmek için buralara giden birçok çocuklar var. Bunlardan şimdi aldık mı her sene bu kadar; gerçi azdır, «5 bin» dedik; ama o kursa gidenlerden ve gidecek olanlardan alacak buna ilave edecek ve bunu fırsat bilecek 5 bini belki 50 bin diye alacak; «ben vergi veriyorum» diyecek, bunlardan alacak. Bunu da kaldırmakta fayda var.

Öndan sonra, müteahhit karnelerinden alınacak harç çok büyük. Emlak ve oto alımı satımı ve kiralanmasıyla ilgili olanlar emlakçılar verebilir, o fazla değil, 5 bin.

Belediye hudutları dahilindeki benzin istasyonları var. Bir de belediyelerle temas edilsin bunlar ne verir belediyeye; ayrıca başka ne gibi şeyler verir? 10 bin mi olsun 5 bin mi olsun, ne olsun? Bunlar üzerinde biraz daha araştırma yapılması için 7 nci maddenin Komisyona iadesini teklif ediyor Orgeneral Saltık. Ben bu teklifi, yani 7 nci maddenin Komisyona iadesini aylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

O halde, önümüzdeki birleşime kadar bu konuların açıklığa kavuşturularak yeniden 7 nci maddenin hazırlanmasını Komisyondan rica edeceğiz.

2. — *Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/51) (S. Sayısı : 166) (1)*

BAŞKAN — Şimdi gündemimizin 2 nci sırasında Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edil-

(1) 166 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

mesine İlişkin Kanun Tasarısı ve bu konudaki Bütçe - Plan Komisyonu Raporu mevcut, ki bu rapor 166 sıra sayısıyla dağıtılmıştır.

Yine aynı Komisyon ve Bakanlık temsilcileri yerlerindedir. Kanun tasarısının tümü üzerinde görüşme açıyorum ve evvela sözü Komisyon Sözcüsüne bırakıyorum.

Buyurun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Tahsilatın Hızlandırılması başlıklı Kanun, aslında 3 anahususunu kapsamaktadır :

Birincisi, vergi cezalarının affı; ikincisi, çeşitli nedenlerle daha evvel beyan edilmemiş servetlerin, beyana ilavesiyle bundan doğacak hakların cüzi bir miktarda vergilendirilerek diğer kanuni hükümlerden affı; üçüncüsü de, yine çeşitli nedenlerle aktifleştirilmemiş, yani bilançolara dahil edilmemiş emtianın bilançolara dahil, bu da bir nevi bağış şeklinde olan 3 ana başlığı kapsamaktadır.

Ümit edilen odur ki, bugün çeşitli nedenlerle tıkanmış olan bir vergi akışı bu şekilde sağlanacak; özellikle yeni kurulacak vergi yargı organlarının dosya sayıları belki sıfıra inmeyecek ama, asgariye incek ve bunlardan en önemlisi, bu yolla ekonomi elden geldiğince canlandırılacaktır.

12 Eylül'den evvelki uygulamaların bu kanunun gerekçesinde de haklı bir nedeni vardır. Bu haklı neden de şudur : Sanayici üretimde bulunacak, 4 - 5 bin kişi istihdam etmektedir, bunlara ücret verilecek, kendisi geçinecek ve bunun için de ithalatta bulunacak. Devlet döviz verememiş; biz de içinde bulunduğumuz çeşitli kuruluşlarda bunu gördük. Açık seçik, o tarihteki devlet, kendi devlet anlayışı içinde «Sana hesap sormayacağım, dövizini nereden bulursan bul, getir, işini çevir» demiştir. Ancak bunlar Türkiye'ye geldiği zaman, ya işte o tarihte yürürlükte olan hep duyduğumuz naylon faturalar, gizli yollarla piyasaya bir miktarı gitmiş; ama büyük bir kısmı da ellerinde kalmıştır.

Yani aslında kanunun yapısı itibariyle mutlaka da suçluyu cezalandırmak ve o cezanın affı değil; bir kısım kimse de gerçekten elinde olmayan nedenlerle o suçlu duruma düşmüştür. Bunlar bugün servetlerini beyan edecekler, ederlerse suçlu duruma düşecekler. Emtialarını, stoklarını nakledecekler, ederlerse suçlu duruma düşecekler. Bu yüzden bunların kesin miktarını bilmek mümkün değil. Ancak yine de bunların affı halinde, ekonomiye hakikaten hissedilir derecede bir canlılık getirileceği ümidi içindedir Hükümetimiz,

Maliye Bakanlığımız, ki bu görüşe biz de Komisyon olarak katılıyoruz.

Bazı önemli, daha çok da nüans sayılacak noktalarda ihtirazi kayıtlarımız vardır. Maddeler görüşülürken bunları arz edeceğiz. Ancak burada izninizle bir noktayı hatırlatmak istiyorum.

Sayın Başkanım, ekonomiyi aklarken tümüyle aklamakta yarar vardır. Bugün bilerek veya bilmeyerek «hamiline mahsus mevduat», «gizli hesap» gibi kamuyu tedirgin eden şeyler vardır. Ben de dahil belki büyük bir çoğunluğumuz nedenini bilmediğimizden tedirginlik duyuyoruz. Bunların bir vergi kaybına neden olduğu da muhakkaktır. Mutlaka hükümetimizin de bu konuyu, eğer bunlar devam edecekse, bunların sakıncalı olmadığını kamuya anlatması veya mutlaka bunların bir düzene sokulması gereğine inanıyoruz. Bu nedenle de zannedirim hiç değilse bununla ilgisi oranında Menkul Sermaye Piyasasını Düzenleyecek Kanun Tasarısının - zannediyorum ele de alınmıştır - biran evvel yürürlüğe konmasında yarar vardır. Piyasayı yalnız bir kısmıyla aklarken bazı tereddütleri beraberinde hâlâ devam ettirmeye gerek yoktur. Mutlaka bunların tümüyle birlikte ele alınmasında yarar vardır.

Lütfeder izin verirsiniz maddeler hakkındaki mü-talaamızı maddelerle beraber arz edeceğim.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

Tasarının tümü üzerinde başka söz almak isteyen var mı?.. Yoktur. Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Vergi Usul Kanununun kapsamına giren vergi, resim ve harçların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması veya 31.8.1981 tarihine kadar ödenmesi halinde, bu alacak asıllarına bağlı vergi cezalarının % 90'ı tahsil edilmez. Ancak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce ödenmiş bulunan vergi cezalarının % 10'u aşan miktarı mükelleflere iade edilmez. Tahsil edilmiş bulunan vergi cezasının % 10'un altında kalması halinde ise % 10'a tamamlanır. Bu ceza indiriminden yararlanabilmek için indirimden artakalan cezanın

31.8.1981 tarihine kadar ödenmesi şarttır. Bu şekilde ödenecek olan vergi, resim ve harçlar için gecikme zammı uygulanmaz.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar vadesi geldiği halde henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi, resim ve harçların birinci fıkrada yazılı süre içinde ödenmesi halinde bu kamu alacaklarına ilişkin gecikme zamları aranmaz.

Kanunun yürürlük tarihinden önce bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş olup da henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.

Bu maddede yazılı şartlara uyulmak suretiyle vergi, resim ve harçların kısmen ödenmesi halinde ödenen kısma isabet eden vergi cezaları (usulsüzlük cezası hariç) ve gecikme zamları aranmaz.

BAŞKAN — Birinci madde üzerinde Komisyon Sözcüsü arkadaşımızın izahatını dinleyelim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, birinci madde vergi ve ceza olarak kesinleşmiş, yani açık seçik devletin alacağı durumuna girmiş bir meblağın ceza kısmının affıyla ilgilidir.

İkinci maddede ise, bu madde ile ilgisi dolayısıyla arz ediyorum Sayın Başkanım, ikinci maddede ise halen ihtilaf devam etmektedir, bir kesin sonuca bağlanmıştır. Hükümetimizin teklifinde her ikisi için de cezaların tümünün affı getirilmiştir. Halbuki birinde kesinleşmiş bir devlet alacağı vardır; ötekinde devletin alacaklı olup olmayacağı veya ne derecede alacaklı olacağı şüphelidir. Bunların ikisini aynı baza oturtmak Komisyon olarak tarafımızdan uygun görülmemiştir. Tamamını, cezanın da tamamını alma halinde yine Maliye Bakanlığımızın teknik arkadaşların konuşmalarından anladığımız odur ki, bu tahsil dediğimiz keyfiyet o kadar kolay yürümektedir. İcra lehine karar verdiği halde, mahkeme lehine karar verdiği halde, bu da yıllarca devam etmektedir. O halde bunların hiç değilse, bu iki madde arasında bir fark yapmak için bir cüz'i oranda da olsa bundan cezasının bir miktarının alınmasında yarar vardır. Aksi takdirde 2 nci maddede bir haksızlık vardır.

Bu nedenle biz, hatta bunu başlangıçta % 25'e kadar düşünüyorduk; ama Maliye Bakanlığımız % 25 oranının da fazla olacağını söyledi. Başlangıçta da, genel konuşmamda da arz ettiğim gibi, niyetimiz Hükümetimize, daha çok ekonomimize hizmettir bu kanunu getirirken. Hiç değilse cezanın % 10'unu almamız halinde; hem onları tedirgin et-

meyeceğiz, hem kamunun vicdanını da rahatlandıracağız diye düşündük. Burada farkımızın birisi odur. Onlar cezanın tamamını affediyor, biz cezanın % 90'ını affedip % 10'unu almak istiyoruz.

İkincisi; kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren verginin tamamının 90 gün içinde yatırılması kaydı vardır. İleride de başka tarihler gelecek. Bizim kanımız odur ki, bu kanun bir tarihte tümüyle belirsiz bir tarih olmaksızın bu daha uygundur. Diğer maddelerde de buna paralel hükümler getirdik ve kanunun tamamını 31.8.1981 tarihi itibarıyla bağladık. Yani aşağı yukarı bugün bunu kabul buyursanız, yürürlüğe girse, 90 gün yerine iki aylık daha, üç ay yerine iki ay daha ilave bir süre tanıdık ve ileride de çeşitli emtianın, çeşitli servet unsurlarının - diğer maddelerde de gelecektir - neticesi 90 güne hakikaten de sığmayabilir. İleride de ayrıca bundan dolayı tereddüt yaratılmasın diye düşündük Sayın Başkanım.

Bir diğer getirdiğimiz husus da, yatırılması gereken verginin tamamı yatırılmazsa veya kasden yatırılmazsa ne olacağı hususudur. Yatırılmadığı takdirde, cezasının da yatırdığı kısma isabet eden kısmını affedeceğiz, diğer kısmının tamamını tahsil edeceğiz veya isteyeceğiz.

BAŞKAN — Tam cezalı olarak?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet.

Birinci madde hakkındaki Hükümet tasarısıyla değişikliğimiz budur. Ancak şunu da açık seçik huzurlarınızda ifade edeyim ki; bazı kısımlarda - daha evvel de söyledim - ihtilafımız vardır, az veya çok. Ama Komisyonun bu şekliyle hazırladığı maddesine Maliye Bakanlığındaki arkadaşlar, tabii Sayın Bakan ve Hükümeti bağlamaz, ama teknik seviyedeki arkadaşlar da katılmışlardır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Şimdi % 25 koysaydık cezayı, o % 25 esasında yüzde yüz demektir. Çünkü üç misli değil midir ceza?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Üç misli.

BAŞKAN — Üç misli... O halde Hazineye bir milyon borcu olan bir kişi üç milyon da ceza ödeyecektir. Üç milyonun % 25'i aşağı yukarı bir milyon eder.

O halde 1 milyona mukabil 2 milyon ödeyecek, değil mi?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet efendim.

BAŞKAN — Onun için % 10 koymakla bunu, esasında % 10, üç mislinin % 10'udur, anaparanın % 30'u eder. Burası doğru, değil mi efendim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Tamam.

BAŞKAN — Bir de 31.8.1981'e kadar hepsini ödememişse, faraza 1 milyonun 500 binini ödemişse, 500 binini çıktıktan sonra kalan, 500 binin cezası normal olarak ödenecek, artık o % 10'unu değil; değil mi? Yani gene 3 misli olarak ödenecek.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Öyle anlıyoruz.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — İştirak ediyoruz.

BAŞKAN — İştirak ediyorsunuz.

Buyurun.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) Sayın Başkanım, müsaade ederseniz bir küçük nokta var, açıklamamda idarenin işlemlerini kolaylaştırmak açısından yarar olduğunu sanıyorum.

Prensipte Sayın Bütçe Komisyonu Başkanına aynen katılıyoruz. Ancak, tahakkuk etmiş, Türkiye düzeyinde kesinleşmiş vergi cezası miktarı 6 milyar liradır elimizdeki rakamlara göre. Bunun % 90'ını affettiğimiz için % 10, yani 600 milyon lira için, vergi idaresi çok büyük bir iş yüküyle karşı karşıya kalacaktır. Kısır, kısmen ödeme vardır. Tamamını tahsil etsek 600 milyon lira tahsil edeceğiz. Bu yönden biz cezasız önermiştik maddeyi. Hükümet tasarısında, yani Maliye Bakanlığında, Hükümet tasarısında cezasız önerilmişti. Bu amaçlanmıştı efendim. Yoksa prensipte katılıyoruz; ama, 600 milyon lira için vergi idaresi büyük bir iş yoğunluğu altında kalacaktır. Arz etmek isterim efendim.

BAŞKAN — İş yoğunudur diye affedemeyiz biz. Esasına bakarsak, kesinleşmiş bir kararı bu şekilde yapmak dahi büyük bir lütuftur. Yargıda kesinleşmiş bir karar bu. Bunu biz % 10'a indirmek suretiyle % 90'ını affediyoruz; ama, o kadar vazifeyi de artık Maliye Bakanlığımızın mensupları yapsınlar.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, yükseltilebilir diye. Yani yükseltirse amaca daha uygun olur, yani % 25 yapılırsa daha uygun olur. O zaman 1,5 milyar liralık bir tahsilat yaparız. Onu arz etmek istiyorum efendim.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Bu genel anlamda doğru. Sizin dediğiniz gibi bir husus varsa gene tahsil edemez.

BAŞKAN — Tabii, gene tahsil edemez.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Genel olarak doğru; fakat tek tek alırsanız tahsilatta güçlük çıkabilir.

BAŞKAN — Bir de şunu öğrenmek istiyorum: Vergi borcu olan bir şahıs eğer «ben bu vergimi ödeyeceğim» derse, ne kadar süre tanınır? Vergi dairesiyle, Maliye ile karşılıklı konuşarak mı bir süre tanınır? Veya bunu sürükleyebilir mi? Mevcut kanunlarımız buna müsait mi? Yani ne kadar geciktirebilir?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) Efendim burada cebren tahsil vardır. Bu, kesinleşmiş alacak olduğu için 6183 Sayılı Yasamıza göre cebren tahsile giren bir keyfiyettir. Evvela ödeme emri tebliğ edilecektir, icraya gidecektir, haciz konulacaktır ve icra marifetiyle satışına kalkılacaktır. İlanlar veya tebligatta geçen zaman hesap edilerek haczediği mal varlığının satışına kalkılacaktır. Bu alacağın miktarının, teminatın veya haczedilen emtianın değerine bağlıdır. Bir örnek vermeme izin verirseniz arz edeyim; örneğin 10 milyon liralık bir alacağımız için bir fabrikaya haciz koyarsak, satamayız bu fabrikayı. 1 milyar liralık bir fabrikayı 10 milyon liralık bir alacak için satmak mümkün değildir efendim. Mal çok büyük bir kıymettir, müşteri çıkmaz. Yani böyle fiili imkânsızlıklarla karşı karşıyadır. Bu her olaya göre değişebilir Sayın Başkanım, Olayın niteliğine göre değişebilir.

BAŞKAN — Peki; 6 milyar liralık böyle tahakkuk etmiş cezamız var dediniz; bunların içinde bugüne kadar ödemiş olanlar var mı? Vardır.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Tam istihbaratımız yok.

BAŞKAN — Mesela bundan 5 ay evvel ödeyenler vardır belki, cezalı olarak.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Vardır efendim.

BAŞKAN — Şimdi onların kabahatı ne? Şimdi onlar müracaat ederse, «Biz ödedik, şimdi bunu affettiniz; bizimkileri de affedin» derse ne yapacağız?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, şunu arz etmek isterim: Tüm af kanunlarında Hazineden iade engellenmek istenmiştir Biz de bu amaca yönelik olarak Hazinenin tahsil ettiği paralarının iadesini öngörmedik.

BAŞKAN — Tabii, ama, çok büyük bir adaletsizlik olmuyor mu bu şimdi?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) Her af yasasında adaletsizlik vardır. Sayın Başka-

nım; bunu da arz etmek isterim. Şimdi ikinci aşamada, 2 nci maddede göreceğiz ki, ihtilafı alacakların tamamının cezası aflu huzurlarımıza geldi. Oysa bugün Türkiye'de bir gerçek var Sayın Başkanım; İhtilaf haklı olduğu için değil, yargı merciinde uzun zaman aldığı için yaratılmaktadır. Asgari 6 yılda sonuçlanmaktadır vergi ihtilafı. Dolayısıyla haklı veya haksız dahi olsa, 6 yılda o paranın işletilmesinden doğan kazançla, vergi affında cezasını gayet rahatlıkla ödeyebilmektedir. O nedenle her af yasasında bir adaletsizlik mündemiçtir efendim.

BAŞKAN — Efendim, buyurun Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, bu 6 milyarlık ceza hattızatında 2 milyarlık vergi üzerinden alınmıştır, normal olarak 3 katı olduğuna göre.

BAŞKAN — Ceza kısmı mı 6 milyardır, yoksa toplamı mı?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Ceza tutarı» diyorlar.

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Ceza.
BAŞKAN — Yalnız ceza, evet.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — 2 milyarlık vergi üzerinden alınmıştır. Vergi mükellefi sayısı ne kadardır acaba?

BAŞKAN — Var mı böyle bir rakam?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, bu bütçe servisimizden tarh ve tahsilatları dikkate alarak bulduğumuz bir hesaplama. Vergi mükellefi olarak, Sayın Başkanım böyle bir bilgi yok elimizde. Çünkü bütün vergi dairelerinde istatistiksel bir çalışma yaptırıp, bunlardan done almak gerekir. Böyle bir bilgi yok Sayın Başkanım, miktar olarak var.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Biraz evvel değinildiği gibi, tabii doğru bir neticeye varabilmek için acaba kaç kişiden ne miktar vergi alınacak? Biraz evvelki hesap ilkesine bir açıklık getirir diye sormuştum. Yani bu, «kaç kişinin beyannamesi incelenecek» bir önemli soruydu. Ayrıca bu parayı ödeyen var mıdır dendiği zaman; ödeyen, kanuni başka imkân kalmadığı için ödemiştir zaten. İstatistiğe göre 6 yıl zaten bunu kullanmış ve ödemiştir ve ödemeye mecbur kalmışsa, ya biraz evvel değinildiği

şekilde haciz yoluyla ödemiştir veya sulhen anlaşma yoluna gittiye; ki yine hem Ticaret Kanunumuzda, hem Vergi Kanunumuzda buna imkân vardır, tak-sitlere bağlayarak bir kısmını ödemiş, belki son tak-sidini bu yıl içinde ödemiştir. Bu zaten yeterli bir kazanç olmuştur. O bakımdan, Yüce Heyetin vicdanında haksızlık ediyoruz izlenimi doğmasın. Bu bir noktada bu parayı rahatlıkla kullandıktan sonra zaten kârından bir miktarını devlete vergi olarak ödemiştir.

Getirdiğimiz cemile bütün bu sıkıntıyı bertaraf edip şu anda tahsili mümkün olmadığını bildiğimiz, 6 yıl uğraşp, bekleyip alamayacağımız para yerine, hazinenin ihtiyaç duyduğu parayı alma amacına yöneliktir. O bakımdan bu endişe varit olmasın diye arz ettim efendim.

BAŞKAN — Bu gibi aflar, bundan evvel de çıkmıştır. Birçok zamanlarda böyle affedilmiştir. Onun için vatandaş der ki: «devlete borcun varsa en son gününe kadar bekleyeceksin; ne olur ne olmaz, belki vazgeçiverir. Eğer alacağın varsa, hemen alacaksın; çünkü olur ki vazgeçiverir, vermeyiverir». İşte bunlardır sebepler. Şimdi bunu duyar duymaz, «Bundan sonra ben en son gününe kadar bekleyeceğim» diyecektir. Bunda bir zaruret de var tabii. Birikmiş muazzam bir alacak var. Bir türlü tahsil edilemiyor. Zorlukları da var, onu da biliyoruz, onu da takdir ediyoruz.

1 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı efendim?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

Madde 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ihtilafı hale getirilmiş veya kanunun yürürlüğe girdiği tarihte itiraz süresi henüz geçmemiş olan vergi, resim ve harçların 1 nci maddede yazılı süre içinde ödenmesi halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi veya yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla), bu alacak asıllarına bağlı vergi cezaları ile gecikme zamları aranmaz.

Vergi, resim ve harçların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi ve yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla) bu alacak asıllarına bağlı olan vergi cezaları ve gecikme zamlarının tahsilinden vazgeçilir.

Ödenecek vergi, resim ve harç asıllarının tespiti, kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle tarihinin bulunduğu en son safhada belirlenmiş olan miktar esas alınır.

BAŞKAN — Bu, demin izah ettiğiniz gibi henüz ihtilafı halledilememiş olan vergi alacaklarını, cezalarını ihtiva eden bir madde ki, bunların tamamını affediyoruz.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Cezanın tamamını affediyoruz.

BAŞKAN — Tamamını affediyoruz.

31 . 8 . 1981 tarihine kadar mahkemeden karar alanlar yahutta devlet lehine alınacak kararlar hangi maddeye girecek; bu maddeye mi, 1 nci maddeye mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — 1 nci maddeye girecek.

BAŞKAN — Mesela bir ay sonra devlet bir şahsa karşı davayı kazandı, onun vereceği ceza kesinleşmiş ise 1 nci maddeye dahil olacak. Çünkü o arada çıkan mahkeme kararları olacak. Onlar hangisine girecek?

Şimdiden hemen öderse mesele olmaz, zaten halledilir; ama 31.8.1981 tarihine kadar şu dava bir neticelensin diye beklerse o zaman, o da cezasız mı ödeyecek, yoksa 1 nci maddedeki gibi cezalı mı ödeyecek, bu burada belli değil.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bu kanundan yararlanmayı düşünüyorsa, yani ihtilafı kaldırmayı düşünüyorsa, her halükârda şu anda ihtilafı devam eden, bir an evvel verip ihtilafı ortadan kaldırmayı tercih edecektir. Çünkü karar kesinleşirse % 10 ceza verecektir. Onun için kararın kesinleşmesi kendi aleyhine olacağına göre ve bu kanunun içine de girmek istiyorsa bir an evvel ihtilafını kaldırdığını beyan edecek, vergisini de verecek.

BAŞKAN — Öyle yapması da lazım. Çünkü karar borçlunun lehine olsa zaten cezayı ödemeyecek, vergiyi ödeyecek; fakat aksi olursa, bu sefer 1 nci maddeye girer diye hemen ödemesi lazım. O bakımdan doğrudur. Hemen halletmesi lazım. Halletmezse, beklerse 1 nci fıkraya girecektir.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Öyle efendim, doğru.

BAŞKAN — Öyle olması lazım, yalnız burada buna ait bir açıklık yok; anlayış böyle.

Orgeneral Saltık, buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, 2 nci maddenin içerisinde ihtilaf haline gelmiş

bir vergi var, yani mükellef 1 000 liralık bir vergi beyanında bulunmuş; maliye, hayır bu 2 000 lira demiş, mükellef de bunu kabul etmemiş böylece bir ihtilaf doğmuş.

Şimdi bu işin yolları tabii meydanda. Bu yollara, hukuki yollara gitmeden ve süresi itiraz süresi içinde ise, itiraz ederse eskisi mi kalacak, yoksa yine Maliyenin saldırdığı vergi mi kalacak, bu bir.

İkincisi, hemen daha sonra «İhtilaftan vazgeçilmesi veya yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla» diye bir şart konmuş. Yeni ihtilafı Maliye her zaman yaratabilir. Yaratabileceğine göre de, bu madde mükellef lehine işlemez endişesinde olduğum için bir tavzih yapmalarında fayda görüyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, ileride gelecek bir maddede, Devletin de ihtilaf yaratmaması kayda alınmıştır, yani bu yalnız bir tarafta bağlayan bir kanun değildir, her iki tarafı birden bağlamıştır. Her iki taraf birden ihtilaftan vazgecektir. Maliyenin ihtilaf yaratma hakkı elinden alınmıştır. Buna dair madde ileride gelecektir.

BAŞKAN — Hükümet Temsilcisi, buyurun.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Komutanımın sorusunun cevap vereyim.

İtiraz süresi geçmemiş ise, yeni ihbarname tebliğ edilmiş, vergisi alınmış, bir aylık itiraz süresi vardır mükellefin; o itiraz süresi içerisinde, itiraz edilmemesi, yani ihtilaf yaratmamasını amaçlıyor. Fakat bu ihtilaf yaratılmış, İtiraz Komisyonunda konu görüşülürken, yargıda görüşülürken, maddenin son fıkrasında, özellikle harçların tespitinde son tarihi taşımasındaki miktar esas alınacağı belirlendiği için, İtiraz Komisyonunda artık karar verilmediği için ilk ihbarnameye dönülecektir efendim. Vergi dairesinin ilk çıkardığı vergilendirmeye ilişkin ihbarname esas alınacaktır. Şayet konu Temyiz Komisyonunda görüşülüyorsa, İtiraz Komisyonunun kararı esas alınacaktır tahliyesi için efendim.

BAŞKAN — Peki efendim, teşekkür ederim.

Buyurun Küçükahmet.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, söylenen husus, Komisyonunda bilahara ilave ettiğimiz 2 nci maddenin en son paragrafıdır. Çünkü ödeyeceği vergiden - Sayın Komutanım çok haklılar - hangi vergidir vergi? Burada açık seçik üç itiraz komisyonundan hangisinde ise, en son karar verilen ve

kesinleşen vergidir. Vergi İtiraz Komisyonundan bir yukarı Temyiz Komisyonuna gittiyse Vergi İtiraz Komisyonunun kararı, oraya da gitmemişse Maliyenin vaktiyle söylediği, Danıştaya gitmişse Temyiz Komisyonunun verdiği rakam, esas rakamdır. Burada kastımız, her halukârda, genellikle hiç değilse % 99 bunlarda vergi miktarı artmaz, tersine zaten Maliyenin verdiğine itiraz olduğu için biraz azalır. Mükellefin korunmasına çalışılmıştır.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

2 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Yukarıdaki maddelerde yazılı şartlara uygun olarak ödeme yapılması ve her türlü ihtilaftan mükelleflerce vazgeçilmesi halinde, idarece de ihtilaf yaratılmaz ve yaratılmış ihtilaflar sürdürülmez.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. — Bu Kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, Vergi Usul Kanununun 371 nci maddesine göre 31.8.1981 tarihine kadar pişmanlık talebinde bulunularak beyan edilen matrahlar üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, resim ve harçların (Emlak Vergisi hariç) tamamının aynı süre içinde ödemesi halinde pişmanlık zammı aranmaz.

BAŞKAN — Komisyon Sözcüsü, bu madde için ne diyorsunuz?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, burada «Emlak Vergisi hariç» denilmiştir. Emlak Vergisi şu nedenle hariç tutuldu : Vergi Usul Kanununa göre pişmanlık zammı, Emlak Vergisinde pişmanlık zammı yok, söz konusu değil, o nedenle pişmanlık yok. Bu nedenle de onun pişmanlık zammının affedilmesi söz konusu değil. Bu açıklık getirilmiştir 4 ncü maddede.

Biraz evvel arz ettiğim gibi, süre de bütün maddelerde 31.8.1981 olarak tasrih edilmiştir.

BAŞKAN — Hükümetimizin bir diyeceği var mı efendim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Hayır, bir diyeceğimiz yok, iştirak ediyoruz.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde söz almak isteyen?..

Buyurun.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, 4 ncü madde, bundan evvelki vergi yıllarına ait beyannamelerdir, öyle anlıyorum Burada, daha sonra, zaten «31.12.1980 tarihinden sonra uygulanmaz» deniyor. O bakımdan, yani bu yıl verilecek beyannameler için pişmanlık hali bunu kapsamaz, bundan evvelkileri kapsar.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Komutanımın ifadesi doğrudur; 31.12.1980 tarihi itibarıyla verilmiş beyannameleri kapsamına almaktadır. Bu yıl, mesken ve işyeri olarak verilecek yıllık beyannameleri kapsamamaktadır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Pişmanlık zammını müsaade ederseniz açıklasınlar efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, beyanname vermemiş olan mükellefler veya noksan vermiş mükellefler, vergilerinin incelemesine başlanmadan veya haklarında ihbar yapılmadan, yani idarenin dolaylı olarak öğrenmediği durumlarda kendisi vicdanı ile muhasebesini yapıp, getirip beyanname verirse, biz bunlarda vergi ziyayı olmaması kabul ediyor, aylık % 2 pişmanlık zammı alıyoruz. Vergi ziyayı olduğu takdirde malumunuz kaçakçılık, ağır kusur, kusur şeklinde verginin üç katı, bir katı ve % 50 nispetinde ceza alıyoruz.

Burada ise bu cezaları almıyoruz, sadece % 2 pişmanlık zammı alıyoruz.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Azaltılmış bir ceza.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Çok azaltılmış bir ceza efendim.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde başka söz isteyen var mı?.. Yok.

4 ncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 114 ncü maddesi gereğince servet bildiriminde bulunmak mecburiyetinde olan gerçek kişiler, daha önce herhangi bir nedenle 31.12.1979 tarihi itibarıyla mevcut olduğu halde verilen servet bildirimlerinde yer almayan veya gerçek değerlerinin altında yer almış bulunan ve ticari servet dışında kalan servet unsurlarından münhasıran aşağıda sayılanlar ile ilgili olarak tevsik etmek şartıyla bir defaya mahsus olmak

üzere 31.8.1981 tarihine kadar ek bir servet bildirimini verebilirler. Servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır :

1. Gayrimenkul mallarla, gayrimenkul olarak tes-cil edilen haklar,
2. Kara, deniz ve hava nakil vasıtaları,
3. İcra veya dava safhasındaki alacaklar,
4. Nama yazılı hisse senetleri ve tahviller,
5. Tasarruf mevduatları,
6. Devlet tahvilleri veya Hazine bonoları (Ek ser-vet bildirimini ile beyan edilecek bu tahvil ve bonola-rın 31.12.1979 tarihi itibariyle verilmiş servet bildirim-lerinde gösterilen tahvil ve bonolarla birlikte banka-larda bir yıl süreyle bloke edilmesi ve bankalardan alınacak blokaja ait bir yazının vergi dairesine ibrazı şarttır. Bankalar, mükelleflerin bu konudaki müracaat-larını yerine getirmeye mecburdurlar.)

Bu şekilde verilecek ek servet bildirimlerinde, 1979 takvim yılı için verilmiş bulunan servet bildirimlerine nazaran meydana gelecek servet artışları, önceki yıl-ların vergilendirilmemiş gelirleri olarak % 20 oranın-da vergiye tabi tutulur. 31.12.1979 tarihi itibariyle servet bildiriminde bulunmamış olanlar 31.8.1981 ta-rihine kadar servet bildiriminde buldukları takdir-de, bu servet bildirimlerinde tarh zamanasını içinde vermiş oldukları son servet bildirimine nazaran mey-dana gelecek servet artışlarından geçmiş dönemlerde beyan ettikleri gelirlerle (bu döneme ilişkin giderler de dikkate alınmak suretiyle) izahı mümkün olmayan miktarı kendileri belirlerler ve bu miktar yukarıda sözü edilen % 20 oranında vergiye tabi tutulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi, 1981 mali yılı içinde ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette Gelir Vergisinden mahsup edilemez.

Bu hükümlere göre, servet bildirimini verecek olan-ların 1979 ve daha önceki yıllarda vermiş oldukları servet bildirimleri üzerinde yapılacak incelemelerde tespit edilecek servet farklarının, yeni servet bildiri-minde o döneme ait olarak bildirilen ve bu Kanun gereğince vergilendirilen kısmı aşan miktarı genel hü-kümler çerçevesinde tarhiyat konusu yapılıır.

BAŞKAN — Evet, bu madde mühim.

5 nci madde üzerinde Komisyona söz veriyorum.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başka-nım, esasen üç tane kanunun ihtiva ettiği anafusustan ikincisi, servet bildirimini ile ilgili olan kısım-dır.

Çeşitli nedenlerle, 31.12.1979 tarihine kadar servet bildiriminde bulunanlar servet bildirimine kaydetme-dikleri ve burada 6 maddede yazılı unsurlardan - ki servetin unsurlarıdır bunlar - mevcut menkul, gayri-menkul malları için yeniden bir ek servet beyanna-mesi vereceklerdir.

Bunların daha evvel verdikleri servet beyannamesi ile bu defa verdikleri servet beyannamesi arasındaki doğan farktan dolayı bunlar % 10 vergi verecekler-dir.

BAŞKAN — % 20.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Bu % 20, hü-kümet teklifinde % 10'dur. Bu maddedeki ayrıldığı-mız hususlardan birisi budur.

Bunlar esasen bir enflasyon döneminde ellerinde bulunan bu serveti çeşitli yönlerde çok daha büyük faiz oranlarıyla değerlendirmişlerdir. Bu nedenle, % 20 bunlar için kesinlikle yüksek bir oran değildir.

İki; her halükârda vermeleri gereken vergiden da-ha düşük bir oran olduğu için mutlaka bu defa ser-vetlerini fazla göstermek isteyeceklerdir, fazla da % 10 vergi vereceklerdir.

Ancak, servetlerini fazla gösterebilirlerse - ki bu-rada Maliye Bakanlığımızın teşkilatına çok önemli bir vazife düşmektedir - servet farkları mutlaka hakiki ve o tarihteki fiyatları veya maliyet bedelleri üzerin-den beyana geçmeli, aksi takdirde gelecek yıllar 1981 ve takip edecek yıllarda kârlarını o servet fazlalığı izah ederek burada % 60 vergiden kurtulup, % 10 vergisini verir duruma düşerler; bir adaletsizliği dü-zeltelim derken, bir başka yoldan vergi kaybına da sebep olunur.

Binaenaleyh bu oran, bunların ek servet beyanna-melerini verecek kadar cazip olmalı, ancak çeşitli sakıncaları da giderecek kadar yüksek olmalıdır; pek tabii ödeme güçleri de bulunmalıdır. Bu bakımdan % 20'yi uygun ve makul bir oran olarak bulduk.

Bu maddenin yazılış tarzında bazı ufak tefek fark-lar vardı; fakat genel olarak önemli farkımız % 10 - % 20 farkıdır. Arz ederim.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

Bu madde üzerinde Hükümet ne diyor efendim?.. Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Arz ede-yim, Sayın Başkanım, % 20 oldukça yüksek bir ra-kam kanaatimizce. Bu bakımdan işlemlerini sağlama bakımından - tabii takdir Konseyin - % 10 rakamını daha makul bir nispet olarak görüyoruz.

Çünkü bunun, vergi ödendikten sonra kalan servetin netine mukayese ettiğimiz zaman, eğer % 20 alırsak % 25 falan tutar 100 binler üzerinden yapılır.

Yalnız ilave edilecek husus olarak bir de, bu 6 kalemde gösterilen beyan edilecek ek servet bildirimleri arasına, Konsey tarafından uygun görüldüğü takdirde, uzun uzun inceledik, birtakım mahzurlarını düşünmemize rağmen, onlar bu madde içinde kendiliğinden ortadan kalkabilecek, yurt dışına döviz, servet transfer etmiş olanlara, getirmek kaydıyla, bir sene Türk parasını bir bankada bloke etmek kaydıyla bunun da servet beyanına ilavesini ve bu suretle de yurt dışından Türkiye'ye döviz gelmesini, daha evvel kaçmış servetlerin getirilme imkânının sağlanması bakımından bir önergemiz var. Konuyla alakalı, uygun görüldüğü takdirde 7 nci fıkra olarak buraya konmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN — Veriniz efendim.

Sayet bu şahıslar 1979'a kadar bildirmiş olsalardı bu servetlerini, bu 6 maddede yazdığımız şeyleri bildirmiş olsalardı yüzde kaç vergi vereceklerdi?

AHMET SENVAR DOĞU (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Sayın Başkanım, müterakki tarifeyi uyguladığımız için onun miktarını kesin olarak söylemek mümkün değil.

BAŞKAN — Vasati olarak söyleyin.

AHMET SENVAR DOĞU (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — % 30'dan aşağı değildir.

BAŞKAN — Daha da fazla.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 1 milyondan sonrası % 60, rahatlıkla % 60 vergi vereceklerdir.

BAŞKAN — Onu verecekti, biz onu % 20'ye indiriyoruz, daha ne istiyor?

Buyurun efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, sadece % 60 vergide burada bağışlanan % 60, % 10 aslında vergi değildir, o parayı da çeşitli yollardan bunlar toprağa gömmedi, bir yerde de kullandılar, enflasyonlarını da değerlendirdiler.

BAŞKAN — Tabii çalıştırdı onu. Yani, bankaya yatırmış olsa bir iki sene içerisinde bu yüksek faizlerle % 30'un üzerinde zaten faiz almıştır, onu zaten kazanmıştır. Binaenaleyh, % 20 fazla değildir bence; % 10 biraz fazla vatandaşın lehine düşünülmüş bir şey. Ama şimdiye kadar bu zaten kaçırılmış, eğer ka-

çırmasa idi biz ona belki başka türlü muamele yapardık, ama kaçırılmış, bildirmemiş.

Bildirmediğine göre, cezalı vermesi lazım gelirken, biz onu da o cezayı da affederek, işte % 20 veriyoruz, bu bir nevi aftır.

5 nci madde üzerinde söz almak isteyen başka sayın üye var mı efendim?

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Buyurun efendim, Orgeneral Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Bu sayılan 6 maddelik, servet beyanına girmesi istenilen unsurlar içerisinde menkul mal var mı?

BAŞKAN — Devlet tahvilleri ve hazine bonoları var; 5 nci bentte «tasarruf mevduatları» var.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Ama, onlar ifade edilmiş, burada ifade edilmeyen menkul mallar da bunun içerisine girer mi, onu anlayamadım.

BAŞKAN — Evet, Sayın Ersin bir hususu soruyor; bu hususta Sayın Komisyon ne diyor efendim?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, yok; normal de yok olmasıdır. Çünkü, çeşitli yollarla bankaya güntübirliğine para yatırıp, bu benim servetimdir der, servetini yüksek gösterir. İlerideki vergi kaydında görebilmek için; onun için onlar özellikle konulmamıştır. Burada konulan, tasarruf mevduatları vardır ve bir de, bütün tahviller değil, devlet tahvilleri ve hazine tahvilleri vardır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Tatad edilenler yalnız...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Özellikle bunlar, bu dediğim sakınca dolayısıyla özellikle tatad edilmiş ve konmuştur. Şimdi bir de buna 7 nci madde olarak ilave bir teklifleri var.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Tatad edilenler yalnız...

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Özellikle bunlar, bu dediğim sakınca dolayısıyla özellikle tatad edilmiş ve konmuştur. Şimdi bir de buna 7 nci madde olarak ilave bir teklifleri var.

BAŞKAN — Buyurun Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, ben iyi anlayamadım. Menkul kıymetlerin buraya dahil edilmemesi ve münhasıran bu 6 maddeye bağlı kılınmasıyla asıl amaç, kapalı kalan, açıklanamamış servetin getirilmesi idi; bunu sınırlı koyduk. Bir de, devlet tahvillerinde mutlaka bankalara yatırmayı önerdik, yani, devlet tahvillerini başka bir hizmette, herhangi bir taahhüde girdiğinde, yine devlet hesabına girdiği bir taahhütte gösteriyorsa, onları orada kullanamayacaksınız, bankaya alacaksınız dedik.

Efendim, devlet tahvillerini müteahhitler kullanıyorlar. Bunun nedenini anlayamadım; niçin ille ban-

kada devlet tahvilleri; bir de neden 6 ile sınırladık? Mesela, nama yazılı olmayan hisse senetleri ve tahviller de var, bunu dahil etmedik. Komutanımın biraz evvel buyurduğu gibi, menkul diğer kıymetleri de neden dahil etmedik acaba; bunu iyice anlayamadım.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, burada en önemli konu, kişinin hakiki servetini bilmektir. Bu maddeden istifade edecek kimse, servetini yüksek göstermek meylindedir. Bunun için, hâkim olamayacağımız hesapları buraya almadım. Burada sadece, devlet tahvillerini bankaya yatırmak kaydı yok, daha da sert hüküm var, asgari 1 yıl yatıracak. Çünkü, ancak Maliye bunları 1 yıl içinde tetkik edebilir ve 1 yıl sonra onun hakiki serveti olabilir veya bir başkası hiçbir neden yoksa, bir başka kimseye de 1 yıldan daha uzun süre ile de bunu vermez, verirse zaten servetidir.

Burada üzerinde durulan, hakiki servetini bilebilmek için çok titiz davranmak. Hakiki servetini tespit edemezsek, gelecek yıllardaki vergi kaçakçılığına, bugünden iyi niyetlerle hazırlanan bu kanun, çok kötü niyetlere alet edilmiş olabilir.

Bu endişeyi belirttim. Bilemiyorum Maliyenin ilave edeceği bir husus var mı?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, özellikle nama, hamiline yazılmış hisse senetleri, bunu, servetini yüksek gösterip, o senenin kazancını veya gelecek yılın kazançlarını ortadan kaldırmak, % 20 vergi ile ortadan kaldırmak isteyen bir kimse akrabasını, eşini dostunu, ona ait olan hisse senetlerini alıp, servet beyanına dahil edip, bu suretle daha yüksek bir beyan gösterme işine girebilir. Buraya getirdiğimiz, onun fiilen kendi servetini tamamen kontrol altına aldığımız hususlardır ve hepsi 31.12.1979 tarihinden önce gayrimenkulü kaydıyla yapılmış olması; yeni imkân vermiyoruz. Bu şekilde servetini başkalarıyla yükseltmesin. O zaman ve nama yazılı hisse senetleri ve tahvillerini koyuyoruz. O kendisinin, ispatı daha evvelinden kendisine aittir. Devlet tahvillerini koyuyoruz, her halükârda 1 sene bloke etmek kaydıyla.

Şimdi verdiğimiz önergede de, yurt dışından getirilmesi mecburi olmayan bir listede, 1 yıl getirecek, Türk parasına çevrilecek, 1 yıl müddetle bankada bloke edilecek, kullanılmayacak. Bu suretle, başkasının 3 gün için dövizini getirip, hatta ihracat kredisiyle getirilecek dövizini getirip, bu benim servetimdir diyemesin. Bu suretle, gerçek servetinin tespiti önelleniyor ve bu kısma ait hükümler getiriliyor.

Başkalarının servetini alıp, bu şekilde beyan ederek, vergi kaçacağına sebep olmayalım diye, o yönüyle bu hükümler, bütün bunlar nazarı itibara alınarak hazırlanmıştır.

BAŞKAN — Bu konuda başka sorulacak bir husus var mı efendim?..

ORGANERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, ufak bir tetkik olarak, sakınca görülmezse, yazıda birbirinin arkasında geldiği için rahatça bilinmiyor; bu şekilde deney itibariyle anlatıyorum efendim.

Fıkralardan sonra 2 nci bent : «Bu şekilde verilecek ek servet bildirimlerinde, 1979 takvim yılı için verilmiş bulunan servet bildirimlerine nazaran meydana gelecek servet artışları, önceki yılların vergilendirilmemiş gelirleri olarak % 20 oranında vergiye tabi tutulur» Bu bir ayrı konu.

Ondan sonra, «31.12.1979 tarihi itibariyle servet bildiriminde bulunmamış olanlar 31.8.1981 tarihine kadar servet bildiriminde buldukları takdirde, bu servet bildirimlerinde tarh zamaşımı...» filan filan... Bunu, acaba ayrı bir bent olarak ayırsak daha yararlı olmaz mı? İki ayrı unsuru birleştirmiş oluyoruz.

BAŞKAN — Satırbaşı şeklinde.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — 31.12.1979'dan itibaren.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Yeni servet beyannamesinde kişilerin işyerleri ayrı ayrı yer almaktadır.

BAŞKAN — Bu, o zaman, «31.12.1979 tarihi itibariyle» diye başlayan kısım fıkra olacak, 3 ncü fıkra olacak; ondan sonra 4 ncü fıkra, ondan sonra 5 nci fıkra değil mi?..

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet.

BAŞKAN — Efendim, şimdi Sayın Maliye Bakanımızın bir önergesi vardır, okutuyorum :

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Yurda getirilmesi mecburi olmayan dövizlerin en az 1 yıl vadeli Türk Lirasına çevrilir Döviz Tevdiat Hesaplarına yatırılarak, yatırılma tarihinde geçerli döviz kurlarıyla hesaplanacak Türk Lirası karşılıklarının servet bildirimlerine ithalinin, hem söz konusu dövizlerin yurda getirilmesinin teşviki, hem de servet bildirimlerinin gerçek durumu yansıtır hale gelmesi açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Yüce Konseyinizce uygun görüldüğü takdirde, Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet

Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısının 5 nci maddesinin 1 nci fıkrasına 7 numaralı bent olarak aşağıdaki hükmün eklenmesini arz ve teklif ederim.

Maliye Bakanı

Kaya Erdem

7. Yurda getirilmesi mecburi olmayan dövizlerin Maliye Bakanlığınca yetkili kılınan bankalarda en az bir yıl vadeli Türk Lirasına çevrilir. Döviz Tevdiat Hesaplarına yatırıldıkları tarihte geçerli döviz kurlarıyla hesaplanacak Türk Lirası karşılıkları. (Bu hesaptan bir yıl süre ile para çekilmeyeceğine dair bankadan alınacak bir yazının vergi dairesine ibrazı şarttır.)

BAŞKAN — Maliye Bakanımızın maddeye 7 numaralı bent olarak ilavesini istediği önergesi üzerinde söz almak isteyen var mı? Komisyon katılıyor mu efendim?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Komisyon olarak biz, bu kanunun tetkikinde, Maliye Bakanlığımız tarafından ileri sürülen çeşitli önergeler yeni müesseseler getirdiği için, bunlara itibar etmedik. Maliye Bakanlığımızın Hükümetten geçen teklifini daha ziyade onun içinde, onun hakkında fikrimizi beyan edip, huzuruza getirdik. Ancak, burada ilave edilen 7 nci maddede, bu dediğim ölçüde bir yeni müessese yaratan madde değildir. Hakikaten de 7 nci maddedeki söz konusu olan döviz de servetin unsurlarından birisidir. Bu maddeye ilavesi halinde hakikaten servetin bütün unsurları, bilebildiğimiz bütün unsurları bu kanunun özelliğinin gerektirdiği bütün unsurları kanun kapsamı içine alınmış olacaktır; uygun karşılıyoruz.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Başka söz almak isteyen var mı?..

Buyurun, Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, son alınan kararlarla, ihracat rejiminde beher parti için 40 bin doları dışarıda bırakmayı zaten serbest bıraktık.

Ayrıca, herhangi bir şekilde dışarıda döviz olan kişilerin bunu getirmesi bahis konusu ve 1 yıl Merkez Bankasında tutacaklar. Bu 1 yıl, mesela, öyle diyelim ki, 1 milyon dolar getirdi, 100 milyon Türk lirasını Merkez Bankasında tutacak. Biraz evvel de-ğinilen, ertesi yılın gelir vergisindeki hesap hatası burada doğar mı, doğmaz mı?

Bu dövizin kullanılmasından sağlayacağımız mut-laka bir avantaj var ve ağzımızda acı tadı da olsa bu 'bir nevi eski hesapların silinmesi, eski yanlışlıkların bir büyük ekonomik bunalım nedeniyle bir yana bırakılması amacına yönelik. Ancak, gelecek nedir, sağlayacağı nedir; buna mukabil gitmesi ihtimali olan nedir?

Maliye Bakanlığınca bir açıklama yapılmasında fayda olur kanaatindeyim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, mahzurlarını bizde hatta ilk başta düşün-müştük; bu yönde mahzurları olabilir mi diye uzun uzun münakaşa edildi. 1 sene müddetle bugün için Türk parası karşılığının muhafazası, gerçekte bir sıkışıklık olmadığı müddetçe uygulanacak bir husus değil. Yani, hakikaten servetini bu şekilde kaçırmış ve getirmek isteyen için uygulanabilecek bir şey. Çünkü, 80 milyonu Merkez Bankasında kullanmayacak. Halbuki bunu buraya yatırmış olmayacak, belki % 5 - % 10 faizle parasını alacak; buna mukabil, kredi kullanacak bankadan % 60, % 70'le. Bunu, yani bu şekliyle servetini, 40 binini orada bıraktığı bir parayı geri getirme şekli, normal getirirse o parayı alıp normal kullanacak; ama, bu yönüyle servetine ilave ettirmek isteyen bir kimse, masrafı çok fazla olacak, bunu bloke edecek, bunun karşılığında kullanamayacağı bir parayı % 70'le bu sefer bankadan alacak. Kendisi için çok güç. Onu yapacağına, herhangi bir suretle devlet tahvili almak suretiyle bu parayı alıp hem % 20 şeye yatırabilir; yani, isteyen kişi, bu şekildeki servetini göstermek isteyen bir kimse, devlet tahviline yatırmak suretiyle, 1 sene müddetle de bloke etmek kaydıyla koyabilir. Yani döviz bu şekilde getirme yolunu pek tercih etmeyeceği kanaati bizde hâkim olduğu için büyük bir mahzur ortaya çıkmaktadır. Bunun en büyük mahzuru da şudur : Sayın Saltık Paşanın belirttiğinin dışında, 40 binin dışında, karaborsa ile yurt dışına Türk parasını gönderir, yurt dışından döviz satın alıp, bu dövizle, sanki orada servet daha evvel transfer etmiş gibi Türkiye'ye getirir, bloke eder. Bu da tabii bir mahzuru bu usulün.

Tabii biz bunu şu bakımdan yapmayacağını mülahaza ediyoruz. O yönüyle döviz satın alıp buraya getirip bir sene yatacağı yerine, kendi parası varsa, serveti, bununla gider devlet tahvili alır, hem % 20 faiz alır, hem de bu suretle servetini göstermiş olur. Onun için döviz bu şekilde getirme yapılmayacak. Gerçek, daha evvel yurt dışına kaçırdığı serveti an-

çak getirebilir bu şekilde. Çok fazla da işlerliği olabilecek bir madde olarak da düşünmüyoruz; fakat, getirilebilenler için bir imkândır. İsteyen bu şekilde kullansın, deriz.

BAŞKAN — Böyle bir yola gidecek kişi çok zor bulunur gibi geliyor bana. Dışarıdaki dövizini getirecek varsa, bir sene de Merkez Bankasında tutacak, kullanamayacak; ama, bir ihtimal, ufak bir ihtimal.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Çok az işleyecek...

BAŞKAN — Büyük döviz kaçağı yapmış, servet kaçırın kişiler varsa ve bundan da istifade etmek isteyenler, şunu getireyim Türkiye'ye demek isteyenler varsa, onlara bir imkân sağlar. Orgeneral Saltık'ın dediği gibi, 40 bin dolarını zaten dışarıda bırakma hakkı var. Onun üstündekini getirirse getirecektir. Bu durumda kaç kişi çıkar böyle bilemiyorum. Büyük bir fayda sağlayacağına da inanmıyorum; ama, belki de vardır.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Onun için getirdik. Yani mahzuru pek fazla olmayacağı düşüncesindeyiz. Göreceğiz efendim, bakalım.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilçisi — Sayın Başkanım, 'burada maddi bir hata var, izninizle arz edeyim : Birinci paragrafın son cümlesindeki, «Servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır» kısmı, «ek servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır» şeklinde olacak.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Oradaki cümlede, «Bu grup ek bir servet bildirimini verebilirler» demek gerek; oraya «bu» kelimesini eklemek lazım.

BAŞKAN — Hayır «Bu ek» değil «Bu servet» bildirimini diye düzeltilirse daha doğru olur.

Başka söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Şimdi Maliye Bakanının önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 5 nci maddeyi; 1 nci fıkranın son cümlesindeki «Servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır» diye başlayan kısmı, «Bu servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır» şekliyle; yani, «bu» ilavesiyle; ayrıca bundan sonra devam eden 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı bentlerden sonra, Maliye Bakanlığının verdiği önergeye uygun olarak, 7 nci bent ilavesiyle - demin üzerinde konuştuk - ve bir de 2 nci fıkra olarak yazılan «Bu şekilde verilecek ek servet bildirimlerinde, 1979 takvim yılı için verilmiş

servet bildirimlerine nazaran meydana gelebilecek servet artışları, önceki yılların vergilendirilmemiş gelirleri olarak % 20 oranında vergiye tabi tutulur» fıkrasından sonra gelen kısım yeni bir fıkra olacak; «31.12.1979 tarihi itibarıyla servet bildiriminde bulunmamış olanlar» diye devam edecek; o, bu cümlelerin devamı değil ayrı bir fıkra olarak, satırbaşı olarak gelecek; bu şekliyle 5 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 6. — Gelir Vergisi mükellefleri (Adi, kolektif ve adi komandit şirketler dahil) ile Kurumlar Vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere işletmelerinde mevcut olduğu halde (kayıtlarda yer almayan her türlü emtiayı (kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalandarlarda kıymetli maden, menkul kıymet, ziynet eşyası hariç) sabit kıymetleri ve demirbaşları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 60 gün içinde vergi dairelerine bir stok beyannamesiyle bildirmek ve maliyet bedeli (maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayiçe göre tahmin olunacak bedel) ile değerlendirmek suretiyle defterlerine intikal ettirebilirler. Bu şekilde beyan olunacak stok emtia % 20 oranında vergiye tabi tutulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi 1981 mali yılı içinde Maliye Bakanlığınca belli edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette Gelir ve Kurumlar Vergisinden mahsup edilemez.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia ile sabit kıymetler için iki ayrı özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için açılan karşılık, (ortaklara dağıtılması veya teşebbüsün tasfiyesi halinde ayrıca vergilendirilmemek üzere) sermayenin bir cüz'ü, sabit kıymetler için olanı da birikmiş amortisman addolunur.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler söz konusu emtiayı defterlerine emtia girişi olarak kaydederler. Sabit kıymetlerle demirbaşların ise envantere alınmasıyla yetinilir.

İdarenin, bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tutma hakkı mahfuzdur.

BAŞKAN — Evet, 6 ncı madde üzerinde; bu stok affı dediğimiz kısımda, Komisyon sözcüsününün izahatını dinleyelim efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım; mükellefler, Gelir Vergisi veya Kurumlar Ver-

gisi mükellefleriyle adı kollektif ve komandit şirketler dahil, çeşitli nedenlerle hesaplarına geçilmemiş emtiayı; ancak burada parantez içinde söz konusu olan kıymetli maden, menkul kıymet ve ziynet eşyası hariç, bunu gösteremeyecekler; bunları kimler gösterecek: Kuyumcular, sarraflar, menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar. Onlar da bunları gösterebilecekler. Çünkü bunlar da onların emtiasıdır. Onlar da bunu gösterecekler. Bunları ayrıca gösterebilecekler, kayıtlarına alabilecekler ve bundan dolayı da aktiflerinde artış, eskiye göre emtia farkının % 20 oranında vergisini verecekler.

BAŞKAN — Hükümetin teklifinde % 10'du.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — % 10'du, % 20 yaptık.

Zaten her 2 maddede, Hükümet teklifinde paralellik vardı, biz de bu paralelliği sağladık.

Burada, 5 nci madde de değindiğim gibi, hakikaten burada en önemli konu maddenin içindeki alış bedelleri veya belli değilse o tarihteki rayiç bedelleri hakikaten çok titizlikle incelenmeli. Maliye, tabii imkânı nispetinde bunu yerine getirecektir.

Kabul buyurduğunuz takdirde maddenin de, kanunun da gereği budur. Çok önemli bir husus olmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Hükümetin bir diyeceği var mı efendim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Arz edeyim efendim.

Bu konu, hakikaten faturasız olan malların bu suretle işletmede hesaplarına geçmesi ve alım satımlarda fatura nizamının da korunması bakımından zorunlu ve faydalı bir müessese olacaktır.

Yalnız, servet beyanından bunun farkı; burada işletmeye alınan bu mal satıldığı zaman, alış fiyatıyla satış fiyatı arasındaki fark bir gelir olacak ve bunun üzerinden ayrıca mülteakip yıl % 60 söylediğimiz tarzda bir vergi de verecek. Bu bakımdan yukarıdaki daha çok bir vergi otokontrolü oluyor servet bildirimini. Bildirdiği miktarı eğer hesaplarında kâr göstermedi ise, biz de onu faaliyeti neticesinde kâr olduğunu ispat etmek için, otokontrol olarak servet bildirimini kullanıyoruz. Ama buradakinde aldığımız vergi dışında, satışından dolayı bir kâr elde ettiği zaman o malın, onun da vergisini verecek. Bu bakımdan % 20 - yani ben tekrarlamak bakımından söylüyorum - tekrar bir vergi verebilecek ve normal vergiyi vere-

ceği için buradakini, bilmiyorum, düşürülmesinde yarar olabilir derim.

BAŞKAN — Yalnız şu var: Eğer bunu normal yollarla getirmiş olsaydı, yurt dışından veya başka şekilde getirmiş olsaydı, getirirken o zaman yüzde kaç vergi verecekti, gümrükten falan geçirirken?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, gümrükten geçirirken Gümrük Vergisi olacaktır. Fakat bu bir maliyet unsuru olacaktır. 100 liraya aldığı bir mala 70 lira vergi verdiği zaman 170 olacaktır. Bunu sattığı zaman onun üzerinden satacaktır. ve sattı bu zamana kadar; bir kısmını sattı.

BAŞKAN — Hiç gümrük ödemedi sattı.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Gümrük Vergisini de kendisi aldı tabii. Ve bu servet olarak da kendisine girdi. Fakat biz bugün bunu 170 üzerinden hesabla kaydedeceğiz. Bunun üzerinden bir 17 lira, % 20 olursa 34 lira vergi alacağız. Ayrıca da bunu satacak. Sattığı kâr olduğu için, kâr ettiği takdirde ve bundan da ayrıca yine dilimlerine göre % 60'a kadar varan vergisini alacağız. Yani bu bakımdan bunun mümkün olduğu kadar hesaplara girmesinde iki yönden fayda var:

1. Vergisini alabileceğiz. Aksi takdirde, hiç hesaplara girmediği takdirde bundan sağlanan şey yine açık olacak.

2. Fatura nizamına, kayıtlara sokacak ve hesaplar da görülecek

BAŞKAN — Yalnız benim öğrenmek istediğim şu: 100'e almışsa bu şahıs, eğer gümrükten geçirseydi 170 olacaktı.

Halbuki, bu 100'den getirdi malı ve % 70'i ödemedi; ama satarken, bugüne kadar da satmışsa 170 gibi üzerine de kârını koyarak sattı.

Farz edelim ki, satmadı, elinde duruyor, hiç satmadı, normal geçirseydi zaten 100'ü, 70'de vererek 170 üzerinden gösterecekti; şimdi 120 gösterecek.

Yani bunda düşük göstermenin faydasını anlamadım ben, % 10 gösterirsek..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Hayır efendim, ben de arz edeyim size.

Buradan aldığımız vergi yönünden, beyan ettiği 170 veya 200 dediyse...

BAŞKAN — Diyemez ki, nasıl diyecek?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Efendim, bu şekilde belli değil o. Onu emsalle, bir bedelle kendisi beyan edecektir.

BAŞKAN — Evet, onun % 20'sini verecek bana, ne yaparsa yapısın. Almasam yine göstermeyecek mi

bunu? Gene öyle gösterecek. Hiç % 20 almasam, affetsem, gene 170 veya 200 olarak gösterecek.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — 200 gösterecek, sattığı üzerinden ben vergi alacağım ondan.

BAŞKAN — Tamam yine alacağım. Bu % 20'yi de alacağım, ayrıca sattığından da gene alacağım.

Yani, yaptığı bu kaçakçılığı yanına bırakmamak lazım. O yönüyle % 10 almak, bu kaçakçılık yapanları, kaçak yolla bu malları getirmiş olanları büyük bir hoşgörüsüyle bağışlamak olur ki, biraz küçük bir oran olur.

Yukarıda da % 20 dediğimiz için bunun da % 20 olmasında fayda var zannediyorum.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Küçükahmet, buyurun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, zatiâlinizin buyurduklarınıza ilave olarak bir konuyu daha arz etmek istiyorum.

Bütün emtiaları bundan ibaret değildir, bunlar kaydedemedikleri emtialardır.

Bir otomobil fabrikası düşünelim. Bu şekilde 100 tane otomobil lastiğinin yeniden iradını aldı ve namuslu bir kişi olduğu için aldığı tarihteki fiyatla iradını aldı.

Bir otomobil yaptı - tabii orada binlerce lastik var - otomobilin 3 lastiğini bugün aldığı yeni ve yüksek fiyatlı olan lastiklerden taktı, 1 tane de eski aldığı lastiklerden taktı; nitekim de bu böyle olacaktır.

Türkiye'de namus ölçüsü ne olursa olsun Sayın Başkanım, hiçbir sanayici düşünemiyorum ki, 3 tane otomobil lastiğini yeni fiyattan, 1'ini de eski fiyattan gösterecek. O otomobili, sanki o lastiğini de bugünkü fiyattan almış gibi - Renault'muş, Murat'muş, bilmem ne marka imiş-bugünkü fiyattan satacaktır.

Yani söylediğimize ilave olarak, ne kadar gayret gösterirsek gösterelim, bir emtia -hepsi değilse bile büyük bir çoğunluğu- enflasyondan dolayı kazanılan o fiyat farkları da üzerine konularak bugünkü değerden değerlendirilecektir. Yoksa, vaktiyle emtiamı bildirip ve o günkü fiyatları koyup kullananlar için büyük bir adaletsizlik olur.

BAŞKAN — Adaletsizlik olur.

Bu, şuna benzer: Bugün şekere bir zam yaparız, satıcının elinde bir sürü şeker vardır. Ben, bunu vaktiyle şu fiyattan aldım, namusumla eski fiyat üzerinden satayım diyen, parmakla gösterilecek kadar azdır; hemen ertesi günü yeni fiyattan satar.

Ama tersi olsa ve ucuzlatılsa şimdi hemen Hükümetten farkını ister.

6 ncı madde üzerinde başka söz almak isteyen var mı?..

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Ben bir şey sormak istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Orgeneral Saltık, kuyumcular kısmını galiba anlayamadınız; sarıh değildi.

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Onu anlayamadım.

Bir de bu ikinci unsur var, iki defa menfiyi anlayabilmek kadar zor şey yok.

Bu bakımdan birinci parantez içerisindeki ifadeyi bir daha okuyorum: «Kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlarda» -ondan sonra devam ediyorum, yine menfi bitecek cümle- «Kıymetli maden, menkul kıymet, ziynet eşyası hariç»

«Dışında kalanlar hariç» dendiği zaman bu, Türkçeyi çok zorlamak oluyor, o yüzden de kanunlarımız anlaşılıyor efendim.

Bu kerre içindekileri deminden beri Küçükahmet de anlattı, Hükümet teklifini de okudum; aynen alınmış.

BAŞKAN — Evet, öyle anlaşılıyor.

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Böyle iki tane menfi yanyana geldiği zaman tabii müspet olması lazım, fakat çok zor anlaşılıyor.

Müsaade ederseniz bunun üzerinde biraz uğraşalım da anlaşılır hale koyalım efendim.

BAŞKAN — Yani, demek istiyorlar ki, demin izah ettikleri gibi, kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar bunları gösterecekler, bunun dışında kalan bakkal, kasap, şu, bu gibiler gösteremeyecekler.

Ama biraz zor anlaşılıyor, «Kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlarda kıymetli maden, menkul kıymet, ziynet eşyası hariç» ibaresini daha anlaşılır bir şekilde sokalım.

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — İsterseniz şöyle diyelim Sayın Başkanım: «Kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar bu emtiamı gösterirler. Bunlar dışında kalanlar kıymetli maden,

menkul kıymet ve ziynet eşyasını gösteremezler». Böyle bir açıklık getirelim.

BAŞKAN — Ama cümle ona bağlı.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — İki defa menfi Sayın Başkanım, iki defa menfinin içinden bir tane müspet, iki tane menfi çıkaracağız.

Bir de efendim, benim bu arada Küçükahmet'in izahından sonra anlayamadığım bir husus da şu; aşağıda tırnak işareti içindeki kısmı okuyarak devam ediyorum: «Maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedel» diyor.

BAŞKAN — Kim tahmin ediyor?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bu çok zor bir şey efendim.

«Alış tarihindeki rayice göre» diyor, peki alış tarihini verecek mi, alış tarihini nereden alacağız ve bunun rayicini kim tahmin edecek?

Biraz evvel 3 lastiği yüksek fiyatla, 1 lastiği ucuz fiyatla satması ölçüsünden doğabilecek sıkıntılar beni rahatsız ettiği için arz ediyorum, bunu bir açık hale koymak lazım efendim.

BAŞKAN — «Bilinmiyorsa» demek nasıl olur; yani aldığı şeyi bilmez mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, zaten faturasız olduğu için..

BAŞKAN — Faturasız olduğu için mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Hayır, o biliyordur da bütün mesele zaten, maatteessüf ona bağlanmış, her halukârda onun beyanına bağlıyız. Onun için «Kendileri tarafından» denmiş Sayın Başkanım; yani başka bir çıkış noktası yok.

Kanun metninde «Sakıncalı yollardan getirilmişse» dememek için, «Bilinmiyorsa» demek bir nezaket ifadesi, onlara karşı. Yoksa her halukârda onun beyanına bağlı kalacağız.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Gayesi af olduğuna göre mecburuz kabul etmeye.

BAŞKAN — Parantez içerisindekileri koymasak ne olur?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, izniniz olursa parantez içindekini okuyayım: Gelir vergisi mükellefleri (Adi, Kolektif ve Adi Komandit Şirketler dahil) ile Kurumlar Vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere işletmelerinde mev-

cut olduğu halde kayıtlarında yer almayan her türlü emtiayı (kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlar, emtia olarak kıymetli maden, menkul kıymet ve ziynet eşyasını gösteremezler.)

Parantezi kapayıp devam ediyor.

BAŞKAN — Ondan sonra «Sabit kıymetleri» diye devam ediyor değil mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Evet, «Sabit kıymetleri ve demirbaşları» diye devam ediyor.

BAŞKAN — Tamam.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — «Gösteremezler» değil, «göstermezler» olacak.

BAŞKAN — Sayın Küçükahmet, parantez içindeki kısmı yazdırın efendim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — (Kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlar emtia olarak kıymetli maden, menkul kıymet ve ziynet eşyasını gösteremezler.)

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — «Gösteremezler» mi, «Göstermezler» mi?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Gösteremezler.

BAŞKAN — Hiçbir surette gösteremezler.

Şimdi 6 ncı maddenin o kısmını okutacağım.

Yalnız, «Maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedel» dedik. O parantez içindeki kısmı hiç koymasak ne olur?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, izin verirseniz bir şey arz edeyim.

BAŞKAN — Evet, buyurun.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Şimdi efendim, Bütçe-Plan Komisyonu Başkanının da ifade ettikleri gibi zaten maliyet bedeli biliniyor. Ancak bazan da şöyle bir durum olabiliyor: Elleri vesika vardır; ama defterlerine intikal ettirmiyorlar. Faturası vardır, yani açıktan satış; vesikası vardır, faturası vardır, ama defterlere intikal ettirmeden, aldığı firma belli olmadığı için, kontrol dışında kaldığı için, bu şekilde de olabilir. O nedenle maliyet bedeli, mümkün olup da alış tarihindeki tahmin olunacak bedel, vesikasız emtiayı kapsamaktadır. Diğerinde, maliyet bedeli bilinmiyorsa, «Vesikam var işte, aldım, ancak ben bunu defterime kaydedemedim.»

BAŞKAN — Ama böyle açık kapı bıraktık mı hepsi de faturası varsa da yok der.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, Komisyon Başkanının da ifade ettik-

leri gibi başka türlü de çözümünü yok. Sadece biz bunu emsal fiyatıyla kıyaslayacağız. Rayicî ne ise, onun üzerinde beyan etmesini engelleyeceğiz. Amacımız bu. Çünkü ileride satışından doğan kârın marjı düşmesini, düşürülmesin diye. Emsalinden daha yüksek değerle değerlemesini engellemek için.

BAŞKAN — «Rayice göre tahmin olunacak» değil, «Rayice göre tespit olunacak bedel» demek lazımdır. «Tahmin» olmaz.

ORGENRAL HAYIDAR SALTİK (Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Tahmin değil bu, Maliyeciler yapacak bunu. Aldam beyanda bulunacak, Hayır o dediğiniz su pompasının o günkü bedeli bu «değildir» denecek. Bir sürü meseleler çıkacak ve bu dediğinizden de hiçbir şey anlamayacaklar. O bakımdan müsaade ederseniz o kısmı silmekte fayda görüyorum. «Maliyet bedeli ile değerlendirmek» demek suretiyle deftere intikal etsin. Kim intikal ettirecek, mükellef intikal ettirecek. Onu öyle kabul edelim derim. Maliyeye yeniden bir külfet çıkaracak. Kanunî zorluktur çünkü, bir tahmin yapması lazımdır.

BAŞKAN — Ben sorduğum zaman, «Kim tahmin edecek» dediğim zaman «Kendisi» dediler. Kendisi olacağına göre, o halde «Bildirmek ve maliyet bedeli ile değerlendirmek suretiyle» demek daha doğru olur. O parantez içindeki kısma gerek yok.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, bir şey daha arz etmek istiyorum.

Efendim, maliyet bedeli, Vergi Usul Kanununda tanımlanmıştır, orada bir tanım vardır. Maliyet bedeli dersek, behemahâl o tanıma atıf yapmak durumundayız ve orada tanım bir kalıptır. O nedenle biz bunu koymakta zorunluluk gördük, kanunî tedbirleri düzenlerken. İzin verirsiniz maliyet bedelinin tanımını okuyayım.

BAŞKAN — Hayır, ben ondan evvel şunu soracağım: Bundan evvelki kanunlar böyle maliyet bedeli belli olmadan mal getirmeye müsaade ediyormuydu?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Hayır, bunlar kayıt dışıdır efendim. Kanun dışıdır serdedilen.

BAŞKAN — Bundan evvelkinde vardı. Nereden bulduysan buldun, getir diye şeyler vardı. Ondaki istifade ederek, dövizini falan getirmişti. Ona peki dedik, buna niye diyelim?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, burada böyle ibarenin konulması şu bakımdan zorunlu: İlgili kendi beyan edecek ve onu da

bilahara satacak; ona göre kâr veya zararını gösterecek. Rayiç bedeli denirse ve bu bir makine ise, bu makinenin bedeli 1 000 ise, bunu 1 500 gösterip, bilahara bunu 1 200'e satıp zarar ettim hususu olmaz. Oraya koyarken, beyan ederken siz, bunun rayicî piyasada ne ise onun üzerine geçme, onun üzerinden beyan et, seni serbest bırakıyorum, fakat beyanını ona göre yap. Öyle bir şey yapar ki % 20 Devlete veriyorum der, öyle bir beyan yapar ki bunu piyasada sattığı zaman zararına satmış olur. Zararına satmıyacak bir şekilde alış bedeli üzerinden yapmasını bir ölçüde sağlıyor. Tamamen kendi beyanına bırakmış olmuyorlar, bir nevi otokontrol oluyor.

BAŞKAN — O zaman parantez içine gerek yok, şöyle de denebilir: «Bir stok beyannamesiyle bildirmek ve maliyet bedeli veya rayiç bedeliyle değerlendirmek suretiyle defterlerine intikal ettirebilirler.»

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, maliyet bedeli de desek, rayiç bedeli de desek her halükârda bu bedeli oraya kendisi yazacaktır.

BAŞKAN — Tamam, ben de onu diyorum.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Bizim kontrol imkânımız da yok. Rayiç bedeli dersek, 100 kalem malzemeden veya 100 kişiden biri veya beşi bunu ellerindeki maliyet bedeline yazacaksa, rayiç bedel diye serbest bırakırsak o da hileli rakam yazacaktır. Yani, bir kısım vatanıtaş belki de doğru beyan edecekse, bu parantez içindeki hüküm dolayısıyla onlara da eğri beyan et diyoruz. Onun için, lütfederseniz ilk buyduğunuz gibi parantez içini çıkartmak bunun en iyi hal çaresidir. Çünkü, rayiç bedeli diye serbest bırakırsak, herkes bir uydurma bedel koyacaktır oraya; yani uydurma bedel göstermeye yol gösteriyoruz.

BAŞKAN — Şimdiye kadar yaptığı kanunsuzluğa biz yeni bir kanunsuzlukla büyük bir imkân sağlıyoruz. Hiçbir kimse şimdi o faturayı göstermeyecektir. Hiç göstermeyecektir, rayiç bedeli üzerinden herkes yüksek gösterecektir.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Maliyet bedeli konulabilir.

BAŞKAN — Onu ispat etsin. Ben bu kadar bir af tanyorum. Bundan fazla da bir af olmaz. Faturasız getirilmiş, «Sen bunu nasıl getirdin faturasız?» böyle af olmaz..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Evet, o zaman kalkabilir.

BAŞKAN — «Bir stok beyannamesi bildirmek ve maliyet bedeli ile değerlendirmek suretiyle» demek lazımdır.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şimdi bunda kavga çıkar zannederim. Evet, şimdi maliyeciler diyecek ki. «Maliyet bedeli demek, senin faturanda kayıtlı olan bedel demektir; hangi faturası?»

BAŞKAN — Şimdi onu okuyacaktım.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Genel Sekreteri) — Faturası yok efendim, «Sen fatura affı için bunu getirdin» diyecektir. İşte niza Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Bakalım o maddeye, ne diyor?

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Maliyet bedelini okuyorum Sayın Başkanım, Vergi Kanununun 262 nci maddesi:

«Madde 262. — Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle, bunlara müteferri bilumum giderlerin toplamını ifade eder.»

Şimdi bunun 327 nci maddeyle müşterek yorumlanması gerekir. 327 nci maddede üçüncü şahıslarla olan münasebetlerin tetkiki şartını koymuş. Dolayısıyla şurada yapılan maliyet bedeli tanımının tetkik edilmesi zorunlu olmaktadır. O nedenle behemahal kamuni bir bedeli koymak gerekir. Maliyet bedeline kesinlikle katılıyoruz. Maliyet bedeli yüksek olmalıdır. Ancak maliyet bedelinin tevsiki şartı ararsak, madde işlemez bir madde haline gelir, kadük hale gelir.

BAŞKAN — O zaman o rayiç bedelini kendisi tespit etmesin, Maliye tespit etsin.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — İmkânsız bu.

BAŞKAN — Bir komisyon yapısın, bir şey yapısın.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — «Şöyle desek Sayın Başkanım; «Tevsik şartı aranmaksızın maliyet bedeliyle değerlendirmek» görüşünü esas alsak. Zaten bir af getiriyoruz, bir vesika aramıyoruz, bunun girişine dair bir fatura aramıyoruz, gelen aftır, tevsik de aranmasın. Maliyet bedeli neyse, ne beyan etmişse, o olsun.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, burada maliyet bedeli tatbikatta hiç sıkıntı yaratmayacak, milyonda bir belki olur. Çünkü, gene otomobil lastiğine dönüyorum. 1975 senesinde 1 000

tane otomobil lastiği aldı da bunun 100 tanesini hesabına intikal ettirmede ise, 100 tanesinin maliyet bedeli, geri kalan 900 tanesinin maliyet bedeli neyse odur. Binaenaleyh maliyet bedeli demek, tatbikatta hiçbir sıkıntı yapmayacaktır. Yani, her lastiğin üzerinde bir tane fatura yok ki. O tarihte, çeşitli tarihlerde faturalar almıştır, o sene. Herhangi birisinin o tarihteki maliyet bedeli, bunun da maliyet bedelidir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Ama öyle anlamıyor Maliyeciler. Maliyeciler burada böyle anlamazsa aşağıdaki uygulayıcılar mutlaka kök söktürecekler, bu madde işlemeyecektir; derdim o.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, maliyet bedeli dışında bu parantez içini ne şekilde yazarsak yazalım, artık onu da boşuna yazmış olacağız. çünkü kimse maliyet bedeli diye bir bedel kullanmaz.

BAŞKAN — Maliyet bedeli bilinmiyorsa..

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Rayici kendi şahsı gösteremez ki.. Rayiç demek, o malın bedeliyece yahut ticaret odasınınca tespit edilmiş miktarıdır.

BAŞKAN — Ben de onu diyordum.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Amaç ne ise onu anlayalım. Amaç stok affı ise, Maliye bunun içerisine girip de, bunun bedeli şu veya bu diye demeyecektir.

BAŞKAN — Bu açık, maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedel. Tahmin edecek olan kim? Burada belli değil.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Beyan eden.

BAŞKAN — Yok, ona ait bir şey yok.

METİN ÖZŞAHİN (Maliye Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, son fıkrada, «darenin, bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tutma hakkı mahfuzdur» denildiği için, bu beyanı mükellef yapacaktır, stok beyanını veren tahmin edecektir bunu.

BAŞKAN — Kendisine bildirmek olmaz, bu kadar bol keseden müsamaha etmek olmaz. Hiç olmazsa Sanayi Odası, Ticaret Odası vesaire onlarla beraber tespit olunur, tahmin olunur.

Adam zaten kendi kendine tahmin etmez ki, kendisi biliyordur. Eğer bunu alıcıya bırakıyorsak, o zaten tahmin etmez, ben bu fiyattan aldım der, bildirir, mesele kalmaz. Tahmini başka birisi yapabilir. O

işle uğraşmayan birisine, «Bunun fiyatı ne eder?» diye sorduğunuzda, o kişi tahmin eder; fakat bunu alan şahıs kaçta aldığını zaten biliyor, tahmini neden yap-sın?..

ORJENERAL NURETTİN ERSİN — «Tahmin» kelimesini kaldıralım, rayiçe göre diyelim.

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, parantez içinin zaten elle tutulacak tarafı yok. «Tah-min» kelimesini kaldırırsanız bile, «Alış tarihindeki rayiç bedeli» ibaresi kalmaktadır. Hangi tarihte alın-mış?.. Biraz evvel örnek olarak verdiğim lastikte ol-duğu gibi, 1974 yılında aldım dese de kabulümüz, 1975 yılında aldım dese de kabulümüz, dün almıştım dese de kabulümüz.

BAŞKAN — Demeyecek ki, 1974 yılında aldım. O zaman ucuzdu o. Şimdi yeni tarihle gösterecek, en son seneyi gösterecek?

EMEKLİ AMİRAL HÜSNÜ KÜÇÜKAHMET (Bütçe - Plan Komisyonu Başkanı) — «Maliyet bedeli» demekten başka çıkar bir yol göremiyorum ben.

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, müsaade ederseniz bir hususu daha dile getirmek istiyorum.

Amacımız, gayri kanuni yollarla girmiş olan sto-kun envantere dahil edilmesi, beyanda bulunulması. Bunun için mutlaka değer unsuru bahis konusu ise, bugünkünden daha yüksek rayiçte olmamasını arıyo-ruz herhalde. Bugünkünden daha yüksek rayiçte bir mal sokarsa, daha çok maliyete bindirecektir, daha çok kâr edecektir diyoruz. Ancak bu beyanından da % 20 vergi alacağız. Bu beyana bir noktada dikkat edecektir, çünkü bundan vergi alacağız. Biraz evvel bu ver-giyi düşürelim diyorlardı. O bakımdan, eğer tensip ederseniz adamın beyanına bağlı kalmak zorunda-yız.

Eğer bundan fatura isteyeceksek, eğer bundan ra-yiç isteyeceksek, bu tür şirketler zaten bu tür çalış-malarda, bir noktada gayri meşru yapmış olduğu için bu kadar çok dillenmesini, bu kadar çok didiklenme-sini de ticari itibarları bakımından arzu etmezler. Ma-demki bir af getiriyoruz, «Tevsik şartı aranmaksızın, maliyet bedeli ile değerlendirmek suretiyle» diyelim, bitsin efendim. Maliyet bedelinde bir tevsik şartı ara-mayalım.

BAŞKAN — Parantez içindeki çok manasız.

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Onu olduğu gibi

çıkaralım, «Tevsik şartı aranmaksızın maliyet bedeli ile değerlendirmek suretiyle» diyelim; ne beyan eder-se onunla iktifa edelim.

BAŞKAN — Ancak, son fıkradaki «İdarenin, bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tut-ma hakkı mahfuzdur» ifadesi ne olacak?..

ORJENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — O bütünü ihtiva ediyor. Hakikaten bu kadar var mıydı, yok muydu, diye, envantere giren; o orada kalacak.

BAŞKAN — Bu konuda çok müracaat var mı?

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Var efendim.

Piyasadaki bütün sıkışıklık buradan geliyor; fatu-rasız mallar. Tabii bütün bunların kaçak gelmiş ol-ması manasında değil. Fabrikalarda vesika olmadığı için, alışlar faturasız olmuş, bundan ileri geliyor. Hep-si yurt dışından kaçak gelmiş anlamında değil. Fabri-kalardan dahi faturasız alındığı için, bugün işletme-lerde var, tekrar yeniden sokamıyoruz. Çünkü, ondan gitse ve yeniden fatura alsa, satış fazla gösterilecek, yani, orada sıkışıklık var.

BAŞKAN — Şimdi, bu parantez içerisindeki kıs-mı değişik şekliyle deminki «Tevsik şartı aranmaksızın maliyet bedeli ile değerlendirmek» ibaresini düzel-tilmiş şekliyle bir kere daha okutuyorum:

«Madde 6. — Gelir Vergisi mükellefleri (Adi, Kolektif ve Adi Komandit Şirket dahil) ile Kurum-lar Vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üze-re işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan her türlü emtiayı (kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlar emtia olarak kıymetli maden, menkul kıy-met ve ziynet eşyasını gösteremezler.) Sabit kıymet-leri ve demirbaşları, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 60 gün içinde vergi dairelerine bir stok beyannamesiyle bildirmek ve tevsik şartı aran-maksızın maliyet bedelleri ile değerlendirmek suretiy-le defterlerine intikal ettirebilirler. Bu şekilde beyan olunacak stok emtia % 20 oranında vergiye tabi tu-tulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi 1981 mali yılı içinde Maliye Bakanlığınca belli edilecek iki eşit tak-sitle ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette Gelir ve Kurumlar Vergisinden mahsup edilemez.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia ile sabit kıymetler için iki ayrı özel karşılık he-sabı açarlar. Emtia için açılan karşılık, ortaklara da-

ğitılması veya teşebbüsün tasfiyesi halinde ayrıca vergilendirilmemek üzere) sermayenin bir cüz'ü, sabit kıymetler için olanı da birikmiş amortisman addolunur.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler söz konusu emtiayı defterlerine emtia girişi olarak kaydederler. Sabit kıymetlerle demirbaşların ise envantere alınmasıyla yetinilir.

İdarenin, bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tutmak hakkı mahfuzdur.»

BAŞKAN — 6 ncı maddeyi bu okunan şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Sayın Başkanım, af konusu bu kısımla 3 konu halinde tamamlandı. Yalnız, yüksek Konseyiniz müsaade ederlerse 3 konumuz ve buna bağlı önergemiz var; bunları arz etmek istiyorum.

BAŞKAN — 7 nci maddeden evvel mi?..

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — 7 nci maddeden evvel. Çünkü, ondan evvelki yerleri ilgilendiriyor.

BAŞKAN — Buyurun.

MALİYE BAKANI KAYA ERDEM — Bunlardan bir tanesi ki, vergi kanunlarımızda yaptığımız tadilatlarda bunu düzenlemek istiyorduk; fakat imkân bulamadık; bir gayri menkul satımında, veraset intikalinde beyanda bulunan bir mükellefin bu beyanına karşılık, bizim idare ve takdir komisyonları bir kıymet takdir ederler. Gayrimenkulünü satan kimsenin Emlak Vergisi için beyan ettiği bir değer vardır. Diyelim ki bu 1 milyon liradır. Satış anından bunu 1-1,5 milyon olarak gösterir; fakat Takdir Komisyonu 3-5 sene sonra toplandığında ele alır. Aradan zaman geçtiği için, sizin 1,5 milyon demiş olmanıza rağmen, bu rakamı 2 milyon, hatta 2,5 milyon olarak kabul eder.

Bu husus Veraset ve İntikal Vergisinde, Gayri Menkul Kıymet Artışı Vergilerinde bugün için bir rahatsızlık konusudur. Hatta bunda birtakım rüşvetlerin döndüğü, işini yapanın daha ucuz kıymet takdir ettiği, yüksek olanın daha fazla yaptığı tarzında şikâyetleri vardır. 1,5 milyona yakın ihtilafı dava bu şekilde devam etmektedir. Doğru bildireni dahi o şekilde Takdir Komisyonu yüksek bildirebilir. Bu husus, bugün için vergi kanunlarımızda çok rahatsızlık yapan bir konudur.

Biz, takdir komisyonlarında ve idarede 1,5 milyona varan itirazlı davayı ortadan kaldırmak üzere, mükellef, Emlak Vergisi beyannamesinde gösterdiği

miktarın % 30 fazlasını kabul ettiği takdirde, Takdir Komisyonu bu takdirden çekilsin, bu ihtilaflar ortadan kalksın istiyoruz.

Yani, mükellef, Emlak Vergisi için bildirdiği rakam mesela 1 milyon lira ise, % 30 fazlası olan 1 milyon 300 bin lira üzerinden vergisini ödemek suretiyle, Takdir Komisyonunda bekleyen dosyasını kapatabilsin istiyoruz. Vergisi ödemek suretiyle, bu işi kapatacak ve rahatsızlığı halledecek bir madde önermek istiyoruz.

Hatta bundan sonra vergi kanunlarında olacak değişiklikte de bu ihtilafın yaratılmaması için bu gerekli'dir. Takdir Komisyonları 3-4 sene sonra toplanıyor ve devamlı olarak daha yüksek kıymet bildiriyor. Türkiye'de her vatandaşın, veraset ve intikal vergisi beyannamesini verdikten sonra ve vatandaş beyannamesini ne kadar doğru yaptığını zannetse de 3-4 sene sonra karşısına bir problem çıkmaktadır. Örnek olarak kendi vergi durumumu burada arz etmek isterim.

Veraset ve İntikal Vergisi olarak Emlak Vergisinde 90 bin gösterilen bir rakamı 250 bin olarak beyan ettim. Bana Gelirler'deki arkadaşlarım şunu ifade ettiler: Bu 250 bin lirayı Takdir Komisyonu muhakkak yükseltecektir, 300 bin, 400 bin yapacaktır. İşleyiş bu şekildedir. Bunun da biz vergi kanunlarıyla düzeltilmesini istiyoruz; fakat elde mevcut 1,5 milyon dosyanın ortadan kalkması için de bir madde önermek istiyoruz. Bu öneri kabul edildiği takdirde bir ihtilafı ortadan kaldıracaktır; birincisi budur.

İkinci bir konu ise, garantisiz ticari borçlarla alakalıdır. 1 300 000 dolarlık garantisiz ticari borç vardır. Biz bunu Bakanlar Kurulu kararıyla, ki o yetkiyle Türk parasını korumaya yönelik, Türk parasıyla ödeme ve 10 senede ödemede dövizli olanlar için bir sistem geliştirdik. Burada çift ödeme dediğimiz, Türk parasıyla ödemeleri Bakanlar Kurulu kararıyla hallettik; yani bir ölçüde vergi konusu dışına çıkardık. Fakat, bu bir af içinde, Bakanlar Kurulu kararı yerine, kanunda bir madde halinde geldiği takdirde işlemesi güven verecektir; çünkü bu 1 300 000 doların 800 bin dövizle ödenecek, 500 milyonu da Türk parasıyla ödenecektir.

Her ne kadar Bakanlar Kurulu kararnamesiyle bu iş halledilmiş olmasına rağmen, kanunda hüküm olduğu takdirde bu çift ödemeyi kapatacak olan kişiler daha güven içine girecekleri için, bir nevi garanti bakımından buna ait bir hükmün de kanunda yer almasını istiyoruz.

Üçüncü konuyu da arz edeyim: Gelir Vergisi Kanunundaki zirai kazançlarda defter tutma mükellefiyeti 1963 yılında bir kanunla 3 yıl için ertelenmiş ve herkes götürü usulle vergi beyanıyla vergisini ödesin, defter tutmasın denilmiş. Bu mükellefiyet 3 sene için uzatılmış. Bilahare tekrar bir kanun çıkmış, bu yine 3 sene için uzatılmış; yani 1978 yılına kadar defter tutma mükellefiyeti 4 kere ayrı kanunlarla uzatılmış, 1978 yılında bunu 3 sene daha uzatmak için yine bir kanun sevk edilmiş. Bu kanun Meclislerde müzakere edildiği esnada Maliye Bakanlığı bir tebliğ ile, «Bu uzatılıyor, yine siz götürü usulle verginizi ödeyin, defter tutma mükellefiyetinizi yapmayın» şeklinde mükelleflere duyuru yapıyor. Bugüne kadar da bu kanun çıkmadı. Şimdi, mükellef Maliye Bakanlığının bu beyanı üzerine veya kanun çıkacak diye defter tutmadı, götürü usulle vergisini ödedi.

BAŞKAN — 1978'den 1980 yılına kadar.

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Evet, durum bugün budur. Yani, 1980 yılında defter tutmak mükellefiyetinde olanlar dahil, kanun çıkacak ve 2 sene bu imkân uzatılacak diye, Maliye Bakanlığının da tebliği üzerine mükellefler böyle bir defter tutmadılar ve götürü usulle vergi ödediler.

Şimdi bu bir sorundur, Böyle bir kanun çıkmadığı takdirde, Maliye Bakanlığının bir tebliğine rağmen, hesap uzmanları, Maliye müfettişleri, vergi kontrolörleri çiftçi üzerinde takibata geçerler, her ne kadar kabahatin bizde olmasına rağmen bu işlem yapılır.

BAŞKAN — Kanun çıkmadan böyle bir tebliğ yapılmaması lazım.

MALİYE BAKANİ KAYA ERDEM — Yapılmaması lazımdı.

Durum budur. Buna imkân veren, yani af şeklini ki, bu bir ölçüde daha evvel tebliğ ile yapıldığı için mükellefin değil, idarenin affı şeklinde oluyor. Böyle bir konuda sorumlu Maliye Bakanlığı olduğu halde, hesap uzmanları gidecek, mükellefe niçin defter tutmadınız diye haklarında takibat yapacaktır.

Bu 3 konunun af maddeleri arasına girmesinde yarar olacağını düşündüm; arz ederim.

Bu 3 konu üzerindeki önermeleri arz ediyorum.

BAŞKAN — Efendim teşekkür ederim, yalnız bu durumda ben bu 3 önergeyi Komisyona veriyorum. Bundan sonra gelecek maddelerde de değişiklik yapılması gerekebileceğinden, bunların incelenmesi ve bundan sonraki tespit edilecek bir birleşimde görüşmek üzere bu tasarının Komisyona iadesini teklif ediyorum.

Buraya kadar görüştüğümüz maddelerden sonra gelen bu maddelerle, tespit edilecek ilerideki tarihte görüşülmek üzere, bu tasarının Komisyona iadesini tensiplerinize sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Komiyon bunu alıp incelesin, çünkü hemen burada karar verilecek bir konu değil. Bundan sonraki müteakip maddeleri de ona göre değiştireceğiz.

20 dakika sonra toplanmak üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 17.45

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 18.15

BAŞKAN : Orgeneral Kenan EVREN (Devlet Başkanı, Genelkurmay ve Millî Güvenlik Konseyi Başkanı)

ÜYELER : Orgeneral Nurettin ERSİN (K. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Oramiral Nejat TÜMER (Dz. K. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

Orgeneral Sedat CELASUN (J. Gn. K. ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi)

BAŞKAN — Efendim, İkinci Oturumu açıyorum.

3. — 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/144) (S. Sayısı : 167) (1)

BAŞKAN — Gündemimizin 3 ncü sırasındaki 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu raporu 167 sıra sayısıyla basılmış ve dağıtılmıştır.

İhtisas Komisyonu ve Bakanlık temsilcileri yerlerini aldılar.

Kanun tasarısının tümü üzerinde görüşme açıyorum efendim. Söz isteyen var mı? Yoktur.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum.

6559 Sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — Bu Kanunla (Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri) dalında, tüzelkişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü kurulmuştur.

Teşekkül, bu Kanun ile İktisadi Devlet Teşekülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkındaki genel mevzuat hükümleri saklı olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

Teşekkülün merkezi Ankara'dadır. İlgili olduğu Bakanlık Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. Kısa adı (T.D.Ç) dir.

(1) 167 S. Sayılı basmayazı tutanağa eklidir.

T.D.Ç yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir ve temsilciler bulundurabilir.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde Komisyonun bir açıklaması olacak mı efendim? Neden lüzum görüldü buna?

İKURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, malumları olduğu üzere, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü Karabük'te bulunmaktadır. Demir ve Çelik İşletmelerinin Karabük, İskenderun, Sivas, Divriği gibi bölgelere yayılan müesseseleri, işletmenin merkezinin bakanlıklar ve çeşitli kuruluşlarla yakın bir münasebet ve işbirliği içinde bulunmasını zorunlu hale getirmiş bulunmaktadır. Bu maksatla 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi Bakanlar Kurulu tarafından teklif edilmiştir. Bu teklifte, biraz önce de sunulduğu gibi, Demir ve Çelik İşletmelerinin merkezinin Ankara'ya getirilmesi, Ankara'ya alınması ve Bakanlar Kurulu kararı ile izafe edilen iktisadi devlet teşekkülü vasfının kanunlaştırılması öngörülmektedir.

Bakanlar Kurulundan gelen teklifte 1 nci maddenin üçüncü paragrafı «Merkezi Ankara'dadır» şeklinde idi. Tensiplerinize «Teşekkülün merkezi Ankara'dadır» demek suretiyle sadece «teşekkülün» kelimesi ilave edilmiştir.

Türkiye Demir ve Çelik İşletmelerine ait 6559 sayılı Kanunun diğer bir çok maddelerinde ve 1 nci maddesinde daha önceden teşekkülün rumuzu DÇ olarak geçmekte idi, sonradan kurulan birçok müesseseler gibi - Türkiye Şeker, Türkiye Azot gibi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri olması tensiplerinize sunulmaktadır.

Arz ederim.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?

Buyurun efendim, Orgeneral Ersin.

ORGNERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, bu kısaltmaya değineceğim. Yani, bu kısaltmanın ka-

nun içinde yer almasının anlamını anlamadım ben. İlla böyle kanunda mı yer alır bu? Nihayet Bakanlığın kendi tasarrufundadır, ne biçim şey bu böyle?

BAŞKAN — Maalesef, bu böyle olmuş, bunlar bütün şeylerde var.

Evet, buyurun efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Kanun hazırlanırken ondan sonraki maddelerde bu uzun isimden vazgeçerek hep kısaltma kullanılmış. Bundan sonra geçen bütün maddelerde DÇ, DÇ, DÇ olarak kısaltılmış, o nedenle de böyle bir kısaltmayı 1 nci maddeye koymak ihtiyacını hissetmişler. Bu, 1950'lerde sık kullanılıyordu efendim.

BAŞKAN — Ben de baktım efendim, garibime gitti. Çünkü kanuna geçmez bu TDC diye. Bizde de birçok şeyler kısaltma ile kullanılır; ama talimatı vardır, orada geçer. Bu bütün bakanlıklarda var, maalesef vaktiyle öyle olmuş, öyle devam edip gidiyor.

Yalnız son fıkrada, «Türkiye Demir ve Çelik yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir ve temsilciler bulundurabilir» deniyor. Acaba hiç bir müsaade almadan mı açabilir, bulundurabilir? Bu kanunun bu maddesine göre, ki, özerk dedik, «ben filan ülkede temsilcilik açacağım, oraya şunları göndereceğim» derse ne olacak?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bu madde 6559 sayılı Kanunda da aynen mevcut idi. Bakanlar Kurulunda herhangi bir değişiklik yapılmamış. Zaten bu kuruluşun daha önceden de bu yetkisi vardı, yurt içinde ve yurt dışında şubeler açar.

BAŞKAN — Yurt içinde anladım da, yurt dışındaki temsilcilikleri var mıdır?

NECATİ NEMUTLU (İhtisas Komisyonu Üyesi - Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Temsilcisi) — Demir - Çeliğin yoktur efendim. Yalnız, bu tip bilhassa yurt dışındaki şube ve temsilcilik açmada mutlaka ilişkili bulunduğu, ilgili bulunduğu bakanlığın müsaadesi alınmaktadır. Bu teamül halindedir Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Yurt dışında Milli Savunmanın da Dışişleri Bakanlığının da, Ticaret Bakanlığının da, Maliye Bakanlığının da, Turizm Bakanlığının da temsilcileri var, hepsinin var; hepsinin kanununda böyle bir madde yok ki; bu neye konmuş? Elbette, lüzum görülüyorsa zaten yurt içinde ve yurt dışında şubeler açmaya Bakanlar Kurulu kararı çıkar, o da açar. Kanuna geçmesine ne lüzum var bunun? Kaldı ki, biz ihraç değil, ithal ediyoruz. Demiri ihraç ede-

cek duruma gelirse, yurt dışında belki temsilcilikler açarız.

Bunun gereğine bize inandırınlar; «Yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir.» Açmak için kanuna bir madde mi koymak lazım?

Buyurun efendim.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, kanunun hazırlandığı dönem kurulacak olan işletmenin vazifeleri daha sonraki maddelerde de tadat edilmiştir. Yalnız Demir - Çelik değil, ona bağlı diğer maddeleri de istihsal edecektir ve bunları pazarlayacaktır. Yalnız bunları satmak için değil, bunlarla ilgili bazı maddeleri almak için de bazı tesisler kurmasına ihtiyaç olabilecektir diye düşünülmüş, o nedenle yapılmış.

Şu anda benim hatırımda kaldığına göre, Ereğli Demir Çeliğin, muhtemelen Karabük'ün ve İskenderun'un bu hammaddeleri dışarıdan tedarik edebilmek için dışta bazı kuruluşları vardır.

BAŞKAN — Var mı?

REFİK ORAL (İhtisas Komisyonu Üyesi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürü) — Kesin bilmiyorum. Bizim henüz yok; ama efendim ileride gerçekten buna ihtiyaç duyulabilir. Şimdiye kadar duyulmamış ve açılmamıştır da. Zaten zaruret olursa, bu açılacaktır.

BAŞKAN — Efendim bunun için kanuna gerek yok ki; Devletin bir vazifesi bu. Özerkse, Bakanlığın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının diyorum, o lüzum görürse, Bakanlar Kurulu kararı çıkar, filan yerde açılır. Çalışma Bakanlığının kanununda, «yurt dışında Çalışma Bakanlığının temsilcileri bulunur» diye ayrı bir madde yoktur, Turizm Bakanlığında da yoktur. Yalnız Türkiye Demir ve Çelik için böyle bir madde konması, zannediyorum, bunu çıkarırlarken «aman biz de dışarıya gidelim, bir madde bulduralım böyle de, elimizde bulunsun» diye konmuş olabilir. Hiç lüzumlu olan bir fıkra değil, lüzumsuz bir fıkra. Gönderilmez. diye bir şey yoktur ki. İleride zaruret hâsıl olsa, kanun çıkarmaya lüzum yok, Bakanlar Kurulu kararı ile gönderilir. Mesela, Türk Hava Yollarının dışarıda büroları var şimdi, açıyor orada, burada kanunla mı açıyor?

REFİK ORAL (İhtisas Komisyonu Üyesi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürü) — Efendim bu madde evvelce de vardı; fakat...

BAŞKAN — İşte vardı, ama lüzumsuz.

REFİK ORAL (İhtisas Komisyonu Üyesi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürü) — Mesela, mümessillik; İstanbul'da bizim bir mümessilliğimiz vardır, Yönetim Kurulu kararı ile kurulmuştur, İstanbul alımlarını yapar. Sonra depolar açarız, 37 ilde dağıtım depolarımız vardır, Yönetim Kurulu kararlarıyla yaparız bunu. Bu imkânı bahsetmiş oluyor o madde bize. Ama, kesinlikle zarurî bir ihtiyaç olmadıkça zaten açmamız sözkonusu değil.

BAŞKAN — Hayır efendim, ben açılmasını demiyorum. Açılması için kanuna böyle bir fıkra konmasına gerek yok diyorum, yani bu olmasa da açılabilir. İşte misaller verdim; Çalışma Bakanlığının getirdiği kanununu. Kanunu olmayan bakanlıklar var, kanunu henüz çıkmamış, ama dışarıda temsilcilikleri var. Dışarıya temsilci göndermek için, bir şube açmak için, hele yurt içinde bir şube açmak için, kanuna bir fıkra koymaya gerek yok. Bu, çok lüzumsuz, füzuli bir fıkra; eskiden de varmış, öyle devam ediyor. Zaten bizim hatalarımız hep, eskiden yapılan hataların devam edip gitmesidir; «ne olur ne olmaz canım, dursun bu fıkra» diye.

ORGANAL NURETTİN ERSİN — Kaldırılma müsaade ederseniz bu fıkrayı.

BAŞKAN — Efendim, eskiden vardı. Şimdi kaldırınca, «açamaz» manası da çıkar; bu fıkrayı kaldırdıklarına göre, bundan sonra açamaz manası da çıkarabilirler. Vaktiyle konması kanun tekniği bakımından yanlış,

Ankara'ya getirilmesi için ne kadar süre tanıyacağız? O yok. Hemen şimdi, bu kanun, çıkar çıkmaz yürürlüğe girecektir. Yürürlüğe girince hemen Ankara'ya gelebilecek mi Genel Müdürlük?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, Bakanlar Kurulundan gelen teklifte herhangi bir kayıt yoktu. Komisyonumuzda münakaşa edildi, hatta 1 ay olması hakkında da bir arzu belirdi. Ancak, eğer bunu 1 ay süre ile veya belli bir süre ile kısıtlarsak, mutlaka o süre içinde gelmesi lazım geldiği; eğer kısıtlamadan bırakılırsa, mevcut imkânlar çerçevesi içinde bu müessesenin Ankara'ya intikalinin yapılabileceği düşüncesindeyiz. Zaten, halen Demir - Çelik müessesesinin Ankara'da bazı mümessillikleri var, temsilcilikleri var. Bir acil koordinasyonu ve bakanlıklararası ilişkileri sağlamak için bir ünitesivle kısa sürede gelmesi mümkün görülmekte. Bunun için Bakanlığın bir genelge, bir talimat çıkararak, lüzumlu kadroları da buradaki mümessilliklerle birleştirilmesini müte-

akip gelmesini mümkün görüyoruz. Tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN — Acaba, ne kadar zaman içerisinde bu taşınma tahakkuk edebilecek?

REFİK ORAL (İhtisas Komisyonu Üyesi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürü) — Efendim, gerçekten bu ehemmiyetli bir sorudur. Biz de Komisyon çalışmasında bunun üzerinde durduk. Bizim burada Sivas Grubu, Hasan Çelebi Grubu ve İrtibat adı altında 3 kuruluşumuz var ve iki binada toplanmıştır. Bunlar belirli fonksiyonları yerine getirirler. Hasan Çelebi Grubu, malum, halen Hasan Çelebi maden yataklarının fizibilitesiyle meşguldür, o safhanın daha ötesine geçilememiştir. Sivas Grubu da fizibilite safhasındadır ve Sivas'ta sadece bir öncü tesisler yapılmıştır. İrtibat ise, buradaki Maliye Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Merkez Bankasıyla irtibatı temin eden bazı elemanlardan teşekkül eder; yekûnu, yaklaşık 228 kişidir. Karabük'te Genel Müdürlük Teşkilatı içinde yaklaşık 330 kişi kadar eleman vardır.

Şimdi, bizim, oradan geleceklerle, buradakileri bir yeni kadro düzeni içinde birleştirip, bir kadro kararnameyi çıkartmamız gerekir. Bunun süresini kesin tayin etmek mümkün değil. Ben 1 aylık bir süre öngörmüştüm; ama arkadaşlarım, «Böyle bir kısıtlama koyarsanız belki uygulamada sakıncalı durumlar ortaya çıkar» dediler; ben de onlara iştirak ettim. Burada Bakanlığımız bize bir yön vererek, öncelikle oradan ilk adımda getirilip devreye sokulması gereken grupları getirerek faaliyete geçirebilir; bilahare onların da gelmesini sağlarız. Şimdiki binamız % 75 oranında ihtiyacımızı karşılar, bir bina daha kiralamakla da bu işi hallederiz. Bina kiralaması safhası olur, bir de kadro kararnameyi.

BAŞKAN — Yani, bu iş en kısa zamanda tahakkuk etsin, bir sene sürmesin bu iş. Benim sormak istediğim o.

REFİK ORAL (İhtisas Komisyonu Üyesi - Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürü) — Bir sene sürmez efendim; ama bir ay diye kısıtlamanın da sakıncalı olduğunu söyledi arkadaşlarım.

BAŞKAN — İşte, ne kadar kısa zamanda olabilirse, o kadar kısa zamanda olsun. Kanunda burada bir zaman koyarsak, o zaman da elini kolunu bağlamış olabiliriz; fakat bir an evvel de gelmesi matluptur. O halde, en kısa zamanda, mademki siz bir ay diye buna bir zaman koymuşsunuz, bir ay içerisinde gelmesi her halde faydalı olur.

Başka söz isteyen olmadığına göre, 1 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ederim efendim.

4. — *Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu (2/41) (S. Sayısı : 168) (1)*

BAŞKAN — Gündemimizin 4 ncü sırasında, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi ve bu konudaki İhtisas Komisyonu Raporu mevcut.

Bu rapor 168 sayı ile basılıp dağıtılmıştır.

İhtisas Komisyonu ve Bakanlık temsilcileri yerlerini aldılar.

Kanun teklifinin tümü üzerinde görüşme açıyorum.

Tümü üzerinde söz isteyen var mı?... Yok.

Komisyonun, bu tasarımlın tümü üzerinde bir izahatı olacak mı?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 1938 yılında yürürlüğe konan 3466 sayılı Kanunla, 2739 sayılı Kanuna ek yapılmış; bilahare, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramında, bayram olarak konulmuştur. 2739 sayılı Kanuna ilave olarak. Bilahare 1963 yılında yürürlüğe konan 221 sayılı Kanunla da 26 Mayıs öğleden sonra ve 27 Mayıs, Hürriyet ve Anayasa Bayramı olarak genel tatil günleri arasına alınmıştır.

(1) 168 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Malumları, ilk kanun, 1935 yılında yürürlüğe konan 2739 sayılı Kanundur. Bu kanun hükümlerine göre, ulusal bayram yalnız Cumhuriyet Bayramıdır. Bu bayram nedeniyle 28 Ekim öğleden sonra ve 29 Ekim ve 30 Ekim günleri tatildir. Gene aynı kanun hükümlerine göre, 30 Ağustos Zafer Bayramı; 22 Nisan öğleden sonra ve 23 Nisan tüm olmak üzere, Ulusal Egemenlik Bayramı, Mayısın birinci günü Bahar Bayramı; ayrıca Kurban Bayramıyla, Şeker Bayramları da genel tatil günleri içindedir.

1975 yılında çıkarılan 1907 sayılı Kanunla da, Şeker ve Kurban Bayramlarına, arife günlerinde saat 13.00'ten başlamak üzere, yarımşar gün ayrıca tatil ilave edilmiştir.

Tatil günlerimizin toplam süreleri, yabancı ülkelerdeki ve özellikle Avrupa ülkelerindeki tatil günlerine oranla, bir iki istisna, çok uzundur. Ülkemizin ekonomik durumu gözönüne alınırsa, çalışma günlerinin çoğaltılması gereği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca, geçen süre içinde bazı tatil günleri milli özelliklerini de kaybetmiştir. Bu nedenle, ulusal bayram ve genel tatil günlerinin yeniden ele alınması ve tensiplerine sunulması gereği meydana çıkmıştır.

Halen yürürlükte bulunan kanunda bir iki değişiklik yapılarak düzenleme düşünülebilirse de, yeni bir yasa çıkarılması daha uygun mütalaa edilmektedir. Zira, eski kanunda, 2739 sayılı Kanunda, ulusal bayramdan ayrı olarak genel tatil günleri karışık bir tasnife tabi tutulmuştur. Bu teklifle bunlar, bu tatil günleri, 2 nci maddede resmi bayram günleri, dini bayram günleri ve 1 Ocak Yılbaşı günü olmak üzere bir mantıklı tasnife tabi tutulmuştur.

Bu kanunla Sayın Başkanım, genel tatil günlerinden 5,5 gün tasarruf öngörülmektedir. Şimdiye kadarki tatiller 18 gün idi, böylelikle 12,5 güne indirilip, 5,5 gün tasarruf öngörülmektedir.

Tensiplerine arz ederim.

BAŞKAN — Peki, teşekkür ederim.

Tümü üzerinde başka söz almak isteyen var mı?... Yok.

Tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum efendim : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 nci maddeyi okutuyorum :

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1923 yılında Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim günü Ulusal Bayramdır. Türkiye'nin

içinde ve dışında Devlet adına yalnız bugün tören yapılır. Bayram 28 Ekim günü saat 13.00'ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.

BAŞKAN — 1 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı?... Eskiden 2,5 gündü, 1,5 güne indirilmiş oluyor; tıpkı 30 Ağustos'ta olduğu gibi. Yani 29 Ekim merasiminden sonra ertesi günü mesai, değil mi?.. Bir gün kısaltılmış oluyor.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım, 1 gün kısaltılmış oluyor.

BAŞKAN — Buyurun efendim Orgeneral Ersin.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Efendim, ulusal bayram olarak yalnız Cumhuriyet Bayramını kabul etmiş oluyoruz. Acaba 30 Ağustos, ulusal bayrama neden dahil edilmedi, bunun hakkında izahat verebilirler mi?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 2739 sayılı Kanunda ulusal bayram olarak yalnız Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim gününü kabul etmiştir; Türkiye'nin içinde ve dışında Devlet adına yalnız o gün tören yapılması esasını getirmiştir. Aynı esprinin muhafaza edilmesi öngörülmüştür.

Arz ederim.

BAŞKAN — Başka söz almak isteyen var mı efendim?... Yoktur.

1 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Aşağıda sayılan resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü genel tatil günleridir.

A) Resmi bayram günleri şunlardır :

1. 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır. Bugün ana ve ilkokullar düzeyinde törenler yapılır.

2. 19 Mayıs günü Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı günüdür.

3. 30 Ağustos günü Zafer Bayramıdır.

B) Dini bayramlar şunlardır :

1. Ramazan Bayramı; Arefe günü saat 13.00'ten itibaren 3,5 gündür.

2. Kurban Bayramı; Arefe günü saat 13.00'ten itibaren 4,5 gündür.

C) 1 Ocak günü yılbaşı tatilidir.

D) Ulusal, resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü Resmi daire ve kuruluşlar tatil edilir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında ana ve

ilkokullar ve törenlere iştirak eden kurumlar tatil edilir.

Mahiyetleri itibariyle sürekli görev yapması gereken kuruluşların özel kanunlarındaki hükümler saklıdır.

29 Ekim günü özel işyerlerinin kapanması zorunludur.

BAŞKAN — Evet, 2 nci madde üzerinde Komisyon Sözcüsü arkadaşımızın izahatını dinleyelim; buyurun.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, bu madde de, tümünde arz ettiğim gibi, genel tatil günleri, resmi bayram günleri, dini bayramlar olmak üzere 3 bölüme ayrılmış ve tasnif edilmiştir.

23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olarak ayrılmış ve...

BAŞKAN — Gene kalıyor.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Kalıyor.

Ancak, bugün de ilkokullar ve okul öncesi eğitim kurumlarında, ana okullarında törenler yapılacaktır.

BAŞKAN — Diğer kurumlar tatil olmuyor.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Diğer kurumlar tatil olmayacaktır. 19 Mayıs günü «Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı» günü olarak...

BAŞKAN — Eskiden yalnız Gençlik ve Spor Bayramı idi.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Yalnız Gençlik ve Spor Bayramı idi. Bu, «Atatürk'ü Anma Günü» olarak da ilave edilmiştir.

30 Ağustos günü eskiden olduğu gibi gene Zafer Bayramıdır.

BAŞKAN — Dini bayramlarda bir değişiklik yok..

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Dini bayramlarda bir değişiklik yok.

1 Ocak günü 1,5 gündü, sadece 1 gün olarak kalmıştır.

Daha önceleri, başlangıçta da arz ettiğim gibi, 26 Mayıs öğleden sonra ve 27 Mayıs Anayasa ve Hürriyet Bayramı ile 1 Mayıs Bahar Bayramı var idi.

Malumları olduğu üzere, 1 Mayıs Bahar Bayramı hem milli ve hemde an'anevi geleneklerimizde yeri olmamakla birlikte, son yıllarda da kutlanış itibariyle değişik görüntüler arz etmiş, arz eder bir durumdadır; o da genel tatil günleri kapsamı dışında mütalaa edilmiştir.

BAŞKAN — 1 Mayıs, çocukluğumdan beri, askeri mektebe girdiğim günden beri bilirim, askerler 1 Mayıs günü kıışlasındadır, görev başındadır, ne olur ne olmaz 'bir şey çıkacaktır diye; ismi de «Bahar bayramı»dır; hep kıışlada vazifede kalmışızdır; askeri okullara tatil verilmez ve bu yüzden de işçi bayramına, yani komünist bayramına dönüşmüştür.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Aslında bahar bayramı çok zamanlar «Hıdırellez»de yapılır.

BAŞKAN — Hıdırellezde yapılır, 5'inde yapılır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — ... 5'inde kutlanır, 1 Mayıs kimse kutlamazdı.

BAŞKAN — Bu 2 nci madde üzerinde başka söyleyeceğiniz var mı?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Efendim izin verirseniz, (D) fıkrasında, «Ulusal resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı ve resmi kuruluşların tatili» esası getirilmiştir; 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında sadece törene iştirak eden kurumların tatili esas getirilmiştir.

Burada ayrıca, mahiyetleri itibariyle sürekli görev yapması gereken kuruluşların özel kanundaki hükümleri saklı tutulmuştur. Malumları, bazı, eski kanunda da vardı bu durum, resmi tatil ve bayram günlerinde sürekli çalışması lazım gelen emniyet kuvvetleri, sağlık tesisleri gibi kurumların çalışmalarının gene devamı öngörülmüştür.

29 Ekim günü özel işyerlerinin kapanması zorunlu olarak müttalaa edilmiştir. Daha önceki kanunda 28 ve 30 Ekim günleri bu gibi yerlerin kapanmasının mecburi olmadığı söyleniyordu; kapalı olduğu zımnen belirli idi. Bu yeni düzenleme ile, ulusal bayrama milletin tümü ile katılmasının sağlanması için kapanması zorunluğu belirlenmiştir. Esik kanunda zımnen bu zorunluluk var idi; mecburi olmayan günler, açık olduğu günler belirtilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Bu kapalı olan yerlere fırınlar, şunlar bunlar da dahil mi?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Onlar ayrı bir kanunla saklıdır diyoruz Sayın Başkanım, o kanun içinde fırınlar, bazı yerler için gene saklıdır o hükümler.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?...

Buyurun Orgeneral Saltık.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, 2 nci maddenin (D) fıkrasında bir...

BAŞKAN — Yalnız 1 gün konmuş değil mi, 1 Ocak?...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır Sayın Başkanım, (C) değil, (D) fıkrasında yazış itibariyle bir basım hatası olduğundan, bir ufak düzeltme önereceğim tensip buyurulursa. Şöyle okuyayım :

«Ulusal, resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü resmi daire ve kuruluşlar tatil edilir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında ana ve ilkokullar...» Ondan sonrası «ve» bir daha olmuyor, «... ile törenlere iştirak eden kurumlar tatil edilir.» Yani, «ana ve ilkokullar»dan sonraki «ve»yi «ile» olarak değiştirirsek daha rahat bir Türkçe olacak.

Burada bir maruzatım daha olacak Başkanım.

Dini bayramlarda 3 günlük tatil esas idi; ama pratikte karşılaştığımız sıkıntılar bakımından, devlet dairelerinin bütünüyle 3,5 veya 4,5 günlük tatilden faydalanması prensip olarak kabul edildi ve böylece eğer tasvibinize mazhar olursa, kanunlaşacak. Ancak, evvel-den beri uygulanan, eğer tatil cuma günü biterse, ondan sonraki cumartesi veya eğer bu şekilde bayram tatilleri pazartesi günü öğleyin başlarsa, o pazartesi sabahı tatile dahil edilir, şeklinde bir yaklaşım getirmesi, pratikte çok defa uygulanan bir usulü kanunlaştırmış olduğundan kolaylık getirir diye düşünürüm.

Yüksek Heyetlerine arz ederim.

BAŞKAN — Ama, cumartesi yarım gün olduğuna göre idi o.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Yine cumartesi günleri yarım gün çalışan işçiler var. Nitekim, daha sonraki maddede onu konuşacağız; onun için «13.00'te başlayacak» diyoruz.

BAŞKAN — Onu konuşacağız.

Pazartesiye anlayamadım. Pazartesi başlarsa?..

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bayram, salı günü başlıyorsa, pazartesi öğleden sonra tatil veriyoruz. Pazartesi sabahtan öğleye kadar çalışmak zorunlu oluyor, ki oldu da bu geçen yıl mesela.

BAŞKAN — Oldu... Ama, azaltmaya gayret ediyoruz 'biz bu tatilleri, çoğaltıcı şeylere gitmeyelim. İyice azaltttık, şimdi de bir de çoğaltma...

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Çoğaltma değil amaç; ama cuma günü biterse bayram, cumartesi günü çalışan müesseselerde bayramı devam ettirip, pazar

gününün sonunda tamamen bitirmek, izin bakımından bazı kolaylıklar verir idi.

BAŞKAN — O eski kanunda var mı idi?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Vardı; eskiden «cuma günü tatilse, cumartesi günü de tatile devam edilir» hükmü vardı.

BAŞKAN — Onu koymakta fayda var. Hakikaten, yarım gün için şimdi, hele dini bayramlarda çok olur bu; cuma günü de dahildir, cumartesi, perşembe, çarşamba salıdan başlar cuma günü gelir; cumartesi günü de yarım gün için adamı getirtirler. O konabilir. Ama, pazartesi...

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Salı gününe gelen bayram için de aynı şey varit.

BAŞKAN — Salı, çarşamba, perşembe, cuma; ancak Kurban Bayramına gelebilir bu, Şeker Bayramı olamaz, 3,5 gündür o çünkü.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — 3,5 gün olunca, salı günü olabilir bayram ve pazartesi günü öğleden sonra bayram başlar.

BAŞKAN — Hayır, cumartesi de dahil olmaz onda.

ORAMİRAL NEJAT TÜMER — Cumartesi değil efendim, bayram salı günü başlarsa...

BAŞKAN — Olursa, o zaman pazartesi günü sabahdan başlar.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Pazartesi günü öğleden sonra başlar.

BAŞKAN — O eski kanunda yoktu, «pazartesi başlarsa» diye, değil mi?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hayır yoktu eski kanunda; «cuma günü bitirse, cumartesi dahildir» demektedir.

BAŞKAN — Yalnız o vardı.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Tensip ederseniz okuyayım efendim?

BAŞKAN — Evet.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Ek madde halinde : «Kanunda tayin edilen genel tatil günlerinin sonu cuma gününe tesadüf ettiği takdirde, müteakip cumartesi bütün gün tatil yapılır.»

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Cumar-tesi aslında tatil.

BAŞKAN — Çalışan işyerleri var, yani bazı fabrikalar var çalışır.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Evet, onlar için o.

BAŞKAN — O konabilir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Şimdi bu hüküm varken, dini bayramlar 3 ve 4 gün idi. Dini bayramlara yarımşar gün kondu, tabii salı günü başlayan dini bayramlarda...

BAŞKAN — Kaç senede bir olur?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Oldu geçen sene.

BAŞKAN — 5, 6, 7 senede bir.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Geçen sene, hancisi oldu hatırlamıyorum; ama biz karargâhtaydık, bazı arkadaşlara pazartesi izin verdik.

BAŞKAN — O zaman cumartesiden pazartesiye kadar devam etti.

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Bazı arkadaşlara öyle 10 günlük bir izin verdik efendim.

BAŞKAN — Onu müesseseler kendileri de idare edebilirler, herkes gitmez zaten; herkes gitmeyeceğine göre, gidenlere bir izin verir, o yarım günü dahil eder; ama diğerleri gelir yarım gün çalışır mı, çalışmaz mı, kıyamet kopmaz.

Öteki türlü, bir hak olur o.

Ama cuma günü doğrudur; cumaya gelirse, cumartesiyi dahil etmek lazım. Onu bu 2 noi maddenin sonuna mı koyacağız; yoksa ayrı bir fıkra halinde mi koyalım?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Eğer tensip ederseniz, «... tatil edilir» den sonra ayrı bir fıkra olarak koyalım Başkanım. Şöyle diyebiliriz : «Bu kanunda belirtilen Ulusal Bayram ve genel tatil günleri; Cuma günü akşamı sona erdiğinde müteakip Cumartesi gününün tamamı tatil yapılır.»

BAŞKAN — Önerge var mı?

ORGENERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Var Sayın Başkanım. «Bu kanunda belirtilen ulusal bayram ve genel tatil günleri pazartesi günü öğleden sonra başladığında, pazartesi gününün tamamı; cuma günü akşamı sona erdiğinde, müteakip cumartesi gününün tamamı» şeklinde idi, onu şimdi düzelterek sunuyorum.

BAŞKAN — Madde 2-D'yi ikinci paragrafı düzeltilmiş olarak okutuyorum :

«D - Ulusal, resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü resmi daire ve kuruluşlar tatil edilir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında ana ve ilkokullar ile, törenlere iştirak eden kurumlar tatil edilir.

'Bu kanunda belirtilen Ulusal Bayram ve genel tatil günleri; Cuma günü akşamı sona erdiğinde müteakip Cumartesi gününün tamamı tatil yapılır.

Mahiyetleri itibarıyla sürekli görev yapması gereken kuruluşların özel kanunlarındaki hükümler saklıdır.

29 Ekim günü özel işyerlerinin kapanması zorunludur.»

BAŞKAN — 2 no'lu maddeyi bu ilave ile oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 ncu maddeyi okuyunuz efendim.

MADDE 3. — A) Hafta tatili Pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere Cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar.

B) Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkân ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanununun Cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz.

C) 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlardaki hafta tatili ile ilgili hükümler saklıdır.

BAŞKAN — Evet, siz bu hafta tatilini 2 günden 1,5 güne indirmişsiniz, yani cumartesi gününü kaldırmışsınız.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, hafta tatili günü eski kanunumuzda da aslında pazar günü. «Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar» denmektedir. Cumartesi günü saat 13.00'te başladığına göre, 24.00'e göre 11 saat, pazar günü de 24 saat olduğuna göre 35 saat olmaktadır bu en az. Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun (c) fıkrasında beliren, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu ve 1475 sayılı İş Kanununda, malumu âliniz, cumartesi günü sabahından itibaren tatil öngörmektedir.

BAŞKAN — Orada oraya konuşmuş onlar... Evet...

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet:

(c) fıkrasında saklı tutulduğu için, cumartesi günü sabahdan veya cuma akşamından itibaren kamu kurumlarının tatile başlaması (c) fıkrası hükümlerine göre olmaktadır.

BAŞKAN — Bunu şimdi yanlış anlayacaklar; yani 1,5 güne indirildi zannedecekler.

ORGANERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Sayın Başkanım, eski kanun hükmünde de aynı şekilde kanunlaşmıştı. Ancak ondan sonra çıkan 657, 926 ve 1475 sayılı kanunlarla, cumartesi gününün bütünü tatil edildi. Biz bunları mahfuz tutuyoruz. Eğer emrederseniz, bu defa, «hafta tatili cumartesi ve pazar günüdür» dediğimiz takdirde...

BAŞKAN — Bunların hepsine teşmi edilecek.

ORGANERAL HAYDAR SALTİK (Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri) — Hafta tatilini cumartesi günü yapmayan unsurlar var, işçiler var. Özellikle sorduk; bu şekilde geniş bir kanun, bu sefer istisnaları koyacak içerisine, «şunlar şunlar hariçtir» deyip daha büyük bir zorluk yaratacak. O bakımdan, eskisini aynen muhafaza etmeyi arzu ettik; kamuoyuna ve TRT'de yapılacak açıklamada, bu hususta değişiklik yapılmadığını, bu akşam verilecek bildiriye belirtmek lazım.

BAŞKAN — Evet, bu hususu iyice belirtmek lazım.

ORGANERAL NURETTİN ERSİN — Bu (B) ile (C) fıkralarının yerlerini değiştirmek suretiyle, madde düzenlense esas hüküm başa gelmiş olur; «Yemek, içmek, giyinmek... filan, filan, cumartesi günleri uygulanmaz» fıkrası daha sonra gelir, daha da anlaşılabilir olur.

BAŞKAN — Olabilir, (B) ile (C)'nin yer değiştirmesi. «Şunlar şunlar saklıdır» deyip, ondan sonra «Yeme, içme...» diye devam eden kısmı koymak daha doğru hakikaten. Vaktiyle kanun yapılırken ters konuşmuş.

ORGANERAL NURETTİN ERSİN — O zaman izahta da kolaylıklar sağlar hemen akabinde gelir.

BAŞKAN — «13.00'te başlar»; ondan sonra hemen (B) fıkrası; «394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlardaki hafta tatili ile ilgili hükümler saklıdır» hemen arkasından gelirse, daha doğru olur tabii.

Onu bu şekliyle, yani önce A'yı ondan sonra (B) olarak (C)'yi; (C) olarak da (B)'yi yer değiştirecek okuyunuz.

«MADDE 3. — A) Hafta tatili pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar.

B) 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlardaki hafta tatili ile ilgili hükümler saklıdır.

C) Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkân ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanununun cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz.»

BAŞKAN — Evet, «394 sayılı Hafta Tatili Kanunundaki hükümler saklıdır» demekten neyi kastediyorsunuz, onda, bununla ilgili ne var?

CENGİZ BULUT (İhtisas Komisyonu Üyesi — İçişleri Bakanlığı Temsilcisi) — İzin verirseniz arz edeyim Sayın Başkanım.

394 sayılı Hafta Tatili Kanununda hafta tatili cuma günü olarak gösterilmiştir. Bu, 1924'te tedvin edilmiş bir kanundur; cuma günü olarak gösterilmiştir. 2739 sayılı Kanunun 3 ncü maddesiyle bu, pazar gününe getirilmiş ve 35 saatten az olmamak üzere, cumartesi gününden başlayacağı da hükme bağlanmıştır.

Ancak, bir kısım şeyler ki, burada belirttiğimiz yemek, içmek, giyinmek vesaire gibi şeyler satan dükkân ve mağazaların cumartesi gününün tümüyle açık olması kabul edilmiştir. Ondan sonra başka birtakım yerlerin ki, ben kanunu madde madde hepsini okuyabilirim...

BAŞKAN — Yani, o halde, 394 sayılı Kanunun numarası değişmemiş; kanun olarak 394 sayılı kalmış; yalnız perşembe ile cuma değiştirilmek suretiyle, cumartesi, pazara alınmıştır. Yoksa, kanunun tümü, diğer kısımları duruyor.

CENGİZ BULUT (İhtisas Komisyonu Üyesi - İçişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Evet Sayın Başkanım, duruyor.

BAŞKAN — Onun için «394 sayılı Hafta Tatili Kanunu saklıdır» dediniz.

CENGİZ BULUT (İhtisas Komisyonu Üyesi - İçişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Evet Sayın Başkanım.

BAŞKAN — 3 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?... Yoktur.

Maddeyi değiştirilerek okunmuş son şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

4 ncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 4. — Ulusal ve resmi bayramlarda yapılacak törenler Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve Kültür Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren engeç üç ay içinde yayımlanır.

BAŞKAN — 4 ncü madde, yeni konmuş bir madde herhalde, değil mi?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım.

Ulusal ve resmi bayram günlerinde yapılacak törenlerin her yerde, ülkenin içinde ve dışında kutlanmasında birlik ve beraberliği sağlamak için bir yönetmeliğin düzenlenmesi öngörülmüştür.

Arz ederim.

BAŞKAN — 4 ncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — 27 . 5 . 1935 tarihli ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile bu kanunda değişiklik yapan kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Bu, 27 Mayıs filan hepsini yürürlükten kaldırıyor, değil mi?

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Evet Sayın Başkanım.

Daha önce de arz ettiğim gibi bu 2739 sayılı Kanun birkaç defa değişikliğe uğramış. O kanunun bazı maddelerini değiştirmektense, yeni bir yasayı sunmuş zatiatilerine. O kalkmakla, onunla beraber 27 Mayıs da...

BAŞKAN — 1 Mayıs da...

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Ve o kanunda yapılmış olan diğer değişiklikler de kaldırılmış olacak.

BAŞKAN — Bu madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?..

Buyurun efendim.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Biraz evvel okuduğumuz ve (B) fıkrası olarak kabul ettiğimiz 394 sayılı Hafta Tatili Kanununu sayın Hükümet Temsilcisi izah ettiler. Şimdi o kanun yürürlükte. Acaba, bu maddede geçen şekilde «...tatiller hakkında kanun ile, bu kanunda değişiklik yapan kanunlar...» denilince yanlış bir anlama olmasın; bir irtibat var mı?

CENGİZ BULUT (İhtisas Komisyonu Üyesi - İçişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Efendim, bu kanunla, Hafta Tatili Kanunu arasında bir irtibat yok. Şu bakımdan yok efendim; 2739 sayılı Kanun, Hafta Tatili Kanunundan çok dah sonra çıkmasına rağmen, Hafta Tatili Kanunu değiştirilmemiş; sadece hafta tatili gününü, cuma gününden pazar gününe almıştır. Tek değişiklik o.

Şimdi 2739 sayılı Kanunu biz bu kanunla ortadan kaldırmış oluyoruz; 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu yine yürürlükte kalıyor.

BAŞKAN — Yani, «cumartesi ve pazarı buraya koyduğumuz için, şimdi artık 2739 sayılı Kanuna gerek kalmadı» diyorsunuz.

CENGİZ BULUT (İhtisas Komisyonu Üyesi İçişleri Bakanlığı Temsilcisi) — Kalmadı efendim, 2739'a gerek kalmadı.

ORGENERAL NURETTİN ERSİN — Yanlış bir anlamaya sebep olmasın; çünkü «Değişiklik yapan kanunlar» tabiri var, o bakımdan arz ettim.

KURMAY ALBAY CUMHUR EVCİL (İhtisas Komisyonu Başkanı) — Sayın Başkanım, 2739 sayılı Kanunla değişiklik yapılan kanunlar 1907 sayılı Kanun, 3466 sayılı Kanun, 221 sayılı Kanun ve gene 3466 sayılı Kanun; yürürlükten kalkan kanunlar bunlardır; bunlar meri kanunlara işlenmiştir. «2739 sa-

yılı Kanun ve onu değiştiren kanunlar» deyince, onların hepsini ihtiva etmektedir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — 5 nci madde üzerinde başka söz almak isteyen?.. Yoktur.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum :

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okuyunuz.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz almak isteyen var mı efendim?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, gündemimizde görüşülecek başka konu bulunmadığından, bilahara tespit edilecek gün ve saatte toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.10

MILLİ GÜVENLİK KONSEYİ

GÜNDEMİ

44 NCÜ BİRLEŞİM

17 Mart 1981 Salı

Saat : 14.30

I. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1. — 492 sayılı Harçlar Kanunu ve bu Kanunu değiştiren 27 . 3 . 1969 tarihli 1137 sayılı Kanun ile 21 . 11 . 1980 tarihli 2345 sayılı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (2/36) (S. Sayısı : 156)

2. — Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Ermeninin Beyan Edilmesine ilişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/51) (S. Sayısı : 166)

3. — 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/144) (S. Sayısı : 167)

4. — Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu. (2/41) (S. Sayısı : 168)

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. Sayısı : 156

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin'in 492 Sayılı Harçlar Kanununun 2345 Sayılı Kanunla Değişik (1) Sayılı Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu.
(2/36)

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

492 sayılı Harçlar Kanununun 2345 sayılı Kanunla Değişik (1) sayılı Tarifesinde değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ekte sunulmuştur.

Kanun teklifinin Millî Güvenlik Konseyi gündemine alınmasını emir ve tensiplerine arz ederim.

Nurettin ERSİN

Orgeneral

Kara Kuvvetleri Komutanı ve

Millî Güvenlik Konseyi Üyesi

GEREKÇE

492 sayılı Harçlar Kanununa ekli, Yargı Harçlarına ilişkin (1) sayılı tarifede yer alan suret harçlarında 2345 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle suretlerin beher sayfasından 75 lira harç alınması, uygulamada mükelleflere ağır mali külfet getirmesi gözönünde tutularak, bu miktar 25 liraya indirilmiştir.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

TC

Millî Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 2/36

Karar No. : 60

25 . Şubat 1981

MİLLİ Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Kara Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Nurettin Ersin'in «492 sayılı Harçlar Kanununun 2345 sayılı Kanunla Değişik (1) Sayılı Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Bilindiği gibi, 492 sayılı Harçlar Kanununda değişiklik yapan 2345 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle değişik yargı harçlarına ilişkin (1) sayılı tarifenin (D) diğer yargı harçları kısmının I nci Suret Harçları Bölü-

münde, suretlerden alınacak harçların her sayfası 75 lira olarak tespit edilmişti. Bu miktarın uygulamada mükelleflere ağır mali külfet getirdiği anlaşıldığından, değiştirilmesinde yarar görülmüş ve bu amaçla hazırlanmış olan teklif, Komisyonumuzca da uygun mütalaa edilerek, aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Mehmet KÂMILOĞLU

Üye
Doğan KAYRAN

Üye
Berki MELLİ

Üye
Bekir PEKER

Üye
Serpil ULUER

TEKLİF

492 Sayılı Harçlar Kanununun 2345 Sayılı Kanunla
Değişik (1) Sayılı Tarifesinde Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 492 sayılı Harçlar Kanununun, 2345 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle değişik Yargı Harçlarına ilişkin (1) sayılı tarifesinin (D) diğer Yargı Harçları kısmının 1 nci suret harçları bölümü aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

I — Suret Harçları :

a) İlâmın her sayfasının suretinden (Fotokopiler dahil) (25 TL.)

b) Mahkeme ve merci zabıtnameleri ve diğer evrakın beher sayfasının suretlerinden (Fotokopiler dahil) (25 TL.)

c) Avukatların tasdik ettiği vekaletname suretlerinden (Fotokopiler dahil) (25 TL.)

d) Sulh Hâkimi tarafından tasdik edilen vekaletname suretlerinden (Fotokopiler dahil) (25 TL.)

Resen verilmesi icap eden suretler hariç olmak üzere, ceza mahkemelerinden alınacak suretlerden de aynı harçlar alınır.

Yürürlük :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

492 Sayılı Harçlar Kanununun/2345 Sayılı Kanunla
Değişik (1) Sayılı Tarifesinde Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük :

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürütme :

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. Sayısı : 166

Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Bütçe - Plan Komisyonu Raporu. (1/51)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 101-650/09388

20 Kasım 1980

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına arzı Bakanlar Kurulunca 19.11.1980 tarihinde kararlaştırılan «Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend ULUSU

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Vergi idaresinin ve yargısının büyük bir iş hacmi altında bulunması sonucu ihtilafsız kamu alacaklarından vadesinde ödenmemiş olanların takibe alınması ve tahsil aşamasına getirilmesi ortalama altı ay; ihtilafı kamu alacaklarının ise vergi yargısından geçerek tahsil aşamasına gelmesi ortalama 6 yıl sürmektedir. Bu sürelerin uzunluğu milyarlarca liralık kamu alacağının sürüncemede kalmasına ve idarenin bunların işlemleriyle uğraşıp, tıkanmasına yol açmaktadır.

Bu nedenle vergi kanunlarında yapılacak değişikliklerle yeni bir uygulamaya yönelecek olan idarenin etkinliğe kavuşturulması açısından iş yükünün hafifletilmesi için takipli alacakların kısa sürede tasfiyesi zorunlu görülmektedir.

Öte yandan bu Kanunla, Vergi İtiraz Komisyonları ve Vergi Temyiz Komisyonunda birikmiş bulunan vergi ihtilafları geniş ölçüde tasfiye edileceği için, vergi reformu çerçevesinde düşünülen bağımsız vergi mahkemelerine eski ihtilafların olduğu gibi devredilmesi ve bu mahkemelerin daha kurulduğu gün büyük bir iş yükü altında kalması da önlenmiş olacaktır.

Bunların yanı sıra vergi denetiminin düşük bir oranda kalması sonucu beyan dışı kalmış servet unsurları ve vesikasız emtia mevcudunun önemli boyutlara ulaştığı ve vergilendirilemeyen kazançların ekonomik alanlar dışına kaydığı bir gerçektir. Getirilen düzenlemelerle gerek servet unsurlarından beyan dışı kalmış olanların gerekse vesikaya bağlanmadığı için kayıtlara intikal etmemiş emtianın belli oranda vergilendirilerek kayıtlara girmesi ve bu unsurlardan doğan kazançların ekonomik alanlara çekilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurları ile Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanunun kapsamı gerek 1 nci madde gerekse 2 nci maddede atıfta bulunan 12 nci maddeyle «Vergi Usul Kanunu kapsamına giren vergi, resim ve harçlar» olarak belirlenmiştir.

Bu kapsama giren vergi, resim ve harçlara ilişkin olarak kesilmiş ve henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezalarının tahsilinden alacak asıllarının kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün içinde ödenmesi halinde vazgeçilmesi öngörülmektedir. Böylece vergi mükelleflerine sağlanan teşvik unsuru ile sürünce-mede kalmış kamu alacaklarının Hazineye kısa sürede çekilmesi gerçekleşmiş olacaktır.

Mükellefler arasında adaleti sağlamanın zorunlu bir şartı olarak kanunun yürürlük tarihinden önce ödenmiş alacak asıllarına bağlı vergi cezalarından henüz tahsil edilmemiş olanların tahsilinden de vazgeçilmek-tedir.

Bu şekilde ödenmiş veya ödenecek olan alacak asılları için gecikme zammı da uygulanmayacaktır.

1 nci madde ile kanunun yürürlük tarihinden önce bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş vergi ceza-larından (usulsüzlük cezaları) henüz tahsil edilmemiş olanların tahsilinden vazgeçilmesi hükme bağlanmış ve yine adaletin bir zorunlu şartı olarak kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin bir alacak aslına bağlı olmayan vergi cezasının kesilmemesi öngörülmüştür.

Madde 2. — Kanunun 2 nci maddesiyle Vergi İtiraz Komisyonları, Vergiler Temyiz Komisyonu ve Da-nıştayda bulunan vergi ihtilaflarının kısa sürede tasfiye edilmesi amaçlanmaktadır. Buna göre mükellefler ih-tilafa konu olan vergi, resim ve harçları 1 nci maddede belirtilen süre içinde ödedikleri ve ihtilaftan vazgeç-tikleri takdirde bu alacak asıllarına bağlı vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilecek ve bu asıllar için gecikme zammı uygulanmayacaktır.

Madde kapsamına kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz itiraz süresi geçmemiş olan vergi, resim ve harçlar da alınmak suretiyle gereksiz yere ihtilaf yaratılması daha başlangıçta önlenmiş olmaktadır.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş alacak asıllarıyla ilgili olarak sürdürülen ihtilaf-lardan mükelleflerce vazgeçilmesi halinde henüz tahsil edilmemiş vergi cezaları ve gecikme zamlarının tah-silinden de vazgeçilmektedir.

Gerek 1 gerekse 2 nci madde ile tahsil edilmiş vergi cezaları ve gecikme zamları kapsam dışı tutulmakta ve iade sorunu bertaraf edilmektedir.

Madde 3. — Bu madde ile 1 ve 2 nci maddeler kapsamına giren kamu alacaklarının kısmen ödenmesi halinde kanunun benimsediği ilkeye paralel olarak ödenen kısma isabet eden vergi cezalarının tahsilinden vaz-geçilmekte ve bu şekilde ödenen kısma gecikme zammı uygulanmayacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 4. — Bu maddeyle getirilen düzenlemeye göre kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak ileriki yıllarda yapılacak incelemeler sonucunda kesilecek vergi cezaları, tahakkuk ettirilecek alacak asıllarının 30 gün içinde ödenmesi şartıyla aranmayacaktır.

Madde 5. — Bu madde mükelleflerin ihtilaftan vazgeçmesinin tabii bir sonucu olarak idarenin de ihtilaf-tan vazgeçmesini sağlamaya yöneliktir.

Madde 6. — Kanunun 6 nci maddesiyle, kapsadığı dönemler içinde düşük matrah beyan etmiş olan mü-kelleflerin 1 nci maddede anılan süre içinde pişmanlık talebiyle verecekleri beyannameler üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilecek vergiyi aynı sürede ödemeleri halinde pişmanlık zammına muhatap olmayacakları hükme bağlanmıştır.

Böylece mükellefler önceki dönemlerde hiç beyan etmemiş veya eksik beyan etmiş oldukları matrahları bir teşvik unsuru da getirilerek beyana davet edilmiş olmaktadır.

Madde 7. — Bu madde ile güdülen amaç, mükelleflerin özellikle süre kazanmak açısından sürdürdükleri ihtilafları sona erdirmek ve aynı amaçla yeni ihtilaf yaratmalarını önlemektir.

Madde 8. — Bu maddede ihtilafli alacaklar ile 6 nci madde uyarınca pişmanlıkla beyanda bulunacak mükelleflerin ödeyecekleri vergilerden bir indirim yapılması suretiyle anılan maddelerle getirilen teşvik un-suru daha da özendirici bir niteliğe kavuşturulmuştur.

Madde 9. — Bu maddeyle vergisi ödenmemiş kazançlardan oluşup servet bildirimlerine girmemiş fonların ekonomiyeye yönelmesini sağlamak amacıyla düşük nispette bir vergileneyle beyan edilmesine imkân verilmektedir.

Madde 10. — Bu maddeyle ticari servet dışındaki servet unsurlarının beyanına imkân veren 10 ncu maddeye paralel olarak, vergisi ödenmemiş kazançlardan oluşan ve kayıtlarda yer almayan ticari servetin de düşük bir nispette vergilendirilmesi suretiyle kayıtlara intikalinin sağlanması ve bu suretle söz konusu emtia'nın satışı sonucunda elde edilecek kazancın vergilendirilmesi amacı güdülmektedir.

Madde 11. — Bu maddeyle cebren tahsilat rızaen ödeme hükmünde kabul edilerek bu şekilde tahsil edilen kamu alacakları da kanun kapsamına alınmıştır.

Madde 12. — Bu maddeyle Vergi Usul Kanununun 5 nci kitabına atıf yapılmak suretiyle ihtilaftan ne anlaşılması gerektiği tanımlanmaktadır.

Madde 13. — Bu maddeyle kanunun kapsamı, beyan üzerine tahakkuk ettirilen vergiler için 30.11.1980 tarihine kadar verilmesi gereken beyannameler ile sınırlandırılmıştır.

Madde 14. — Bu madde kanunun 1.12.1980 tarihinde yürürlüğe gireceğini hükme bağlamaktadır.

Madde 15. — Bu madde kanunun Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceğini hükme bağlamaktadır.

Bütçe - Plan Komisyonu Raporu

T. C.

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No. : 1/51

Karar No. : 63

16 Mart 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve 20 . 11 . 1980 tarihinde Bakanlar Kurulunca Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına arz olunan «Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı» Komisyonumuzca incelenmiştir.

Vergi idaresinde, ihtilaflı kamu alacakları, vergi yargısında büyük bir iş hacminin meydana gelmesine neden olurken, diğer yandan, büyük miktarları bulan kamu alacaklarının zamanında tahsil edilememesine, sürüncemede kalmasına ve bu işlerle uğraşan vergi dairelerinin iş hacmi nedeniyle tıkanmasına sebep olmaktadır.

Ekonominin sağlıklı işlemesini sağlayacak düzenlemelere gidilmesi, idarenin etkinliğe kavuşturulması, iş yükünün azaltılması ve takipli alacakların kısa sürede sonuca götürülmesi, zaman geçirilmeden çözümü gereken sorunların başında gelmektedir.

Bu amaca yönelik olarak hazırlanmış bulunan ve Vergi İtiraz Komisyonları ile Vergiler Temyiz Komisyonunda biriken ihtilafların geniş ölçüde tasfiyesi, beyan dışı kalmış servet unsurlarıyla vesikasız emtia mevcudunun önemli boyutlara ulaştığı ve vergi dışı kalması nedeniyle bunların vergilendirilmesi hususunda yeni düzenlemeler getirilmesi konularını içeren tasarı yukarıdaki görüşlerin ışığı altında olumlu bulunarak madde-lerinin incelenmesine geçilmiş ve Komisyonumuzun görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Tasarının 1 nci maddesinde yer alan son fıkra kaldırılmış, böylece kanunun ileniki yıllarda uygulanması esası terk edilerek, süreli bir kanun haline dönüştürülmesi sağlanmıştır.

Kaldırılan bu fıkra yerine tasarının 3 ncü maddesinde yer alan kısmen ödemeye ilişkin düzenleme, 1 nci maddeye 4 ncü fıkra olarak eklenmiştir.

Diğer yandan kesinleşmiş kamu alacakları için tahakkuk etmiş vergi cezalarının tamamen silinmesinden sarfı nazar edilerek % 10 oranında ceza alınması öngörülmüştür.

Tasarının 2 nci maddesine eklenen 3 ncü fıkra ile ihtilafli kamu alacakları için tarhiyatın bulunduğu en son safha itibariyle belirlenmiş olan miktar ödemeye esas alınarak madde metnindeki «Henüz tahsil edilmemiş bulunan» ibaresi çıkarılmış, bu suretle ihtilafı devam ettirdiği halde vergi ve cezayı ödemiş bulunan mükelleflerle henüz böyle bir ödeme yapmamış mükellefler arasındaki eşitsizliğin giderilmesi sağlanmıştır.

Ayrıca tasarının 3 ncü maddesindeki kısmen ödeme esaslı 1 nci maddeye alınmış olduğundan maddede yer alan ihtilafli kamu alacakları açısından ceza ve gecikme zammı silinmesinden faydalanma imkânı borcun tamamen ödenmesi haline hasredilmiş olmaktadır.

Tasarının 3 ncü maddesindeki hüküm, 1 nci maddenin 4 ncü fıkrası olarak düzenlenmiş olduğundan metinden çıkartılmış, tasarının 5 nci maddesi 3 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 4 ncü maddesi, kanunun süreli bir şekle dönüştürülmesi nedeniyle metinden çıkartılmış, tasarının 6 ncü maddesi 4 ncü madde olarak kabul edilmiştir. Ancak, aynı maddede geçen «1 nci maddede belirtilen süre» ibaresi yerine «31 . 8 . 1981 tarihine kadar» ibaresi getirilmek suretiyle ifadelerde bütünlük sağlanmıştır.

Tasarıdaki 7 nci madde; Kanunun süreli bir niteliğe kavuşturulması ve kendini haklı görerek ihtilafı sürdürmek isteyen mükellefin, bu hakkının elinden alınmaması maksadıyla metinden çıkartılmıştır.

Tasarının 8 nci maddesi de; vergi indiriminin mükellefler nezdinde vergi ahlakını zedeleyici bir temayül yaratabileceği düşüncesiyle metinden çıkartılmıştır.

5 nci maddenin 3 ncü madde olarak düzenlenmesi sonucu, tasarıdaki 9 ncu madde 5 nci madde olarak bazı değişikliklerle kabul edilmiştir.

Maddenin 1 nci fıkrası daha kolay anlaşılabilir şekilde yeniden düzenlenmiş; ek servet bildiriminde yer alabilecek unsurlara hazine bonoları eklenmiş; Devlet tahvillerinin her an paraya çevrilebilme vasfı dikkate alınarak «Her an paraya çevrilebilir» ibaresi metinden çıkartılmıştır. Servet bildirimlerinde gösterilen tahvil ve bonoların bir yıl süre ile bankalarda bloke edilmesi, şartına «bankalardan alınacak blokaja ait bir yazının vergi dairesine ibrazı» ibaresi de eklenmiştir.

Ek servet bildirimlerinde meydana gelecek farklara ilişkin olarak tasarıda yer alan «net servet değeri artışları» ibareleri «servet artışları» ibarelerine dönüştürülmek suretiyle yanlış anlaşılmalara yol açacak ibarelerden arındırılmıştır. Aynı maddedeki % 10 vergilendirme oranı hazinenin vazgeçmiş olduğu meblağların nitelik ve nicelikleri gözönüne alındığında düşük bulunmuş ve % 20'ye çıkartılmıştır.

Tahakkuk ettirilen vergilerin 1981 takvim yılı içinde Maliye Bakanlığınca tespit edilecek iki eşit taksitte ödenmesi hükmünde yer alan «1981 takvim yılı» ibaresi «1981 mali yılı» olarak değiştirilmiştir. Böylece, 1981 yılında uygulamaya konulan yeni vergi kanunlarında getirilmiş bulunan ek ödeme hükümleri dolayısıyla ortaya çıkacak ödeme ve tahsil güçlükleri açısından Maliye Bakanlığınca ve mükelleflere iki aylık süre daha tanınmış olmaktadır.

Maddenin son fıkrasında, idarenin esasen sahip olduğu genel hükümlere göre inceleme ve işlem yapma yetkisi belirtilmektedir. Bu hüküm esasen idarenin sahip olduğu yetkiler içerisinde olduğundan metinden çıkarılmıştır.

Aynı maddeye 1979 yılı itibariyle servet bildiriminde bulunmamış olan mükelleflerin sorunlarını da çözücü bir hüküm eklenmiştir.

Tasarının 10 ncu maddesi 6 ncü madde olarak ve birinci fıkra başındaki «Gelir (Adi, Kolektif ve Adi Komandit Şirketleri dahil) ve» ibaresi «Gelir vergisi mükellefleri (Adi, Kolektif ve Adi Komandit Şirketleri dahil) ile» ibaresi şekline dönüştürülerek ve «Alış vesikaya bağlanmamış her türlü emtiayı» ibaresi de «kayıtlarında yer almayan her türlü emtiayı» şeklinde düzenlenerek madde metnine açıklık getirilmiştir.

Yine, birinci fıkrada yapılan değişiklikte kayıtsız emtianın yanısıra, aynı durumdaki sabit kıymet ve demirbaşların da beyan edilmesi esaslı getirilmiş ve sözkonusu unsurların muhasebeleştirme esasları belirlenmiştir.

Beyan olunacak stok emtia için uygulanacak vergi oranı % 10'dan % 20'ye yükseltilmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan «incelemeler sırasında maliyet bedelinin yüksek gösterildiğinin tespiti halinde (kasdın mevcudiyeti hariç) ceza uygulanmaz» hükmü, bu durumda mükellefler adına cezalı tarhiyatın yapılabilmesini sağlamak için madde metninden çıkarılmıştır.

7 nci madde ile, tahsil edilmiş bulunan tecil faizlerinin iadeye konu olmasının önlenmesi amacıyla, tasarıda bulunmayan yeni bir hüküm getirilmiştir.

Tasarıda yer alan 11 ve 12 nci madde hükümleri birbirleri ile olan ilişkisi nedeni ile birleştirilerek 8 nci madde olarak yeniden düzenlenmiştir.

Tasarının 13 ncü maddesi tarih değişikliği yapılarak 9 ncu madde olarak kabul edilmiştir.

Tasarının 14 ncü maddesi 10 ncu madde olarak kabul edilmiş ve yürürlük tarihi yayımı tarihine bağlanmıştır.

Tasarının 15 nci maddesi 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Milli Güvenlik Konseyinin tasviplerine arz olunur.

Başkan
Hüsnü KÜÇÜKAHMET
Em. Amiral

Kâtip Üye
Turhan AKPORAY
Mly. Kd. Alb.

Üye
Güven BOŞGELMEZ

Üye
Berki MELLİ

Başkan Yardımcısı
Tanju ERDEM
Dz. Kd. Kur. Alb.

Kâtip Üye
Tahsin EKİNCİ
Mly. Kd. Bnb.

Üye
Mehmet KÂMILOĞLU

Üye
Bekir PEKER

Başkan Yardımcısı
Haşmet YURTAL
Mly. Kd. Alb.

Üye
Nazmi BİLGİÇ

Üye
Doğan KAYRAN

Üye
Serpil ULUER

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarih ten önce Vergi Usul Kanununun kapsamına giren vergi, resim ve harçlara ilişkin olarak kesilmiş ve henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezaları, bağlı buldukları vergi, resim ve harçların kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması veya yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün içinde ödenmesi halinde tahsil edilmez. Bu şekilde ödenecek olan vergi, resim ve harçlar için gecikme zammı uygulanmaz.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar vadesi geldiği halde henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi, resim ve harçların birinci fıkrada yazılı süre içinde ödenmesi halinde bu kamu alacaklarına ilişkin gecikme zamları aranmaz.

Kanunun yürürlük tarihinden önce bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş olup da henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.

Kanunun kapsamına giren dönemlere ilişkin olarak vergi aslına bağlı olmayan vergi cezası kesilmez.

MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ihtilafli hale getirilmiş veya kanunun yürürlüğe girdiği tarihte itiraz süresi henüz geçmemiş olan vergi, resim ve harçların 1 nci maddede yazılı süre içinde ödenmesi halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi veya yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla), bu alacak asılların bağlı olup da henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezaları ile gecikme zamları aranmaz.

Vergi, resim ve harçların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi ve yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla) bu alacak asıllarına bağlı olan vergi cezaları ve gecikme zamlarından henüz tahsil edilmemiş olanlarının tahsilinden vazgeçilir.

MADDE 3. — 1 ve 2 nci maddelerde yazılı şartlara uyulmak suretiyle vergi, resim ve harçların kısmen ödenmesi halinde, ödenen kısma isabet eden ve henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi cezaları (usulsüzlük cezası hariç) ve gecikme zamları aranmaz.

MADDE 4. — Bu kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak kanunun yürürlük tarihinden sonra kesilecek vergi cezaları; bağlı buldukları vergi, resim ve harçlar, ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren 30 gün içinde ödenmek ve hiç bir suretle ihtilaf yaratılmamak şartıyla tahsil edilmez.

MADDE 5. — Yukarıdaki maddelerde yazılı şartlara uygun olarak ödeme yapılması ve her türlü ihtilaf-tan mükelleflerce vazgeçilmesi halinde, idarece de ihtilaf yaratılmaz ve yaratılmış ihtilaflar sürdürülmez.

MADDE 6. — Bu kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, Vergi Usul Kanununun 371 nci maddesine göre, 1 nci maddede belirtilen sürede pişmanlık talebinde bulunularak beyan edilen matrahlar üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, resim ve harçların (Emlak Vergisi hariç) tamamı aynı süre içinde ödendiği takdirde pişmanlık zammı aranmaz.

MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra ihtilafı sürdüren veya henüz itiraz süresinin geçmemiş olması nedeniyle yeni ihtilaf ihdas eden mükelleflerden; kesinleşecek yargı mercii kararlarına göre tahakkuk ettirilecek vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin vergi cezaları % 30 fazlası ile tahsil olunur.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU METNİ

Tahsilatın Hızlandırılması ve Beyan Dışı Kalmış Servet Unsurlarıyla Vesikasız Emtianın Beyan Edilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Vergi Usul Kanununun kapsamına giren vergi, resim ve harçların bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması veya 31 . 8 . 1981 tarihine kadar ödenmesi halinde, bu alacak asıllarına bağlı vergi cezalarının % 90'ı tahsil edilmez. Ancak, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce ödenmiş bulunan vergi cezalarının % 10'u aşan miktarı mükelleflere iade edilmez. Tahsil edilmiş bulunan vergi cezasının % 10'un altında kalması halinde ise cezası % 10'a tamamlanır. Bu ceza indiriminden yararlanabilmek için indirimden artakalan cezaları 31 . 8 . 1981 tarihine kadar ödenmesi şarttır. Bu şekilde ödenecek olan vergi, resim ve harçlar için gecikme zammı uygulanmaz.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar vadesi geldiği halde henüz tahsil edilmemiş bulunan vergi, resim ve harçların birinci fıkrada yazılı süre içinde ödenmesi halinde bu kamu alacaklarına ilişkin gecikme zamları aranmaz.

Kanunun yürürlük tarihinden önce bir vergi aslına bağlı olmaksızın kesilmiş olup da henüz tahsil edilmiş bulunan vergi cezalarının tahsilinden vazgeçilir.

Bu maddede yazılı şartlara uyulmak suretiyle vergi, resim ve harçların kısmen ödenmesi halinde ödenen kısma isabet eden vergi cezaları (usulsüzlük cezası hariç) ve gecikme zamları aranmaz.

MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ihtilafli hale getirilmiş veya kanunun yürürlüğe girdiği tarihte itiraz süresi henüz geçmemiş olan vergi, resim ve harçların 1 nci maddede yazılı süre içinde ödenmesi halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi veya yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla), bu alacak asıllarına bağlı vergi cezaları ile gecikme zamları aranmaz.

Vergi, resim ve harçların bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ödenmiş olması halinde (ihtilaftan vazgeçilmesi ve yeni ihtilaf yaratılmaması şartıyla) bu alacak asıllarına bağlı olan vergi cezaları ve gecikme zamlarının tahsilinden vazgeçilir.

Ödenecek vergi, resim ve harç asıllarının tespitinde, kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibariyle tarhiyatın bulunduğu en son safhada belirlenmiş olan miktar esas alınır.

MADDE 3. — Tasarının 5 nci maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu Kanunun kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, Vergi Usul Kanununun 371 nci maddesine göre 31.8.1981 tarihine kadar pişmanlık talebinde bulunularak beyan edilen matrahlar üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, resim ve harçların (Emlak Vergisi hariç) tamamının aynı süre içinde ödenmesi halinde pişmanlık zammı aranmaz.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 8. — Bu kanunun 2 (ihtirazi kayıtla verilen beyannameler üzerine ihtilaf yaratılmış olanlar ile kanunun yürürlüğe girdiği tarihte henüz itiraz süresi geçmemiş olanlar hariç) ve 6 ncı maddeleri kapsamına giren vergi, resim ve harçlar, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde ödendiği takdirde % 20; 60 gün içinde ödendiği takdirde % 10 noksanı ile tahsil olunur.

Şu kadar ki; yukarda gösterilen indirim hadlerine, 1979 vergilendirme dönemine ilişkin tarhiyatlarda % 5; 1980 vergilendirme dönemine ilişkin tarhiyatlar da % 15 eklenir.

MADDE 9. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 114 ncü maddesi gereğince servet bildiriminde bulunmak mecburiyetinde olan gerçek kişiler, bir defaya mahsus olmak üzere, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 90 gün içinde, daha önce herhangi bir nedenle 31 . 12 . 1979 tarihi itibariyle mevcut olduğu halde verilen servet bildirimlerinde yer almayan veya gerçek değerlerinin altında yer almış bulunan ve ticari servet dışında kalan servet unsurlarından münhasıran aşağıda sayılanlar ile ilgili olarak tevsik etmek şartıyla ek bir servet bildirimini verebilirler. Ek servet bildirimini ile beyan edilebilecek servet unsurları şunlardır.

1. Gayrimenkul mallarla, gayrimenkul olarak tescil edilen haklar,
2. Kara, deniz ve hava nakil vasıtaları,
3. İcra veya dava safhasındaki alacaklar,
4. Nama yazılı hisse senetleri ve tahviller,
5. Tasarruf mevduatları,
6. Her An Paraya Çevrilebilir Devlet Tahvilleri (Ek servet bildirimini ile beyan edilecek bu tahvillerin 31.12.1979 tarihi itibariyle verilmiş servet bildirimlerinde gösterilen tahvillerle birlikte bankalarda bir yıl süreyle bloke edilmesi şarttır. Bankalar, mükelleflerin bu konudaki müracaatlarını yerine getirmeye mecburdurlar).

Bu şekilde verilecek ek servet bildirimlerinde, 1979 takvim yılı için verilmiş bulunan servet bildirimlerine nazaran meydana gelecek net servet değeri artışları, önceki yılların vergilendirilmemiş gelirleri olarak % 10 oranında Gelir Vergisine tabi tutulur. Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi, 1981 takvim yılı içinde ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette gelir vergisinden mahsup edilemez.

Bu hükümlere göre, ek servet bildirimini verecek olanların 1979 ve daha önceki yıllarda vermiş oldukları servet bildirimleri üzerinde yapılacak incelemelerde tespit edilecek servet farklarının, ek servet bildiriminde o döneme ait olarak bildirilen ve vergilendirilen kısmı aşan miktarı genel hükümler çerçevesinde tarhiyat konusu yapılır.

Ek servet bildirimini vermemiş olan mükelleflerin 1979 ve daha önceki yıllarda vermiş oldukları servet bildirimleri üzerinde yapılacak incelemeler hakkında genel hükümler uygulanır.

MADDE 10. — Gelir (Adi, Kollektif ve Adi Komandit şirketler dahil) ve kurumlar vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere işletmelerinde mevcut olduğu halde alış vesikaya bağlanmamış her türlü emtiayı (kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlarda kıymetli maden, menkul kıymet, ziynet eşyası hariç), bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 30 gün içinde vergi dairelerine yazıyla bildirmek ve maliyet bedeli (maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedel) ile değerlendirmek suretiyle 1980 hesap dönemi sonu stoku olarak defterlerine intikal ettirebilirler. Bu şekilde oluşacak kâr mükelleflerin anılan hesap dönemine ilişkin kazançlarına dahil edilmeyerek % 10 oranında vergiye tabi tutulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi 1981 takvim yılı içinde Maliye Bakanlığınca belli edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiç bir surette gelir ve kurumlar vergisinden mahsup edilemez.

İdarenin bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tutma hakkı mahfuzdur. İncelemeler sırasında maliyet bedelinin yüksek gösterildiğinin tespiti halinde (kastın mevcudiyeti hariç) ceza uygulanmaz.

(Bütçe Plan Komisyonu Metni)

MADDE 5. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 114 ncü maddesi gereğince servet bildiriminde bulunmak mecburiyetinde olan gerçek kişiler, daha önce herhangi bir nedenle 31.12.1979 tarihi itibariyle mevcut olduğu halde verilen servet bildirimlerinde yer almayan veya gerçek değerlerinin altında yer almış bulunan ve ticari servet dışında kalan servet unsurlarından münhasıran aşağıda sayılanlar ile ilgili olarak tevsik etmek şartıyla bir defaya mahsus olmak üzere 31.8.1981 tarihine kadar ek bir servet bildirimini verebilirler. Servet bildirimini ile beyan edilebilecek unsurlar şunlardır :

1. Gayrimenkul mallarla, gayrimenkul olarak tescil edilen haklar,
2. Kara, deniz ve hava nakil vasıtaları,
3. İcra veya dava safhasındaki alacaklar,
4. Nama yazılı hisse senetleri ve tahviller,
5. Tasarruf mevduatları,
6. Devlet tahvilleri veya Hazine bonoları (Ek servet bildirimini ile beyan edilecek bu tahvil ve bonoların 31.12.1979 tarihi itibariyle verilmiş servet bildirimlerinde gösterilen tahvil ve bonolarla birlikte bankalarda bir yıl süreyle bloke edilmesi ve bankalardan alınacak blokaja ait bir yazının vergi dairesine ibrazı şarttır. Bankalar, mükelleflerin bu konudaki müracaatlarını yerine getirmeye mecburdurlar.)

Bu şekilde verilecek ek servet bildirimlerinde, 1979 takvim yılı için verilmiş bulunan servet bildirimlerine nazaran meydana gelecek servet artışları, önceki yılların vergilendirilmemiş gelirleri olarak % 20 oranında vergiye tabi tutulur. 31.12.1979 tarihi itibariyle servet bildiriminde bulunmamış olanlar 31.8.1981 tarihine kadar servet bildiriminde buldukları takdirde, bu servet bildirimlerinde tarh zamanı içinde vermiş oldukları son servet bildirimine nazaran meydana gelecek servet artışlarından geçmiş dönemlerde beyan ettikleri gelirlerle (bu döneme ilişkin giderler de dikkate alınmak suretiyle) fazlası mümkün olmayan miktarı kendileri belirler ve bu miktar yukarıda sözü edilen % 20 oranında vergiye tabi tutulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi, 1981 mali yılı içinde ve Maliye Bakanlığınca tespit edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette Gelir Vergisinden mahsup edilemez.

Bu hükümlere göre, servet bildirimini verecek olanların 1979 ve daha önceki yıllarda vermiş oldukları servet bildirimleri üzerinde yapılacak incelemelerde tespit edilecek servet farklarının, yeni servet bildiriminde o döneme ait olarak bildirilen ve bu Kanun gereğince vergilendirilen kısmı aşan miktarı genel hükümler çerçevesinde tarhiyat konusu yapılır.

MADDE 6. — Gelir Vergisi mükellefleri (Adi, Kolektif ve Adi Komandit Şirketler dahil) ile Kurumlar Vergisi mükellefleri, bir defaya mahsus olmak üzere işletmelerinde mevcut olduğu halde kayıtlarında yer almayan her türlü emtiayı (kuyumcular, sarraflar ve menkul kıymet alım satımıyla uğraşanlar dışında kalanlarda kıymetli maden, menkul kıymet, ziynet eşyası hariç) sabit kıymetleri ve demirbaşları bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 60 gün içinde vergi dairelerine bir stok beyannamesiyle bildirmek ve maliyet bedeli (maliyet bedeli bilinmiyorsa alış tarihindeki rayice göre tahmin olunacak bedel) ile değerlendirmek suretiyle defterlerine intikal ettirebilirler. Bu şekilde beyan olunacak stok emtia % 20 oranında vergiye tabi tutulur.

Bu suretle tahakkuk ettirilen vergi 1981 mali yılı içinde Maliye Bakanlığınca belli edilecek iki eşit taksitte ödenir. Ödenen bu vergi hiçbir surette Gelir ve Kurumlar Vergisinden mahsup edilemez.

Bilanço esasına göre defter tutan mükellefler, bu Kanun hükümleri uyarınca aktiflerine kaydettikleri emtia ile sabit kıymetler için iki ayrı özel karşılık hesabı açarlar. Emtia için açılan karşılık, ortaklara dağıtılma-

MADDE 11. — Bu Kanunun uygulanmasında cebren tahsilat rızaen ödeme hükmündedir.

MADDE 12. — Bu Kanunda geçen ihtilaf tabiri, Vergi Usul Kanununun 5 nci kitabında yer alan vergi ihtilaflarını ifade eder.

MADDE 13. — Bu Kanun hükümleri, 30.11.1980 tarihinden sonra verilmesi gereken beyannameler üzerinden tarh edilecek vergiler hakkında uygulanmaz.

MADDE 14. — Bu Kanun 1 . 12 . 1980 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 15. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

B. Uluşu

Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. <i>Z. Baykara</i>	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. <i>T. Özal</i>	Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. İ. Öztrak</i>	Devlet Bakanı <i>M. Özgüneş</i>
Devlet Bakanı <i>Prof. Dr. M. N. Özdaş</i>	Adalet Bakanı <i>C. Mentek</i>	Milli Savunma Bakanı <i>Ü. H. Bayülken</i>	İçişleri Bakanı <i>S. Çetiner</i>
Dışişleri Bakanı <i>İ. Türkmen</i>	Maliye Bakanı <i>K. Erdem</i>	Milli Eğitim Bakanı <i>H. Sağlam</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Dr. T. Önalp</i>
Ticaret Bakanı <i>K. Cantürk</i>	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı <i>Prof. Dr. N. Ayanoglu</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı <i>R. Baturalp</i>	Ulaştırma Bakanı <i>N. Özgür</i>
Tarım ve Orman Bakanı <i>Prof. Dr. S. Özbek</i>	Çalışma Bakanı <i>Prof. Dr. T. Esener</i>	Sanayi ve Teknoloji Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>	Ener. ve Tabii Kay. Bakanı <i>S. Bingöl</i>
Turizm ve Tanıtma Bakanı <i>İ. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>Dr. Ş. Tüten</i>	Köy İşleri ve Koop. Bakanı <i>M. R. Güney</i>	Gençlik ve Spor Bakanı <i>V. Özgül</i>
	Sosyal Güvenlik Bakanı <i>S. Şide</i>	Kültür Bakanı <i>C. Baban</i>	

(Bütçe Plan Komisyonu Metni)

sı veya teşebbüsün tasfiyesi halinde ayrıca vergilendirilmemek üzere) sermayenin bir cüz'ü, sabit kıymetler için olanı da birikmiş amortisman addolunur.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükellefler söz konusu emtiayı defterlerine emtia girişi olarak kaydederler. Sabit kıymetlerle demirbaşların ise envantere alınmasıyla yetinilir.

İdarenin, bu beyanları fiili inceleme ve değerlendirmeye tabi tutma hakkı mahfuzdur.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerinden faydalanan mükelleflerden tahsil edilmiş bulunan tecil faizleri iade edilmez.

MADDE 8. — Bu Kanunun uygulanmasında cebren tahsilat rızaen ödeme hükmündedir.

Bu Kanunda geçen ihtilaf tabiri, Vergi Usul Kanununun 5 nci kitabında yer alan vergi ihtilaflarını ifade eder.

MADDE 9. — Bu Kanun hükümleri, 31.12.1980 tarihinden sonra verilmesi gereken beyannameler üzerinden tarh edilecek vergiler hakkında uygulanmaz.

MADDE 10. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Tasarının 15 nci maddesi, 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ S. Sayısı : 167

6559 Sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve İhtisas Komisyonu Raporu. (1/144)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 101/733/07898

23 Şubat 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 20 . 2 . 1981 tarihinde kararlaştırılan «6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend Ulusu

Başbakan

G E R E K Ç E

1955 tarih ve 6559 sayılı Kuruluş Kanununa sahip bir İktisadi Devlet Teşekkülü bulunan Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğünün merkezi, Kanuna göre Karabük'tür. 1955 yılından bu yana geçen zaman içerisinde İşletmeye ait tesisler tevsi edilmiş, yurt sathında yaygın yeni müesseseler kurulmuş ve kurulmakta bulunmuştur.

Ezcümle; İşletme Genel Müdürlüğüne bağlı olarak Karabük'te, İskenderun'da, Divriği'de, müesseseler kurulmuş, yüksek fırın adetleri artırılmış, kok fırınları, çelik ocakları, haddehane ve benzeri yeni tesisler meydana getirilmiştir. Sivas Demir Çelik Müessesesi ile beşinci Demir Çelik Tesisleri için de çalışmalar sürdürülmektedir. İşletme Genel Müdürlüğünün yurt sathına yayılan bu müesseseleşme hizmet ve faaliyetleri, ortak bir merkezden ve Ankara'daki çeşitli kuruluş ve bakanlıklarla yakın münasebet içinde bir yönetim icabettirmektedir.

Bu sebeplerle, İşletmenin idare merkezinin Karabük'ten Ankara'ya nakledilmesi, idari ve ekonomik bakımlardan faydalı görülmektedir.

Tasarı bu maksatla hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu Kanun Tasarısı ile, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri hakkındaki 6559 sayılı Kanunun 1 nci maddesi değiştirilmekte ve teşekkülün merkezi Ankara'ya alınmaktadır. Bu arada 1 nci madde, teşekkülün görev, yetki ve sorumluluklarında bir değişiklik yapmadan sadece, Bakanlar Kurulu Kararıyla izafe edilen İktisadi Devlet Teşekkülü vasfını kanunlaştırmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Tasarının; 1 nci maddesi ile 6559 sayılı Kanunun 1 nci maddesi değiştirilmekte, 2 nci maddesi ile uygulanması gösterilmekte ve 3 ncü maddesi ile de yürürlüğe gireceği tarih tespit edilmektedir.

İhtisas Komisyonu Raporu

TC

Millî Güvenlik Konseyi

İhtisas Komisyonu

Esas No. : 1/144

Karar No. : 32

16 Mart 1981

Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına

«6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin de katıldığı toplantıda Komisyonumuzda incelenmiştir.

Tasarı üzerinde yapılan görüşmelerde; Teşekkülün kuruluşundan bu yana yurt sathına yayılan müesseseleşme hizmet ve faaliyetlerinin, idari ve ekonomik bakımdan, Ankara'da çeşitli kuruluş ve Bakanlıklarla yakın bir münasebet içinde ortak bir merkezden yönetimini gerektirdiği, bu nedenlerle Karabük'te olan merkezini Ankara'ya alınmasında fayda mütalaa edilen Hükümet Gerekçesinin haklı nedenlere dayandığı müşahade edilmiştir.

Tasarının 1 nci maddesinin 1 nci ve 2 nci fıkralarında, Teşekkülün, düzenli işliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü olarak kurulduğu belirlenmekte ve 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekülleriyle Müesseseleri ve İştirakler Hakkındaki genel kanun hükümleri saklı olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmaktadır.

Tasarının 1 nci maddesinin 3 ncu fıkrasındaki «Merkezi Ankara'dadır.» ibaresi; madde kapsamını bozmadan maddeye açıklık vermek amacıyla «Teşekkülün merkezi Ankara'dadır.» şeklinde değiştirilmesi tensiplerine sunulmaktadır. Aynı fıkra da teşekkülün kısa adının (T.D.Ç.) olduğu hükme bağlanmıştır. Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen bu kuruluş rumuzunun 6559 sayılı Kanunun diğer maddelerindeki kuruluş rumuzlarını da değiştireceği tabii görüldüğünden, metne ayrı bir hüküm ilavesine gerek duyulmamıştır.

Tasarının 2 nci ve 3 ncu maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Millî Güvenlik Konseyinin onayına saygıyla sunulur.

Komisyon Başkanı

Erhan GÜRCAN

Tuğamiral

Proje Yetkilisi

İbrahim YILDIRIM

İKurmaya Yarbay

Üye

Tahsin EKİNCİ

Mfyt. Binbaşı

Üye

Engin GÜLTEKİN

M. Mec. Kanunlar

Md. Raportörü

Üye

Necati NEMUTLU

KİİT Genel

Müdürlüğü

Üye

Mükerrem ÖZELÇİ

Bakanlık 1 nci

Huk. Müşaviri

Üye

Refik ORAL

Türkiye Demir ve Çelik

İşl. Genel Müdürlüğü

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

6559 Sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Bu kanunla (Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri) adında, tüzelkişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü kurulmuştur.

Teşekkül, bu Kanun ile İktisadi Devlet Teşekülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkındaki genel mevzuat hükümleri saklı olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

Merkezi Ankara'dadır. İlgili olduğu Bakanlık Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. Kısa adı (T.D.Ç.) dir.

T.D.Ç. yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir ve temsilciler bulundurabilir.»

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İHTİSAS KOMİSYONUNUN METNİ

6559 Sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 6559 sayılı Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 1. — Bu Kanunla (Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri) adında, tüzelkişiliğe sahip, faaliyetlerinde özerk ve sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülü kurulmuştur.

Teşekkül, bu Kanun ile İktisadi Devlet Teşekülleriyle müesseseleri ve iştirakler hakkındaki genel mevzuat hükümleri saklı olmak üzere özel hukuk hükümlerine tabidir.

Teşekkülün merkezi Ankara'dadır. İlgili olduğu Bakanlık Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıdır. Kısa adı (T. D. Ç) dir.

T. D. Ç yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir ve temsilciler bulundurabilir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan

B. Uluşu

20 . 2 . 1981

Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. Z. Baykara	Devlet Bakanı - Başbakan Yrd. V. K. Erdem	Devlet Bakanı Prof. Dr. İ. Öztürk	Devlet Bakanı M. Özgüneş
Devlet Bakanı Prof. Dr. M. N. Özdaş	Adalet Bakanı C. Menteş	Milli Savunma Bakanı Ü. H. Bayülken	İçişleri Bakanı S. Çetiner
Dışişleri Bakanı İ. Türkmen	Maliye Bakanı K. Erdem	Milli Eğitim Bakanı H. Sağlam	Bayındırlık Bakanı Dr. T. Önalp
Ticaret Bakanı K. Cantürk	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı Prof. Dr. N. Ayanoğlu	Gümrük ve Tekel Bakanı R. Baturalp	Ulaştırma Bakanı N. Özgür
Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. S. Özbek	Çalışma Bakanı Prof. Dr. T. Esener	Sanayi ve Teknoloji Bakanı Ş. Kocatopçu	Ener. ve Tabii Kay. Bakanı S. Bingöl
Turizm ve Tanıtma Bakanı İ. Evliyaoğlu	İmar ve İskân Bakanı Dr. Ş. Tüten	Köy İşleri ve Koop. Bakanı M. R. Güney	Gençlik ve Spor Bakanı V. Özgül
	Sosyal Güvenlik Bakanı S. Şide	Kültür Bakanı C. Baban	

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi ve İhtisas Komisyonu Raporu. (2/41)

Ek : 5

10 Mart 1981

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller hakkında Kanun Teklifi, genel ve madde gerekçeleri ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygıyla arz ederim.

Sedat CELASUN

Orgeneral

J. Gn. K. ve Milli

Güvenlik Konseyi Üyesi

GENEL GEREKÇE

Her ulusun kendi geleneklerine göre çeşitli tatil günleri vardır. Ülkemizin ve ulusumuzun özellikleri gözönüne alınarak milli ve dini mahiyeti olan bu günler genel tatil günleri sayılmıştır.

Ulusal Bayram ve genel tatiller 1935 yılında yürürlüğe konan 2739 sayılı Kanunla düzenlenmiştir.

Bu Kanun hükümlerine göre ulusal bayram yalnız Cumhuriyet Bayramıdır. Bu bayram nedeniyle 28 Ekim öğleden sonra ve 29 - 30 Ekim günleri tatildir.

Aynı Kanun hükümlerine göre; 30 Ağustos Zafer Bayramı, 22 Nisan öğleden sonra ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı, Mayıs'ın birinci günü Bahar Bayramı ve Kurban ile Şeker Bayramları genel tatil günleridir.

1938 yılında yürürlüğe konan 3466 sayılı Kanunla 2739 sayılı Kanuna ek yapılmış ve 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı olarak, 1963 yılında yürürlüğe konan 221 sayılı Kanunla da 26 Mayıs öğleden sonra ve 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı olarak genel tatil günleri arasına alınmıştır.

1975 yılında çıkarılan 1907 sayılı Kanunla Şeker ve Kurban Bayramlarının arefe günlerinde saat 13.00'te başlamak üzere tatil edilmesi kabul edilmiştir.

Tatil günlerimizin toplam süreleri Yabancı Ülkelerdeki ve özellikle Avrupa ülkelerindeki tatil günlerine göre bir iki istisna ile çok uzundur. Ülkemizin ekonomik durumu gözönüne alınırsa çalışma günlerinin çoğaltılması gereği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca geçen süre içinde bazı tatil günleri milli özelliğini kaybetmiştir.

Bu nedenlerle ulusal bayram ve genel tatil günlerinin yeniden ele alınması ve günün koşullarına uygun bir yasal düzenlemenin yapılması gerekli olmuştur.

Halen yürürlükte bulunan Kanunda değişiklik yapılarak düzenlenme düşünülebilirse de yeni bir yasa çıkarılması daha uygun görülmüş ve bu nedenle ilişikteki teklif hazırlanmıştır.

Teklifte bayramlar; ulusal, resmi ve dini olmak üzere üç anagruba ayrılmıştır.

Maddeler hakkında tafsilatlı açıklama madde gerekçelerinde yapılmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim günü ulusal bayram olarak kabul edilmiştir. Bayram nedeniyle 28 Ekim günü saat 13.00'ten itibaren tatilin başlayacağı benimsenmiştir. Eski Kanun'da yer alan 30 Ekim gününün tatil olmasına dair hükmüne yer verilmemiştir.

Madde 2. — 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanununun 2 nci maddesinde resmi, dini bayramlar ile yılbaşı tatili bir sisteme ve sıraya bağlı olmaksızın karışık şekilde düzenlenmiştir. Bu husus kanun tekniğine aykırı görülerek yeni tasarıda bayramların ulusal, resmi ve dini bayram günleri olarak üçe ayrılması, bunu takiben yılbaşı günü ve hafta tatili şeklinde düzenlenmesi düşünülmüşse de 1475 sayılı İş Kanunu hükümlerinin 2739 sayılı Kanununun 2 nci maddesine atfı yaptığı gözönünde tutularak Ulusal bayram, eskiden olduğu gibi 1 nci maddede resmi, dini bayramlar ile yılbaşı günü bir sistem ve sıra dahilinde 2 nci maddede tertiplenmiştir. Böylece 2739 sayılı Kanundaki karışıklık büyük ölçüde önlenmiştir.

Maddenin A bendinde; 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs günü Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk'ü anma günü, 30 Ağustos günü Zafer Bayramı adı altında resmi bayram günleri olarak düzenlenerek hükme bağlanmıştır.

Bugüne kadar Gençlik ve Spor Bayramı olarak kutlanan 19 Mayıs gününün aynı zamanda Atatürk'ü anma günü olduğu ayrıca belirlenmiştir. Bilindiği gibi herhangi bir kanunda Atatürk'ü anmak için özel bir gün kabul edilmemiştir. Atatürk'ün ölüm yıldönümü olan 10 Kasım'da anılması gelenek haline gelmiştir. Ancak bugün yapılan törenler büyük kurtarıncının eserlerini ve devrimlerini gereğince yansıtmaktan uzaktır. Resmen kabul edilecek bir günde Atatürk'ü ve eserlerini geniş bir şekilde anmanın uygun olacağı düşünülerek 19 Mayıs günü aynı zamanda Atatürk'ü anma günü olarak teklif edilmiştir.

Halen Mayıs'ın birinci günü bahar bayramıdır. Bu bayram uluslararası niteliktedir. Bazı ülkelerde işçi, bazılarında emek bayramı adı altında kutlanmaktadır. Yurdumuzda özellikle son yıllarda bu genel tatil günü amacından saptırılmış ve anarşik mihraklarca toplum ve devlet düzenini sarsıcı mahiyette kutlanmış, yer yer büyük olaylara sebep olmuştur. Bu günün gelecekte de aynı şekilde istismara sebep olacağı açıktır. Zaten geleneklerimiz arasında yer almayan, milli ve dini bir özellik taşımayan 1 Mayıs'ın genel tatil günü olarak muhafazasına gerek görülmemiş ve bu nedenle yeni tasarıya alınmamıştır.

27 Mayıs günü 1963 yılından beri Hürriyet ve Anayasa Bayramı olarak kutlanmaktadır. Bugün 1961 Devriminin ve dolayısıyla 1961 Anayasasının kutlandığı gündür. Ancak özellikle 1970'li yıllardan itibaren meydana gelen gelişmeler sonucu 1961 Anayasasının toplum bünyemize uygunluğu tartışılır hale gelmiş ve bayram günü halk arasında etkinliğini yitirmiştir. Bu nedenle 27 Mayıs resmi bayramlar arasında sayılmamıştır.

2 nci maddenin B bendinde dini bayramlar hükme bağlanmıştır. Ramazan ve Kurban Bayramlarının arefe günlerindeki yarım günlük tatil, bu bayramlar için halkın alışveriş yapmasını kolaylaştırmak anne, baba ve akraba ziyaretleri dolayısıyla yurt içi seyahatlere ve örf ve adetlerimize uygun olarak bayram sabahları birarada bulunmaya imkân, sağlamak için muhafaza edilmiştir.

Aynı maddenin C bendinde 1 Ocak gününün yılbaşı günü olduğu belirlenmiştir. İş günü kaybından başka değer taşımayan yarım günlük tatillere resmi bayramlarda ve yılbaşı gününde yer verilmemiştir.

D bendi, 23 Nisan günü hariç olmak üzere ulusal, resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü resmi daire ve kuruluşların tatil edileceğine amirdir.

Bugüne kadar 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı diğer bayram günleri gibi tüm yurttan kutlanmıştır. Ancak bu bayram daha ziyade çocuklara verilen önem dolayısıyla çocuk bayramı olarak kutlanmaktadır. Diğer devlet dairelerinin de bayram dolayısıyla törenlere katılması ve tatil yapması, çocukların yaptıkları tören ve ziyaretleri aksatmaktadır. Bu nedenle 23 Nisan Bayramının mahiyetine uygun olarak yalnız ana ve ilkokullarda kutlanması ve törenlere iştirak eden kurumlarla birlikte tatil edilmesi esası getirilmiştir.

D bendinin ikinci fıkrasında, mahiyetleri itibarıyla sürekli görev yapması gereken kuruluşların tatil günlerinde ne şekilde görev ifa edeceklerine ilişkin özel kanun hükümleri saklı tutulmuştur.

Aynı bendin üçüncü fıkrasında 29 Ekim günü özel işyerlerinin kapanmasının zorunlu olduğu hükme bağlanarak diğer bayram günlerinde özel işyerlerinin kapanması isteğe bağlı tutulmuştur.

Madde 3. — Bu maddenin A bendinde hafta tatili gününün halen olduğu gibi pazar günü olduğu ve 35 saatten az olamayacağı açıklanmıştır.

B bendinde halkın zaruri ihtiyaçlarını karşıladığı işyerlerinin Cumartesi günü açık kalabileceği belirtilmiştir.

C bendinde; 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunların hafta tatili ile ilgili hükümleri uygulamada tereddütlere sebep olmamak amacıyla saklı tutulmuştur.

Madde 4. — Halen ulusal ve resmi bayramlarda yapılacak törenlerle ilgili hükümler karışık olduğu gibi uygulamada da aksaklıklar doğmaktadır. Bu kargaşalıkları önlemek amacıyla, Kanunun yürürlüğe girmesinden en geç üç ay içinde Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve Kültür Bakanlıklarınca müştereken bir yönetmelik yayınlanması bu madde ile hükme bağlanmaktadır.

Madde 5. — 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapan kanunlar bu madde ile yürürlükten kaldırılmaktadır.

Madde 6., 7. — Yürürlük ve yürütme maddeleridir.

İhtisas Komisyonu Raporu

TC

Milli Güvenlik Konseyi

İhtisas Komisyonu

Esas No. : 2/41

Karar No. : 33

13 Mart 1981

Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi Komisyonumuzca incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuz yapılan görüşmeler sonucunda: 27 . 5 . 1935 tarih ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunu yürürlükten kaldıran, Ulusal Bayram ve Genel Tatil günlerini bir sistem içinde günün şartlarına uygun şekilde yeniden düzenleyen Kanun Teklifini olumlu mütalaa ederek aynen benimsemiştir.

Raporumuz Milli Güvenlik Konseyinin onayına arz edilmek üzere saygı ile sunulur.

Komisyon Başkanı

Cumhur EVCİL

Kurmay Albay

Proje Yetkilisi

Altan ATEŞ

Muhabere Yarbay

Üye

Cengiz BULUT

İçişleri Bakanlığı

Mah. İd. Gn. Md. Yard.

Üye

Özcan METE

Gençlik ve Spor Bk. Okul İçi

Bed. ve Spor. Gn. Md.

Üye

Necdet ÖZDEMİR

M. E. B. Talim ve

Terbiye D. Müş.

TEKLİF

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1923 yılında Cumhuriyetin ilan edildiği 29 Ekim günü Ulusal Bayramdır. Türkiye'nin içinde ve dışında Devlet adına yalnız bugün tören yapılır. Bayram 28 Ekim günü saat 13.00'ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.

MADDE 2. — Aşağıda sayılan resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü genel tatil günleridir.

A) Resmi bayram günleri şunlardır :

1. 23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır. Bugün ana ve ilkokullar düzeyinde törenler yapılır.

2. 19 Mayıs günü Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı günüdür.

3. 30 Ağustos günü Zafer Bayramıdır.

B) Dini bayramlar şunlardır :

1. Ramazan Bayramı; Arefe günü saat 13.00'ten itibaren 3,5 gündür.

2. Kurban Bayramı; Arefe günü saat 13.00'ten itibaren 4,5 gündür.

C) 1 Ocak günü yılbaşı tatilidir.

D) Ulusal, resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü Resmi daire ve kuruluşlar tatil edilir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında ana ve ilkokullar ve törenlere iştirak eden kurumlar tatil edilir.

Mahiyetleri itibariyle sürekli görev yapması gereken kuruluşların özel kanunlarındaki hükümler saklıdır.

29 Ekim günü özel işyerlerinin kapanması zorunludur.

MADDE 3. — A) Hafta tatili Pazar günüdür. Bu tatil 35 saatten az olmamak üzere Cumartesi günü en geç saat 13.00'ten itibaren başlar.

B) Yemek, içmek, giyinmek gibi zaruri ihtiyaçların giderilmesi için alışveriş yapılan dükkân ve mağazalar hakkında Hafta Tatili Kanununun Cumartesi günüyle ilgili hükümleri uygulanmaz.

C) 394 sayılı Hafta Tatili Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 1475 sayılı İş Kanunu ve diğer kanunlardaki hafta tatili ile ilgili hükümler saklıdır.

İHTİSAS KOMİSYONU METNİ

Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

(Teklif)

MADDE 4. — Ulusal ve resmi bayramlarda yapılacak törenler Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve Kültür Bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç üç ay içinde yayımlanır.

MADDE 5. — 27 . 5 . 1935 tarihli ve 2739 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapan kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(İhtisas Komisyonu Metni)

MADDE 4. — Teklifin 4 ncü maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 5. — Teklifin 5 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 6. — Teklifin 6 ncı maddesi aynen benimsenmiştir.

MADDE 7. — Teklifin 7 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

